

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KENTSEL YOKSUNLUK BAĞLAMINDA KENTSEL YEŞİL ALANLAR:
OSMANİYE ÖRNEĞİ**

DAMLA ERGAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI
KENTSEL DÖNÜŞÜM VE PLANLAMA PROGRAMI**

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. ERCAN KOÇ**

İSTANBUL, 2011

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KENTSEL YOKSUNLUK BAĞLAMINDA KENTSEL YEŞİL ALANLAR:
OSMANİYE ÖRNEĞİ**

DAMLA ERGAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI
KENTSEL DÖNÜŞÜM VE PLANLAMA PROGRAMI**

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. ERCAN KOÇ**

İSTANBUL, 2011

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL YOKSUNLUK BAĞLAMINDA KENTSEL YEŞİL ALANLAR:
OSMANİYE ÖRNEĞİ**

Damla ERGAN tarafından hazırlanan tez çalışması 09.09.2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ercan KOÇ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Yrd. Doç. Dr. Ercan KOÇ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Oya AKIN
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan UZUN
İstanbul Üniversitesi

ÖNSÖZ

Öncelikle çalışma boyunca benden yardımlarını eksik etmeyen, teşvikleri olmasa büyük ihtimal bu tezi bitiremeyeceğim sayın hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ercan Koç'a teşekkür etmek isterim.

Bu tezi bitirebilmemde bana en çok yardımı geçen bir diğer değerli insan olan amcam Rüştü Ergan'a, bilgi temin etme aşamasında bana yaptığı yardımlardan dolayı sonsuz teşekkürleri sunarım. Yine bilgi temin etme aşamasında bana oldukça yardımcı olan Osmaniye Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'ne de aynı şekilde teşekkürlerimi sunmak isterim.

Eğitim hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen ve bana sabredebilmeyi başaran aileme ise özellikle teşekkür ederim. Ailem ile birlikte beni bu çalışmayı tamamlama konusunda motive eden sevgili arkadaşlarıma da minnettarlığımı sunarım.

Yüksek lisans sürecimde çevreme ve de kendi mesleğime yeni bir bakış açısıyla bakmamı sağlayan, yaşadığım gelişimde emeği olan tüm hocalarıma sonsuz teşekkür ediyorum.

Eylül, 2011

Damla ERGAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ.....	1
1.1 Tezin Amacı	1
1.2 Tezin Kapsamı.....	1
1.3 Tezin Yöntemi.....	2
BÖLÜM 2 KAVRAMSAL YAKLAŞIMLAR	3
2.1 Kamu Yararı ve Kamusal Alan Kavramları	3
2.1.1 Kamu Yararı Kavramı.....	3
2.1.2 Kamusal Alan Kavramı.....	9
2.2 Kentsel Donatı Kavramı ve İmar Tüzesi	12
2.3 Kentsel Yeşil Alan Kavramı ve Önemi	22
2.3.1 Kentsel Yeşil Alan Tanımı.....	22
2.3.2 Kentsel Yeşil Alanların İşlevleri	24
2.3.3 Kentsel Yeşil Alanların Sınıflandırılması.....	25
2.3.3.1 Konut Düzeyinde Kentsel Yeşil Alanlar	26
2.3.3.2 Komşuluk Ünitesi Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar	26
2.3.3.3 Mahalle Ünitesi Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar	28
2.3.3.4 Kent Ünitesi Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar	28
2.3.3.5 Bölge Ünitesi Düzeyindeki Yeşil Alanlar	29
2.3.4 Kentsel Yeşil Alanlarla İlgili Yasal Düzenlemeler	30
2.4 Değerlendirme.....	33
BÖLÜM 3 OSMANİYE İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	34

3.1	Osmaniye İlinin Gelişim Süreci	34
3.2	Osmaniye İlinin Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı.....	36
3.3	Osmaniye İlinin Demografik ve Sosyo-Ekonomik Yapısı	43
3.4	Osmaniye Kent Merkezindeki Arazi Kullanım Durumu	48
3.4.1	Osmaniye Kent Merkezindeki Mevcut Arazi Kullanımı	48
3.4.2	Osmaniye Kent Merkezindeki Doğal ve Yapay Eşikler	56
3.4.3	Osmaniye Kent Merkezindeki Arazi Kullanımına Bağlı Yaşanan Sorunlar...	60
3.5	Değerlendirme.....	62
BÖLÜM 4 OSMANİYE KENT MERKEZİ KENTSEL YEŞİL ALAN ANALİZİ		64
4.1	Osmaniye Kent Merkezindeki Mevcut Kentsel Yeşil Alan Durumu.....	64
4.1.1	Kentsel Yeşil Alan Yeterlilik Değerlendirilmesi.....	66
4.1.2	Kentsel Yeşil Alanlarda Yer Seçimi ve Ulaşılabilirlik	80
4.1.3	Kentsel Yeşil Alanların Güvenliği.....	90
4.1.4	Kentsel Yeşil Alanların Tasarım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi	94
4.1.4.1	Kent Parkları	94
4.1.4.2	Mahalle Parkları.....	98
4.1.4.3	Çocuk Bahçeleri	106
4.1.4.4	Meydan ve Refüj Düzenlemeleri	109
4.2	İmar Planlarındaki Kentsel Yeşil Alan Kararları	110
4.2.1	1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı	112
4.2.2	1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	120
4.2.3	İmar Planları.....	125
4.3	Değerlendirme.....	145
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER		146
5.1	Sonuç	110
5.2	Öneriler	152
KAYNAKLAR.....		157
ÖZGEÇMİŞ.....		160

KISALTMA LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ÇDP	Çevre Düzeni Planı
DOP	Düzenleme Ortaklık Payı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
ENH	Enerji Nakil Hattı
GSYİH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
NİP	Nazım İmar Planı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
KAKS	Kat Alanı Kat Sayısı
KÖY	Kalkınmada Öncelikli Yöreler
TAKS	Taban Alanı Kat Sayısı
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 3.1 Cebeli Bereket vilayeti 1929 yılı sınırları.....	35
Şekil 3.2 Osmaniye'nin 1960'lı yıllara ait yönetim yapısı	35
Şekil 3.3 Osmaniye il haritası	36
Şekil 3.4 Osmaniye yerleşim sınırlarının gelişim süreci.....	36
Şekil 3.5 Osmaniye ilinin ülke içindeki konumu.....	37
Şekil 3.6 Osmaniye ilini ve komşu illeri içeren ulaşım haritası	37
Şekil 3.7 Çalışma alanına ait uydu görüntüsü	37
Şekil 3.8 Çalışma alanı çevresine ait topografya haritası	39
Şekil 3.9 Çalışma alanına ait topografya haritası	39
Şekil 3.10 Osmaniye ilinin arazi dağılım şeması (2005).....	40
Şekil 3.11 Osmaniye ili arazi sınıflarının oransal dağılımı (%).....	40
Şekil 3.12 Osmaniye yıllık ortalama yağış indeksi.....	41
Şekil 3.13 Osmaniye deprem haritası.....	42
Şekil 3.14 Osmaniye ilinde meydana gelmiş depremler	43
Şekil 3.15 Osmaniye'de nüfus dağılımı.....	43
Şekil 3.16 Osmaniye kent merkezindeki mahalle dağılımı	45
Şekil 3.17 Korkut Ata Üniversitesi Osmaniye ili SWOT Analizi Çalışması	47
Şekil 3.18 Gebeli mahallesi yerleşim dokusu.....	48
Şekil 3.19 Kuzey mahallelerindeki yerleşim dokusuna ait bir örnek.....	48
Şekil 3.20 Osmaniye kent merkezindeki çok katlı yapılaşmaların olduğu yerleşim dokusuna bir örnek	49
Şekil 3.21 Osmaniye kent merkezinden bir görüntü.....	49
Şekil 3.22 Osmaniye kent merkezine ait arazi kullanım durumu	52
Şekil 3.23 İlköğretim tesislerinin erişilebilirliği	55
Şekil 3.24 Ortaöğretim tesislerinin erişilebilirliği.....	55

Şekil 3.25 Sağlık tesislerinin erişilebilirliği	56
Şekil 3.26 Sosyal ve kültürel tesislerin erişilebilirliği	56
Şekil 3.27 Osmaniye kent merkezi arazi kullanım ve doğal yapı karşılaştırması	57
Şekil 3.28 Osmaniye kent merkezine ait doğal eşik analizi	58
Şekil 3.29 Osmaniye kent merkezine ait yapay eşik analizi	59
Şekil 4.1 Osmaniye kent merkezindeki mevcut kentsel yeşil alan durumu	65
Şekil 4.2 Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alanların dağılımı	69
Şekil 4.3 Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının etki alanları	81
Şekil 4.4 Osmaniye kent merkezindeki çocuk bahçelerinin etki alanları	82
Şekil 4.5 Rahime Hatun parkı ve çevresi	83
Şekil 4.6 Haraz mahallesi yerleşim dokusu	84
Şekil 4.7 Çevre yolları ile konut alanları ilişkisi	85
Şekil 4.8 Karaçay kıyı kesimi	85
Şekil 4.9 Osmaniye kent merkezine hizmet eden rekreatif işlev alanları	86
Şekil 4.10 Karatepe – Aslantaş Milli Parkı	87
Şekil 4.11 Şarлак Şelalesi	87
Şekil 4.12 Karaçay Şelalesi	87
Şekil 4.13 Karaçay Mesire Alanı	88
Şekil 4.14 Çiftmazı Mesire Alanı	88
Şekil 4.15 Kastabala Vadisi Önemli Doğa Alanı ve Kırmıtlı Kuş Cenneti	89
Şekil 4.16 Osmaniye’deki mevcut kentsel yeşil alanlar ile fay hatları ilişkisi	93
Şekil 4.17 Karaoğlanoğlu Parkı’na ait yapısal ve bitkisel planlar	94
Şekil 4.18 Karaoğlanoğlu Parkı’ndan bir görüntü	95
Şekil 4.19 Karaoğlanoğlu Parkı çay bahçesinden bir görünüm	95
Şekil 4.20 Karaoğlanoğlu Parkı süs havuzunun boş ve dolu haldeki görüntüleri	95
Şekil 4.21 Karaoğlanoğlu Parkı dinlenme alanından bir görünüm	96
Şekil 4.22 Karaoğlanoğlu Parkı bünyesindeki Rahime Hatun heykeli	96
Şekil 4.23 Karaoğlanoğlu Parkı kent mobilyalarına ait bir görünüm	97
Şekil 4.24 Karaoğlanoğlu Parkı ağaç dibi malzemeleri	97
Şekil 4.25 7 Ocak Parkı genel görüntüsü	101
Şekil 4.26 7 Ocak Parkı su ögesi	101
Şekil 4.27 7 Ocak Parkı kent mobilyaları	102
Şekil 4.28 7 Ocak Parkı ana girişindeki zeminden bir görüntü	102
Şekil 4.29 7 Ocak Parkı çocuk oyun alanından bir görüntü	102

Şekil 4.30 Gebeli Parkı'na ait üç boyutlu tasarım	103
Şekil 4.31 Tarihi Gebeli Çınarı	103
Şekil 4.32 Gebeli Parkı çocuk oyun alanı	103
Şekil 4.33 Gebeli Parkı'ndan bir bitkilendirme örneği	104
Şekil 4.34 Alibeyli Parkı'ndan bir görüntü	104
Şekil 4.35 Selimiye Parkı aletli spor alanı	104
Şekil 4.36 Dumlupınar Parkı kent mobilyaları.....	105
Şekil 4.37 Karaoğlanoğlu Parkı'ndan bulunan hurma ağaçları	105
Şekil 4.38 Bir sıcak iklim bitkisi olan Callistemon Citrinum – Fırça Çalısı (7 Ocak Parkı)	106
Şekil 4.39 Şehit Taner Kılıç çocuk bahçesi	108
Şekil 4.40 Şehit Taner Kılıç çocuk bahçesi aletli spor alanı.....	108
Şekil 4.41 Ana cadde refüj düzenlemelerinden bir görüntü.....	109
Şekil 4.42 Musa Şahin Bulvarı'ndan bir görüntü	109
Şekil 4.43 İstasyon Caddesi'nden bir görüntü	110
Şekil 4.44 Osmaniye İli 1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı	115
Şekil 4.45 Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi	118
Şekil 4.46 Osmaniye Toprakkale Alt Bölgesi 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı.....	123
Şekil 4.47 Osmaniye (Merkez) Uygulama İmar Planı	128
Şekil 4.48 1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'nda planlanmış olan kentsel açık ve yeşil alanların dağılımı	132
Şekil 4.49 1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'ndaki yeşil alanların nitelik olarak dağılımı	133
Şekil 4.50 Osmaniye (Merkez) Uygulama İmar Planı'ndaki kentsel yeşil alan durumu	135
Şekil 4.51 Osmaniye (Merkez) Uygulama İmar Planı'ndaki kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu.....	137
Şekil 4.52 2004 – 2008 yılları arasında Osmaniye Belediyesi tarafından imar planı çalışması yaptırılan bölgeler	138
Şekil 4.53 Osmaniye (Merkez) Kent Merkezi Güneyi (II. Etap) İmar Planı Revizyonu...	140
Şekil 4.54 Osmaniye (Merkez) II. Etap İmar Planı Revizyonu öncesi ve sonrasında kentsel yeşil alanlar	143
Şekil 4.55 Revizyon İmar Planı sonrası planlanmış kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu	144

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1 Donatı alanları ve erişilebilirlik mesafeleri.....	19
Çizelge 2.2 Yeşil alanlar hiyerarşisi.....	30
Çizelge 2.3 3194 sayılı imar yasasında 1999 yılından önceki yeşil alan standardı	31
Çizelge 2.4 3194 sayılı imar yasasında 1999 yılından sonraki donatı alanı standartları .	31
Çizelge 2.5 Türkiye’deki yeşil alan standartlarının tarihsel süreç içerisindeki değişimi..	32
Çizelge 3.1 İlin genel bilgileri	38
Çizelge 3.2 Osmaniye iline ait iklimsel veriler.....	41
Çizelge 3.3 Osmaniye ve Türkiye’de toplam ve kentsel nüfus artış hızları (%).....	44
Çizelge 3.4 2009 yılı nüfus bilgileri	44
Çizelge 3.5 Osmaniye merkez ilçesindeki mahalle nüfusları (2009)	45
Çizelge 3.6 Osmaniye ilçelerinin gelişmişlik sıralamaları, 2004	46
Çizelge 3.7 Osmaniye kent merkezinde bulunan eğitim tesisleri	50
Çizelge 3.8 Osmaniye kent merkezindeki mevcut donatı alanları dağılımı.....	53
Çizelge 3.9 Osmaniye kent merkezindeki sosyal donatı alanlarının dağılımı ve standartlarla karşılaştırılması.....	54
Çizelge 3.10 Osmaniye kent merkezinde gürültü seviyesinin yüksek olduğu yerler ve gürültü düzeyleri	62
Çizelge 4.1 Osmaniye yeşil alan envanteri	66
Çizelge 4.2 Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alan yeterliliği	68
Çizelge 4.3 Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alanların dağılımı	69
Çizelge 4.4 Kentsel yeşil alan verilerinin yıllara göre karşılaştırılması	70
Çizelge 4.5 Osmaniye merkez ilçe mahallelerine ait kentsel yeşil alan verileri.....	71
Çizelge 4.6 Osmaniye kent merkezinde mahalle ölçeğinde kentsel yeşil alan durumu .	79

Çizelge 4.7 Osmaniye kent merkezine hizmet eden rekreatif işlev alanlarının merkeze olan uzaklıkları	90
Çizelge 4.8 Karaoğlanoğlu Parkı'ndaki başlıca bitki türleri	98
Çizelge 4.9 Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesinde kullanılan kriterler	99
Çizelge 4.10 Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesi	100
Çizelge 4.11 Osmaniye kent merkezindeki çocuk bahçelerinin nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesinde kullanılan kriterler	107
Çizelge 4.12 Osmaniye kent merkezindeki çocuk bahçelerinin nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesi	107
Çizelge 4.13 Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi'nin 2025 yılı projeksiyon nüfusu	118
Çizelge 4.14 Osmaniye 1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı ile 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı arasında bulunan farklılıklar	124
Çizelge 4.15 Osmaniye 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ile 1/5 000 Ölçekli Nazım İmar Planı arasında bulunan farklar	129
Çizelge 4.16 1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı alan kullanımı	130
Çizelge 4.17 Osmaniye ili imar planı sınırları içerisindeki kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu	136

**KENTSEL YOKSUNLUK BAĞLAMINDA KENTSEL YEŞİL ALANLAR:
OSMANİYE ÖRNEĞİ**

Damla ERGAN

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ercan KOÇ

Kamusal alan niteliğiyle kentsel yeşil alanlar; kent ekolojisi, kentsel imaj ile kent sakinlerinin fiziksel ve psikolojik sağlıkları açısından önemli bir yere sahiptir. Günümüz kentsel yerleşmelerinde makroformun büyümesi ve nüfus artışı koşutunda yaşanan betonlaşma, sosyal donatı alanları yetersizliği, çevre kirliliği, plansız kentleşme veya planlama ilkelerine uygun olmayan plan değişiklikleri süreci kentin doğa ile ilişkisini koparmaktadır. Bu durum da kentte çok boyutlu bir yoksunluğu beraberinde getirerek sağlıksız bir kent yaşamını yönlendirmektedir. Kentsel yeşil alanlar bu sorunların oluşmasını engellemek, toprağın koruma ve kullanma dengesini sağlamak, kent ve doğal çevre ilişkisini dengelemek ve yaşanabilir, kaliteli bir yaşam alanı oluşturmak için işlevseldir. Bu işlevleri gerçekleştirme amacına yönelik sosyal donatı alanlarını da içerir şekilde bütünde planlama, planlamaya inanmak ve plana saygı birincil önemdedir. İnsanın mutluluğu, kalkınma ve daha iyi nesiller yetiştirmek erekli kent planlama eyleminde imar tüzesinin gerektirdiği ölçütlerde kamusal işlev alanları, doğal yapının gerekleri, kent nüfusunun gereksinimleri ile makroform göz önünde tutularak bütüncül bir yaklaşımla katılımcı süreçlerle planlanmalı, plan kararları özellikle yaşayanlarca sahiplenilmeli ve gerekli imar uygulama araçları devreye sokularak uygulanmalıdır.

Osmaniye ülkemizde genel olarak kentsel yerleşmelerin sahip olduğu sorunları yansıtan arazi kullanım örüntüsü ile örnek niteliğindedir. Bu çalışma ile Osmaniye kentinin özellikle sosyal donatı alanları açısından genel bir analizini yapmak , mevcut kentsel yeşil alan durumunu ve imar planlarında alınan kararları irdelemek ve bu veriler ışığında kent merkezindeki kentsel yeşil alanlara yönelik öneriler geliştirmek, yaşanan sorunlardan geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmak amaçlanmıştır. Kentte son yıllarda göçlerin yönlendirdiği hızlı nüfus artışı, yeterli açık alanları içermeyen boşluksuz yapılaşma, kentsel imajın, silüetin farklılaşması, betonlaşma ve yoğunluk artışı kentsel

yeşil alan gereksinimini yetersizlikten sorun boyutuna yükseltmiştir. Osmaniye kentinin nüfus büyüklüğü, kentin canlı fay hatları üzerinde, I. derece deprem bölgesinde yer alması, jeolojik açıdan yerleşime uygun olmayan alanları içermesi, yerleşik alan içerisinde su kaynaklarının bulunması, şehirlerarası ulaşım bağlantıları olması, yüksek gerilim enerji nakil hatları varlığı, yerleşik alanın farklı doğal yapı özellikleri taşıyor olması örnek yerleşme seçilme, kentsel yeşil alanların önemini değerlendirmek, sorunları tanımlayabilmek, çıkarım yapabilmek açısından önemlidir ve çalışmanın ortaya çıkmasında etmen olmuştur.

Araştırmanın ilk bölümünde kavramsal yaklaşımlara yer verilmiş, kamu yararı ve kamusal alanlar, kentsel donatı alanları ve kentsel yeşil alan kavramları tanımlanmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde Osmaniye iline ait genel bilgilere yer verilmiş ve kentin mevcut arazi kullanım örüntüsünün sosyal donatı alanları bağlamında analizi yapılmış, arazi kullanım örüntüsünden kaynaklanan sorunlar kentsel yeşil alanlar odaklı irdelenmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde kentteki yeşil alanlar iki ana başlık altında incelenmiştir. İlk kısımda mevcut kentsel yeşil alanlar yeterlilik, yer seçimi, güvenlik ve tasarım ilkeleri açısından bütünde ve alt bölgeler bağlamında, ikinci kısımda ise imar planlarındaki kentsel yeşil alan sistemi ve sorunları incelenmiştir. Bu kapsamda 1/100 000 ölçekli il çevre düzeni planı, 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planı, 1/5 000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1 000 ölçekli uygulama imar planları ile revizyon imar planları kentsel yeşil alan kullanım kararları odaklı incelenmiştir. Bölüm sonunda ise elde edilen bu veriler ışığında çalışma alanı içerisindeki kentsel yeşil alanların mevcut durumları ile imar planlarındaki durumlarının bir karşılaştırması yapılmış ve ihtiyaç duyulan kentsel yeşil alan miktarları ile sistemi belirlenmiştir.

Araştırmanın son bölümünde elde edilen veriler doğrultusunda Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alan sistemi için çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Planlama, kamu yararı, yaşanabilirlik, kentsel yeşil alan, Osmaniye ili, kentsel yeşil alan sistemi, kent ekolojisi

ABSTRACT

URBAN GREEN SPACES IN THE CONTEXT OF URBAN DEPRIVATION: THE EXAMPLE OF OSMANİYE

Damla ERGAN

Department of City and Regional Planning
MSc. Thesis

Advisor: Assis. Prof. Dr. Ercan KOÇ

As public areas, the urban green spaces are very important because of their various functions which are good for the urban ecology and both physical and psychological health of the people. With the dense housing depending on rapidly growing population, some serious problems started to occur like environmental pollution and conurbation and this causes an unhealthy urban life. The role of the urban green spaces is to prevent these kind of unhealthy situations, to balance the relationship between the city and the environment and to provide a qualified living area for the city-dwellers. In urban planning, the urban green spaces should be dealt in an integrated approach and plan decisions should be taken with the urban macroform.

The rapidly growing population of the city has come with the insufficiency of the urban open and green spaces of the city of Osmaniye. Being in the first-degree seismic zone also grows the importance of the urban green spaces for the city and this situation had been an important factor to prepare this study. With this study, it is aimed to analyse the current situation of Osmaniye, to examine the current urban green space condition and the planning decisions and to make some suggestions about the urban green spaces of the city in the light of this information

The first chapter has the explanation of the aim of the study and its consequence. The second chapter of the study has the basic information about the concepts of the public interest and public areas, the urban areas and the urban green spaces. The third chapter of the study has the information about the city of Osmaniye and the analysis

of the current land use, the current condition of the social areas and the problems which are caused by the current land use of the city.

The fourth chapter includes the urban green space condition of the city in two main topics. In the first topic, the existing urban green spaces are examined from the points of quantity, site selection, safety and design principles. The other topic includes planning decisions about the urban green spaces of the city. Environmental plans and land use plans are examined and the planning decisions of these plans are criticized. At the end of the chapter, the current situation and the situation of the land use plans are compared with each other and the needed amount of the urban green space is calculated.

In the last chapter of the study, the final situation of the city is evaluated with the help of the acquired data and various suggestions are offered for the urban green space system planning in the city of Osmaniye.

Key words: Planning, public interest, livability, urban green space, Osmaniye city, urban green space system, urban ecology

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı

Bu çalışmanın öncelikli amaçlarından biri kentsel gelişim sürecinde yerleşmelerin yaşadığı sosyal donatı alanı sorunu ve nedenlerine ışık tutmaktır. Bu bağlamda örnek yerleşme olarak belirlenmiş Osmaniye ili nüfusunun büyük bir çoğunluğunun yaşadığı kent merkezindeki sosyal donatı alanı kapsamında kentsel yeşil alan durumunu ortaya çıkarmak, mevcut verilerin imar tüzesinde belirlenmiş ölçütlere uygun olup olmadığını ve konunun planlama boyutunu incelemek amaçlanmıştır. Kentsel yerleşmeyi de kapsayan İl Çevre Düzeni Planları, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planları'ndaki kentsel yeşil alan durumunu incelemek, bu plan aşamalarında özgülenen sistemi tanımlamak, elde edilen verilerin nitelik ve nicelik açısından incelemesini yapmak ve mevcut durum ile mukayese etmek de çalışmanın bir diğer amacıdır.

1.2 Tezin Kapsamı

Bu çalışma kapsamında çalışma alanı olarak, kent için hazırlanmış olan 1/5 000 ölçekli Nazım İmar Planı sınırları dikkate alınmıştır. Çalışma alanı içerisinde kalan kentsel yeşil alanlar nitelik ve nicelik olarak incelenmiş, bunun yanı sıra çalışma alanı dışında kalan ancak kent merkezine hizmet eden rekreatif işlev alanları da ayrıca ele alınarak bütüncül bir yaklaşım tarzı benimsenmiştir. Çalışma kapsamında park alanları ve çocuk bahçeleri de kentsel yeşil alanlar olarak ele alınmıştır. Düzenleme Ortaklık Payı (DOP) kapsamında olmayan, kamulaştırma kapsamında olan spor alanları, özel mülkiyete konu olabilen ağaçlandırma alanları, rekreasyon alanları kişi başına düşen kentsel yeşil

alan hesaplarına katılmamış, ayrıca değerlendirilmiştir. Üzerinde kalıcı yapı yer almayan ve “açık alan” olarak nitelendirilebilecek ve yerel yönetimce de “kentsel yeşil alan” olarak kabul edilen spor alanları, rekreasyon alanları ve ağaçlandırılacak alanların dahil olduğu bir yeşil alan hesabı ayrıca yapılmış ve aradaki fark karşılaştırılmıştır. Özel mülkiyete sahip olan alanlar ile kamu yapılarının parseli niteliğindeki açık alanlar kentsel yeşil alan kapsamı dışında bırakılmıştır. Çalışma kapsamında yerel yönetimce ve imar planı hazırlayan uzmanlarca kentsel yeşil alan ölçütünü artırmaya yönelik çabalarla karşılaşmış, ancak bu çalışma kapsamında imar tüzesinin belirlediği ve tanımladığı kapsam esas alınmış, imar planları incelemelerinde de DOP kapsamında olmayan alanlar bu kapsamda değerlendirilmiştir.

1.3 Tezin Yöntemi

Bu çalışmada ilk olarak kamu yararı ve kamusal alanlar, kentsel donatı alanları ve kentsel yeşil alanlar kuramsal açıdan ele alınmıştır. Sonrasında ise Osmaniye yerleşmesine ilişkin genel bilgiler verilmiştir. İl Çevre Düzeni Planı, Çevre Düzeni Planı, İmar Planları süreci değerlendirilmiş, kentsel mekanda yapılan tespit ve araştırmalarla karşılaştırılmıştır. Kent bütününde ve mahalle ölçeğinde DOP kapsamında bulunmakta olan yeşil alanların durumları, yeşil alan sistemi ve yeterliliği araştırılmış, kentsel yeşil alan ölçütleri belirlenmiş, yerleşik nüfusun yeşil alan sorunu ve bu yoksunluğu nasıl gidermeye çalıştıkları tanımlanmıştır. Spor alanları gibi DOP kapsamında olmayan açık alan niteliğinde değerlendirilebilecek alanlar ise ayrıca değerlendirilmiştir. Bu veriler ışığında Osmaniye yerleşmesinde kentsel yeşil alanlara ilişkin mevcut durum, gereksinim ve imar planları karşılaştırması yapılmış, konuya ilişkin şekiller, şemalar, planlar, haritalar ve çizelgeler hazırlanmıştır.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL YAKLAŞIMLAR

2.1 Kamu Yararı ve Kamusal Alan Kavramları

Bir yerleşme için öngörülen sosyal donatı alanlarının elde edilmesinde ve tanımlanmasında kamu yararı ve kamusal alan kavramları imar tüzesi ile belirlenmiş dayanaklardır. Kamusal alan üst ölçekte sistemi temsil edip yaşama geçirirken, kamu yararı sistemin korunmasını ve sürekliliğini amaçlayan tüm yasal düzenlemelerin dayanağıdır.

2.1.1 Kamu Yararı Kavramı

Genel yarar, kamu menfaati, kamu iyiliği (common good, commun bien) gibi adlarla da anılan *kamu yararı* (public interest), yönetim biliminde, kamu hukukunda, siyaset biliminde sık kullanılan bir kavramdır ve kamu yararından ne anlamak gerektiği konusunda geçmişten günümüze farklı kesimlerin (yargı organları, bilim çevresi, politika kurumu vb.) farklı görüşleri söz konusudur [1].

Anlamı ve tanımı üzerine tam anlamıyla bir görüş birliği bulunmayan, ülkeden ülkeye farklılaşan bir içeriğe sahip kamu yararı kavramı, soyut ve sübjektif bir kavram olmasının yanı sıra çok işlevli, devletin doğrulamasını yapmak, kamusal işlemlerin hukuka uygunluğunu ölçmek için kullanılan, temel hakların sınırlandırılmasında, yaptırım yetkilerinin belirlenmesinde esas alınan bir kavramdır. Yasa koyucuların ve karar almaya yetkili makamların faaliyetlerinin temelini ve meşruluğunu belirleyen bir

ölçüttür. Kısaca kamu yararı, bir eyleme “devlet ya da kamu eylemi” niteliği kazandırır ve onun kamu hukukuna uygunluğunun bir ölçüsü olarak kabul edilir [2].

Kamu yararı, 1789 Fransız Devrimi sonucunda, o zamana kadar hakim olmuş “ortak iyilik” kavramına tepki olarak ortaya çıkmıştır. O dönemin siyasal düşüncesi kamu yararı kavramının ussal ve gerçekçi bir kavram olarak, us dışı ve kökeni doğa ötesi olan “ortak iyilik” kavramının yerini aldığını kabul etmiştir. Dolayısıyla kamu yararının ne olmadığını, ortak iyunin ne olduğunu belirterek tanımlamışlardır [2].

Fransız Devrimi ile ortaya çıkan anlayış, kamu yararını “toplum sözleşmesi ile ortaya konan hak ve yararların sonucu” olarak kabul etmektedir. Böylece kavram ussal ve anlaşılabilir bir değer ölçüsü haline getirilerek genel bir yararın çerçevesi çizilmiştir. Burada, bireysel yararların toplumun ortak yararları ile farklı olabileceği ve bireysel yararlar ile ortak yararların çelişebileceği benimsenmiştir. Bu çerçevede ele alınan kamu yararı yasa koyucunun iradesi ile belirlenmektedir. Devrim bildirgesinde hakların ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilceği ve yasanın (veya kamu yararının) üstün olduğu kabul edilmiştir.¹

Hukukçular ve siyasal bilimciler, kamu yararını farklı biçimde anlamakla birlikte, temel olarak iki anlamı olduğu konusunda birleşmektedirler. Bunlardan birincisi kavramın hukuki, teknik ve dar anlamıdır. Diğerisi ise kamu yararı kavramının geniş, siyasal ve ideolojik anlamıdır [3].

Hukuki ve dar anlamda kamu yararı, mülkiyet hakkının sınırlarının belirtilmesinde ve bu hakkın özüne yapılacak müdahalelerde bir ölçü olarak kullanılır [4]. Bu anlamıyla kavram, iyelik hakkının sınırlarının belirlenmesinde ve bu hakkın özüne yapılacak karışmalarda bir ölçü olarak kullanılır. Teknik bir terimdir ve bu duruma, kamulaştırma işlemlerinde “kamu yararı” kararının alınması örnek olarak verilebilir. Genel olarak bir arazi için planla özgülünen işlevler, kısıtlılıklar ve bu işlevlerden kamu eline geçmesi gerekenlere ilişkin yapılması gereken uygulamalar için kamu yararının bulunduğunun kabul edilmesi ön koşuldur. Anayasamızda da taşınmaz mal üzerindeki mülkiyet hakkının sınırlandırılmasına, ancak “kamu yararının gerektirdiği hallerde” izin verilmektedir [5].

¹ İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, madde 6

Diğer taraftan kamu yararı kavramının geniş anlamı siyasal ve ideolojik nitelik taşımaktadır. Anayasaların devlete yüklemiş olduğu görevlerle ilgili değer yargılarını içeren ahlaki, sistemi tanımlamak ve korumaya yönelik düzenlemelere olanak sağlayan hukuki bir kavramdır [5]. Bundan dolayı geniş anlamıyla bu kavram bazı uzmanlarca **“toplum yararı”** olarak da adlandırılmaktadır.

Diğer taraftan kamu yararı kurulu sistemi tanımlayan ve buna ilişkin düzenlemeler yapılmasına olanak sağlayan yasal dayanak, toplum yararı ise ülkeden ülkeye değişmeyen ve genel kabul gören evrensel düzenlemeler olarak tanımlanmaktadır. Bu içeriği ile sistemin özel mülkiyete olanak tanıyıp tanınamaması veya özel mülkiyetten yararlanma hakkının kısıtlanıp kısıtlanmaması farklı ülkelerde ve farklı sistemlerde farklılaşan kamu yararı tanımlarken, bu düzenlemelerin pek çoğunun toplumun yararına olup olmadığı tartışılabilir niteliktedir. Bu kapsamda toplum yararı üzerinde oydaşılan ve evrensel kabul gören düzenlemelerin dayanağı olarak ele alınmaktadır. İmar planlarında ayrılmış bir yeşil alanın mülkiyetinin kamu kaynaklarının yetersizliği öne sürülerek 50 yıl veya daha fazla süre kamu eline geçmemesi ve mülkiyet hakkının kısıtlanması ülkemizde ileride herhangi bir şekilde kamu eline geçebilecek, kamunun yararlanmasına sunulabilecek alan olarak değerlendirilerek kamu yararına bir işlem olarak değerlendirilirken, pek çok gelişmiş ülkede bu kadar uzun süreler mülkiyet hakkının kullanımının kısıtlanması, imar planlarının hayata geçirilememesi kamu yararına aykırı uygulama olarak değerlendirilmekte ve bu tür plan kararlarının uygulamasında belli süreler tanımlanmış durumdadır. Bir başka ifade ile imar planında özgülenmiş bir yeşil alanın 50 yıl kamu eline geçmemesi kamu yararına bir işlem olarak tanımlanabilecekken, mülkiyet hakkının kısıtlanmasının belli sürelerle ilgili olarak tanımlanması toplum yararına bir işlemdir. Ayrıca bir ülkede bazen kadının gözlerinin bile gözükmeyeceği giyim-kuşamla ilgili düzenlemeler yapılması kurulu düzenin ve sistemin korunması anlamında kamu yararına dayandırılabilir içerikte iken, insanların giyim ve kuşamına karışılmaması ilkesi evrensel kabul gören toplum yararına düzenleme olarak tanımlanmaktadır.

Genel yarar, kamu menfaati, kamu iyeliği olarak da adlandırılan kamu yararı kurulu düzenin korunmasındaki çıkardır. Kurulu düzen eğer özel mülkiyete dayanıyorsa, kamu yararı özel mülkiyetin korunmasındaki çıkar anlamına gelebilir [5]. Toplum yararı ise, o

topluluğa ait tüm bireylerin ortak çıkarlarını ifade etmektedir. Bu da evrensel, ortak ya da genel yarar görüşü ile örtüşen bir yapı sunar [1].

Kamu yararı kavramı, yasalar içerisinde de kendine çeşitli maddelerde yer bulmuştur. 1982 Anayasası'nda, "Temel Hak ve Ödevler" kısmının "Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" bölümünün üçüncü alt başlığı "Kamu Yararı" adını taşımaktadır. Bu başlık altında, kıyılardan yararlanma (m.43), toprak mülkiyeti (m.44), tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması (m.45), kamulaştırma (m.46), devletleştirme ve özelleştirme (m.47) ile ilgili hükümlere yer verilmiştir.

1982 Anayasası'nın 4709 sayılı yasa ile değiştirilmeden önceki 13. maddesinde kamu yararı, temel hak ve özgürlüklerin genel sınırlama ölçütü olarak belirlenmiştir. 2001 yılında anayasanın 13. maddesinde 4709 sayılı kanunda yapılan değişiklik ile genel sınırlama nedenleri kaldırılmış, temel hak ve özgürlüklerin özlerine dokunulmaksızın yalnızca anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği öngörülmüştür. Ayrıca bu sınırlamaların, anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir [6].

Anayasa'nın mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddesinde, kamulaştırma ile ilgili olan 45. maddesinde ve diğer bir çok maddesinde, kamu yararı ve toplum yararı kavramları kullanılmıştır. Bu iki kavramın farkının açıkça belirtilmemiş olması, yargı organları, hukukçular ve siyaset bilimciler arasında farklı yorumlara neden olmuştur. 35. maddede, bir genel kural olarak, "Herkes mülkiyet ve miras hakkına sahiptir. Bu haklar ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" denilmektedir [3].

Anayasa Mahkemesi, çeşitli kararlarında, bu kavramlardan her ikisine de dayanarak çözümlerini üretmektedir. Aynı konuyla ilgili bazı kararlarında kavramın her ikisine de yer verdiği görülmektedir. Örneğin toplum yararına dayanan mülkiyetin ancak toplum yararı ölçüsünde var olabileceği belirtilirken, kararda söz konusu olan mülkiyet hakkına getirilen sınırlamanın kamu yararına olduğu vurgulanmaktadır [3].

Anayasa'nın, toplum yararı kavramını, daha çok sosyal devletin gerçekleştirmesi için siyasal iktidarlara, ekonomik ve sosyal politikalarını yöneltcekleri bir hedef olarak

gösterdiğini söylemek mümkündür. Mülkiyet hakkının toplum yararına aykırı kullanılamayacağı (madde 36), devletin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı gerçekleştirmek üzere yatırımları toplum yararının gerektiği önceliklere yönelteceğine (madde 41/2) ve tarımsal üretimin, toplum yararına uygun olarak arttırılmasının sağlanacağına ilişkin anayasa maddelerinde bu amaç açıkça belirtilmektedir [4].

Bununla birlikte anayasanın bazı kısımlarında, ortaya koyduğu terminoloji ile tutarlı kalmadan, toplum yararı yerine kamu yararı kavramını kullandığı görülmektedir. Örneğin, “hak ve özgürlüklerin – özüne dokunmamak koşuluyla – sınırlama ölçülerinden biri olarak” (madde 11/2), toplum yararı değil kamu yararı kavramı gösterilmiştir [4].

Anayasamızda birçok maddede yer alan kamu yararı kavramı, çoğunlukla planlama eylemlerinde gerçekleşme ve uygulanma şansını bulmaktadır. Anayasamızda planların hukuki dayanağı, 166. madde ile tanımlanmıştır. Ekonomik ve toplumsal kalkınma için kaynakların kullanılmasında planlamanın gereğinden bahsedilmiştir. Bunun yanında Beş Yıllık Kalkınma Planları ve İmar Kanunu ve yönetmelikler planların amacı, kapsamı, yapılması ve uygulanması konularındaki hükümleri ile yasal çerçeveyi belirlemekte [7], imar planlarındaki farklı işlev, farklı yapılaşma hakları, mülkiyete özgülenen kısıtlılıklar ve imar uygulamaları planlama ilkelerine uygun olmak koşuluyla bütünde kamu yararına dayandırılmaktadır.

Kamu yararı kavramının içeriği, İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik’in “Amaç” başlığını taşıyan 1. maddesinde, imar planlarının insan, toplum ve çevre ilişkilerinde birey ve aile mutluluğu ile toplum hayatını yakından etkileyen fiziki çevreyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak, yatırımların yer seçimlerini ve gelişme eğilimlerini yönlendirmek ve toprağın korunma – kullanma dengesini rasyonel biçimde belirlemek amacıyla hazırlanacağını belirterek açıklanmıştır [7].

Bu amaçla yapılan imar planları, plan sınırları içerisindeki alana ilişkin yasa hükmünde olma niteliği nedeniyle gerçekleştirdiği tüm işlemlerde, hiçbir zaman hiçbir koşulla kamu yararı denilen amacın dışında bir ereğe yönelik olamaz. Bu imar planının hukuki yönünün gereği olan idari işlem olmasının doğal sonucudur. Hukuki yapısından kaynaklanan bu durum ispatına gerek olmadan kabulü gerekli bir unsurdur [7].

Kamu düzenini, mülkiyet hakkını yakından ilgilendiren genel belgeler olan imar planları esaslarına uyulması, yasa emri olduğu kadar, kişinin mülkiyet hakkının keyfi uygulamalardan korunması ve güvence altından bulundurulması kamu yararı amacıyla uygulanması zorunlu bir ilkedir [1].

İmar Kanunu ve yönetmeliklerin dışında, pek çok soruna neden olan kamulaştırma uygulamalarının da kamu yararı amacıyla yapılması şartı, Kamulaştırma Kanunu'nda 1. maddede şöyle belirtilmektedir: "Bu kanun; kamu yararının gerektiği hallerde gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, devlet ve kamu tüzel kişilerin kamulaştırılmasında yapılacak işlemleri, kamulaştırma bedelinin hesaplanmasını, taşınmaz malların ve irtifak hakkının idare adına tescilini, kullanılmayan taşınmazın geri alınmasını, idareler arasında taşınmaz malların devir işlemlerini karşılıklı hak ve yükümlülükleri ile bunlara dayalı uyuşmazlıkların çözüm usul ve yöntemlerini düzenler." Amacı ve kapsamı belirtilen şekilde olan yasaya dayalı uygulamalarda, eğer onaylı imar planı mevcut değilse kamu yararı kararının alınması gereklidir ve yasanın 5. maddesinde kararı verecek 6. maddede kararı onaylayacak kurumlar tanımlanmıştır [1].

Hukuk sisteminin temeli olan kamu yararı kavramı yasalarımızda yerini düzenleme ve uygulamaların amacının dayanağı olarak almaktadır. Mekansal, toplumsal ve ekonomik açıdan önemli etkileri olan düzenlemeler (yani planlama) ise, kamu yararı amacının dışında bir ereğe hizmet edememektedir. Böyle bir durum gerçekleştiğinde ise, kamu yararına aykırılık gerekçesi ile karar iptal edilmektedir [1].

Anayasa Mahkemesi'nin kamu yararı ile ilgili kararları doğrultusunda kamu yararı kavramını şu alt başlıklarla sınıflandırmak mümkündür [2].

- Genel ve kapsayıcı bir kavramdır.
- Kamu yararı, toplum yararı ile uyumludur.
- Kamu hizmeti, kamu yararıdır.
- Kamu yararı sınırlama nedenidir.
- Kamu yararı, toplum yararındır; üstündür, değişkendir.
- Kamu yararı nesnel ve zorunlu bir neden – sonuç bağı gerektirir.

Sonuçta kamu yararı çok geniş perspektifli bir kavramdır ve toplumda bölüşüm ilkelerinin adilliğı, insan haklarının güvencesi, siyasal katılımın düzeyi, kamu hizmetine ulaşılmasında eşitliğı ve insanca yaşayabilmek için gerekli gelir düzeyi ile anlam kazanmaktadır. Eğer bir ülkede sayılan ve daha da arttırılabilecek bu parametreler toplumun lehine işlemiyorsa gerçek anlamda bir kamu yararı anlayışından da bahsedilmesi güçtür. Bu nedenle kamu yararı siyasal iradenin eylem ve işlemlerinde gözetmesi gereken temel kavramdır [8].

Kamu yararı kavramı farklı eylem ve düzenlemeler için tanımlanabilecek içeriktedir. Bir orman alanının ekonomik getirisini gözeterek, bu alanın turizm amaçlı yapılaşmaya açılması ve çok daha fazla ekonomik karlılık, turizmin gelişmesi, tesisleşme vb. nedenlerle kamu yararına bir işlem olarak tanımlanabilmektedir. Oysa uzun erimde orman alanının sağlayacağı fayda, ekolojik dengeler, sürdürülebilirlik, işlevsel nitelik baz alındığında orman alanının korunmasında da kamu yararı tanımlanabilmektedir. Burada kamu yararına ilişkin iki farklı nitelik ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birisi “üstün kamu yararı” kavramıdır ki farklı seçenekler için tanımlanabilecek kamu yararı arasında bir kıyaslamayı gerektirmektedir. Diğer önemli unsur ise kamu yararının akçal, karşılığının olmadığıdır. Bir başka ifade ile bir parselde bina yapıldığında bunun parasal karşılığı hesaplanabilmektedir. Ancak bu parsel yeşil alana ayrıldığında ve bu yeşil alanda çocuğuna ağacın tomurcuk açmasını gösteren bir annenin eyleminin veya çocuğı ile çimende yuvarlanan bir babanın eyleminin parasal karşılığı tanımlanamamaktadır. Bu niteliğı ile de kamu yararının parasal karşılığı bulunmamaktadır.

2.1.2 Kamusal Alan Kavramı

Kamusal alanlar genel anlamda, serbest kullanımı olan ve kamusal bir niteliğı ifade eden, herkesin kullanımına açık, erişilebilir açık alanları ifade etmektedirler. Açık alan kavramı ise kullanılabilir niteliğı ifade eder. Kavram üzerine bugüne kadar hakkında birçok tanım yapılmıştır. Max Weber’e göre kamusal alan, farklı sosyal sınıflardan, ırklardan, etnik yapılardan insanların karşılaştığı yerlerdir. Hangi kültürden, hangi dinden ve hatta hangi sosyal statüden olursa olsun her birey bu alanlardan yararlanacaktır [9]. Bu kapsamıyla kamusal alan insanlar için eşitlenme alanı, bir başka

ifade ile de demokrasinin yaşandığı alandır. Başka hiçbir mekanda veya alanda eşit konumda olmayan farklı insanlar ancak kamusal alanda eşitleme olanağına sahip olmaktadır. Bir konserde, operada, tiyatrodan, sinemada, stadyumda yan yana gösteriyi izleyen, aynı kaldırımda yürüyen, aynı meydana bulunan insanlar din, dil, renk, ırk, zenginlik vb. çeşitliliğe karşın bu mekanlarda eşitlenmektedir. Bu kapsamda demokrasinin dayanağı olan eşitliğin yaşanabilmesi açısından kamusal alanların varlığı ve yeterliliği önem taşımaktadır.

Kamusal alan ayrıca toplumsal sorunların ifade edildiği ve yansıdığı alanlar olması açısından da önem taşımaktadır. Her türlü ekonomik, toplumsal ve sosyal sorun kamusal alana yansımakta, ancak kamusal alana çıkıldığında algılanabilmektedir.

Habermas ise kamusal alanı fiziksel ve sembolik üzere iki şekilde kullanmaktadır. Fiziksel anlamıyla kamusal alanlar cadde, park ve meydanlarda oluşan, içinde toplumun şikayetlerini belirttiği, iktidara karşı muhalefet oluşturduğu ve yeni bir düzenin kurulması için çağrıda bulunduğu alanlardır. Kurumsal düşünce, kurumsal görüş yani bireysel yargılama oluşumunda gerekli bilgilerin dolaştığı ve basın, ifade özgürlüğünün garanti altına alındığı alanlar ise kamusal alanın sembolik anlamına karşılık gelmektedir. Kamusal alan halkın özgürlüklerini kullanması için gereken araçları sağlamakla yükümlüdür. Kamusal alan basın özgürlüğü ve kamusal olarak düşünceleri bildirme gibi kamusal özgürlük olarak tanımlanabilecek hakların kullanıldığı alanlardır [10].

Senett, kamusal alan kavramını somut bir şekilde ele almış ve kamusal alanı cadde, sokak ve meydanlardan oluşan alanlar olarak tanımlamıştır [11].

Kamusal alanlar kentlerin gerçek sahibi olan kentlilerin katılımı ile geliştirilebilir. Kentsel geliştirme süreçleri kentin yaşayanlarının bugünleri ve yarınları üzerinde söz sahibi olabilmeleri ve sahip çıkmaları için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bu fırsatı değerlendirmek ve geliştirmek için eldeki en önemli araç kamusal alanların kamusal (herkese ait) olan nitelikleridir [12].

Ayrıca kentlerin çekiciliği, kısmen yapısal biçimin dış mekanlarla ilişkisine, bu mekanların hiyerarşisine, çeşitliliğine ve özelliklerine bağlıdır. Kentsel kamusal alanlar yerel kültürü ve yaşanan zamanı yansıtmakta, kentin doğal ve kültürel karakteristikleri ve peyzajları ile olan ilişkisine vurgu yaparak kent sakinlerinin sosyal, kültürel ve

ekonomik durumları hakkında ipuçları vermektedirler [13]. Diğer yandan da kamusal alan toplumsal ve bireysel ilişkiler kurulabilmesine olanak sağlayan alanlardır. Bu kapsamıyla da yaşayanlar için hayata ilişkin izleri taşır ve her kamusal alanın her farklı birey için farklı bir anlamı vardır.

Bir kamusal alanın en önemli özelliklerinden biri erişilebilir olmasıdır. Herhangi bir meydan, avlu, sokak veya yeşil alan doğrudan ve fiziksel olarak erişilebilir olmalıdır. Kapılar, duvarlar ve kilitli geçitler fiziksel olarak mekanın erişilebilirliğini engeller. Erişilebilirliğin ikinci türü sosyal erişilebilirliktir. Herhangi bir kamusal alan farklı sınıf ve grupların – örneğin yoksulların, engellilerin ya da çocukların – erişebileceği şekilde olmalıdır. Üçüncü erişilebilirlik şekli ise görseldir [14]. Kentliler herhangi bir kamusal alanı algılayabilme olanağına sahip ise kamusal alan görsel olarak erişilebilirlik taşır ve bu algının niteliği hem kentsel mekan kalitesinin hem de yaşam kalitesinin belirleyicisidir. Kamusal alanın sahip olması gereken diğer bir özelliği de güvenliğidir. Bu konu özellikle kadınların, yaşlıların ve çocukların kamusal alan kullanımları üzerinde etkilidir. Kamusal alanların güvenlik boyutunun bir diğer önemi de doğal afet risklerine yöneliktir. Kamusal hizmetlerin görüldüğü alanların doğal afet, ülkemiz için özellikle deprem güvenli olması afet sonrası hizmetlerin yerine getirilebilmesi, kriz yönetiminin sağlanması açısından önemlidir. Kamusal alan başlığı altında önemli bir yere sahip kentsel yeşil alanlar ise doğal afetlerde sığınma mekanı ve geçici barınma mekanı niteliği ile ön plandadır.

Kamusal alan aynı zamanda ekonomik değerlerin de belirleyicisidir. Kültürel tesis alanları, sosyal tesis alanları, sağlık tesis alanları, yollar ve meydanlar, otopark alanları, resmi kurum alanları, belediye hizmet alanları, eğitim tesis alanları, sağlık tesis alanları, dini tesis alanları, kentsel yeşil alanlar vb. sosyal tesis alanlarının varlığı, yeterliliği ve donanımı sadece yaşam kalitesi ve kentsel kalitenin belirleyicisi değil aynı zamanda yaşayanların varsıllığının da belirleyicisidir. Konuya ilişkin dünya ölçeğindeki planlama ve uygulama örneklerinde kamusal alan kazanımına ilişkin herhangi bir planlama öncesi ve sonrasında planın niteliği, kapsamı ve ölçeğine göre çevredeki ve hatta kentsel ölçekte ekonomik değerlerin (bina satışı, parsel ederleri, vb.) iyileştiği, istihdam olanaklarının arttığı ve proje alanının dışındaki çevre kalitesinin iyileştiği izlenmektedir.

2.2 Kentsel Donatı Kavramı ve İmar Tüzesi

3194 sayılı İmar Yasası'nın Kamuya Ait Gayrimenkuller başlığı altındaki "Madde 11 – İmar planlarında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait hareket ve savunma amaçlı yerler hariç hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediye veya valiliğin teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye; belediye ve mücavir alan hudutları dışında özel idareye bedelsiz terk edilir ve tapı kaydı terkin edilir. Ancak, bu yerlerin üzerinde bina bulunduğu takdirde, arsası hariç yalnız binanın halihazır kıymeti için takdir edilecek bedel ödenir. Bedeli ve ödeme şekli taraflarca tespit olunur. Bu şekilde elde edilen arazi ve arsalar belediye veya özel idare tarafından satılamaz ve başka bir amaçla kullanılamaz. Bu konuda tapu kütüğünün beyanlar hanesine gerekli şerh konur. Bu yerlerin kullanılış şekli, yeni bir imar planıyla değiştirilip özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, bu yerler devir alınan idareye belediye veya özel idarece aynı usulle iade edilir. Buna aykırı davranışı sabit olan ilgililer şahsen sorumludur. Bu terkinler hiçbir şekilde resim, harç ve vergiye tabi değildir.² Hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar.³ Hazinesinin özel mülkiyetinde veya devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve ağaçlandırılmak üzere izin verilen taşınmazlardan projesine uygun olarak ağaçlandırılanlar, imar planı kararıyla başka amaca ayrılamaz" hükmü yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Yasası'nın İmar Planlarında Umumi Hizmetlere Ayrılan Yerler başlığı altında "Madde 13⁴ - İmar programına alınan alanlarda kamulaştırma yapılınca kadar emlak vergisi ödenmesi durdurulur. Kamulaştırmanın yapılması halinde durdurma tarihi ile kamulaştırma tarihi arasında tahakkuk edecek olan emlak vergisi, kamulaştırmayı yapan idare tarafından ödenir. Birinci fıkrada yazılan yerlerin

² Değişik fıkra: 25.02.19918 – 4342/35 md.

³ Ek fıkra: 24.07.2008 – 5793 S.K./14. md.

⁴ İptal fıkra: Anayasa Mahkemesi'nin 29.12.1999 tarih ve E. 99/33, K. 99/51 sayılı kararı ile R.G.: 29.06.2000 - 24094

kamulaştırma yapılmadan önce plan değişikliği ile kamulaştırmayı gerektirmeyen bir maksada ayrılması halinde ise durdurma tarihinden itibaren geçen sürenin emlak vergisini mal sahibi öder.⁵ Onaylanmış imar planlarında, birinci fıkrada yazılı yerlerdeki arsa ve arazilerin, bu kanunda öngörülen düzenleme ortaklık payı oranı üzerindeki miktarlarının mal sahiplerince ilgili idarelere bedelsiz olarak terk edilmesi halinde bu terk işlemlerinden ayrıca emlak alım ve satım vergisi alınmaz” hükmü yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Yasası’nın Arazi ve Arsa Düzenlemesi başlığı altında “Madde 18 – İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakatı aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re’sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikçe kullanılır.

Belediyeler veya valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında bunların yüzölçümlerinden yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında “Düzenleme Ortaklık Payı” olarak düşülebilir. Ancak bu maddeye göre alınacak düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde kırkını geçemez.

⁶ Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilk ve ortaöğretim kurumları, yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumi hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.

Düzenleme ortaklık paylarının toplamı, yukarıdaki fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olduğu takdirde, eksik kalan miktar belediye veya valilikçe kamulaştırma yolu ile tamamlanır. Herhangi bir parselden bir miktar sahanın kamulaştırılmasının gerekmesi halinde düzenleme ortaklık payı, kamulaştırmadan arda kalan saha üzerinden ayrılır. Bu fıkra hükümlerine göre,

⁵ İptal fıkra: Anayasa Mahkemesi’nin 29.12.1999 tarih ve E.99/33, K. 99/51 sayılı kararı ile R.G.: 29.06.2000 - 24094

⁶ Değişik fıkra: 03.12.2003 – 5006 S.K./1. md.

herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz. Ancak, bu hüküm o parselde imar planı ile yeniden bir düzenleme yapılmasına mani teşkil etmez. Bu düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenleme ortaklık payı alınanlarından, bu düzenleme sebebiyle ayrıca değerlendirme resmi alınmaz. Üzerinde bina bulunan hisseli parsellerde, şüyulanma sadece zemine ait olup, şüyunun giderilmesinde bina bedeli ayrıca dikkate alınır.

Düzenleme sırasında, plan ve mevzuata göre muhafazasında mahzur bulunmayan bir yapı, ancak bir imar parseli içinde bırakılabilir. Tamamının veya bir kısmının plan ve mevzuat hükümlerine göre muhafazası mümkün görülemeyen yapılar ise, birden fazla imar parseline de rastlayabilir. Hisseli bir veya birkaç parsel üzerinde kalan yapıların bedelleri, ilgili parsel sahiplerince yapı sahibine ödenmedikçe ve aralarında başka bir anlaşma temin edilmedikçe veya şüyuu giderilmedikçe bu yapıların eski sahipleri tarafından kullanılmasına devam olunur. Bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan yapılar, belediye veya valilikçe kamulaştırılmadıkça yıktırılamaz.

Düzenlenmiş arsalarda bulunan yapılara, ilgili parsel sahiplerinin muvafakatları olmadığı veya plan ve mevzuat hükümlerine göre mahzur bulunduğu takdirde, küçük ölçüdeki zaruri tamirler dışında ilave, değişiklik ve esaslı tamir izni verilemez. Düzenlemeye tabi tutulması gerektiği halde, bu madde hükümlerinin tatbiki mümkün olmayan hallerde imar planı ve yönetmelik hükümlerine göre müstakil inşaaata elverişli olan kadastral parsellere plana göre inşaat ruhsatı verilebilir.

Bu maddenin uygulanmasında belediye veya valilik, ödeyecekleri kamulaştırma bedeli yerine ilgililerin onayı halinde kamulaştırılması gereken yerlerine karşılık, plan ve mevzuat hükümlerine göre yapı yapılması mümkün olan belediye veya valiliğe ait sahalardan yer verebilirler.

Veraset yolu ile intikal eden, bu kanun hükümlerine göre, şüyulandırılan Kat Mülkiyeti Kanunu uygulaması, tarım ve hayvancılık, turizm, sanayi ve depolama amacı için yapılan hisselerlendirmeler ile cebri icra yolu ile satılanlar hariç imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parselleri hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılamaz hükmü yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Yasası'nın Ek Maddeler başlığı altında "Ek Madde 1 - ⁷ Fiziksel çevrenin özürölüler için ulaşılabilir ve yaşanılabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda, Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili standardına uyulması zorunludur.

Ek Madde 2 - ⁸ "İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu ibadet yerleri ayrılır. İl, ilçe ve kasabalarda mülki idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla ibadethane yapılabilir. İbadet yeri, imar mevzuatına aykırı olmak başka maksatlara tahsis edilemez." hükmü yer almaktadır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 99/6 sayılı genelgesi, "Mevcut imar planlarının afetle ilgili bilgiler, belgeler ve mevzuat ışığında yapıлып yapılmadığının incelenmesi, gerekli revizyonların **nüfus ve yapı yoğunluğunu artırmadan** yapılması, imar planlarında kesinlikle yapı yoğunluğunu ve yapı kat adetlerinin artırıcı değişikliklerin yapılmaması, yapılacak jeolojik incelemelere ve inşaat tekniklerine göre gerek görülen alanlarda imar planı ile getirilen kat yüksekliklerinin azaltılması" şeklindedir.

İmar Planı Yönetmeliği'nin 3. maddesinde sosyal alt yapı; sağlıklı bir çevre meydana getirmek amacıyla yapılması gereken eğitim, sağlık, din, kültürel ve idari yapılar ile park, çocuk bahçesi ve oyun alanları gibi yeşil alanlara verilen genel isimdir şeklinde ve teknik altyapı; elektrik, havagazı, içme ve kullanma suyu, kanalizasyon ve her türlü ulaştırma, haberleşme ve artırım gibi servislerin yemini için yapılan tesisler ile açık ve kapalı otopark kullanımına verilen genel isimdir şeklinde tanımlanmıştır.

İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 21. maddesinde imar planlarında bulunan **sosyal ve teknik altyapı alanlarının** kaldırılması, küçültülmesi veya yerinin değiştirilmesi **zorunlu olmadıkça yapılamaz**. Zorunlu hallerde böyle bir değişikliğin yapılabilmesi için;

1. İmar planlarındaki durumu değişecek olan sosyal ve teknik altyapı alanlarındaki tesisi gerçekleştirecek bakanlık ve kuruluşların görüşü alınacaktır.

⁷ Ek madde: 30.05.1997 – KHK-572/1. md.

⁸ Değişik madde: 15.07.2003 – 4928 S.K./ 9. md.

2. İmar planındaki bir sosyal ve teknik altyapı alanının kaldırılabilmesi ancak bu tesisin hizmet gördüğü bölge içinde eşdeğer yeni bir alanın ayrılması suretiyle yapılabilir.
3. İmar planında yeni bir sosyal ve teknik altyapı alanı ayrılması durumunda birinci bentteki esaslara uyulur hükmü getirilmiştir.

Yerleşmelerin fiziksel yapısı çağımızda ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlerin etkisi altında büyük değişikliklere uğramaktadır. Özellikle sanayileşme ve şehirleşme, şehirlerin görüntüsünü değiştirirken, gerekli bir kısım donatı alanlarını baskı altına almakta, yoğunluk değerlerindeki aşırı artışlar donatı değerlerine yansımamakta veya donatı ölçütlerinin azalması şeklinde olumsuz yönde yansımakta ve aşırı yapılanmalar sonucunda yeşil alanlar ve diğer altyapı gereksinimleri yetersiz duruma girmiştir [15].

Yaşam kalitesini artıran donatı alanları kentsel planlamanın temel ilkelerinden biridir. Bu ilke yerleşmelerde yer alan işlev alanlarındaki gereksinimlerin biçimlenmesi ve düzenlenmesinin temelini teşkil eder. Diğer yandan donatı kavramı, yerleşme bünyesinde yer alan konut ve çalışma alanlarına ilişkin dinlenme, eğlenme, spor, rekreasyon, ibadet, sağlık, eğitim, sosyal-kültürel alanlar ile bu alanları birbirine bağlayan ulaşım ve teknik altyapı sistemlerini kapsamaktadır [15].

Konut ve çalışma alanları, insanların barınma, üretme ve yaşama eylemlerine cevap verebilecek düzeyde yeterli alansal büyüklüklere sahip olmalıdır ve bu alanların sağlık, esenlik, güvenlik yönünden planlanması gerekliliktir. Bu gereklilik de donatı alanlarının varlığını ve yeterliliğini işaret etmektedir. Düzenleme çalışmalarında doğal yapı, bunun gerekleri, yaşayacak nüfusun demografik yapısı ile gereksinimleri ve yerleşme yoğunlukları arasındaki denge kamusal alanlar, sosyal ve teknik altyapı alanları ile kurulabilmektedir.

Barınma temel işlev alanı olmak üzere en küçük konut gruplarından en büyük yerleşme birimlerine kadar, insanların yaşamları boyunca gerekli gereksinimlerini karşıladıkları, üretimin gerçekleştirildiği alanlar ise ticaret, sanayi ve tarım alanları alt başlıklı hizmet alanlarıdır. Bu alanlar ekonomik açıdan bir bölgenin kalkınmasını sağlayan etmenlerden sayılır [15]. Her kentin ekonomik yapısı, kalkınmışlık düzeyi, ulusal ve uluslararası düzeyde yüklendiği roller ve işlevler hizmet alanlarının yerini, niteliğini ve büyüklüğünü

yönlendirmekte, yerleşme ve yerleşme dışı nüfusun ağırlıklı kullandığı ve kısmen konut alanlarını da içeren hizmet alanlarının kamusal alan ve kentsel donatı olanakları kentin imajı ve algılanması açısından daha da fazla önem taşımaktadır.

Kentsel donatı alanları altında yönetim alanları ise merkezi ve yerel yönetim birimleri olarak ikiye ayrılmaktadırlar. Merkezden yönetimin ekonomik ve sosyal politikasını, programını yerleşmelerde uygulamaya koymak, yerleşmelerin gereksinme ve programlarını merkezi hükümete kadar ulaştırabilmek ve ulaşılabilir olmak yönetim alanlarının önemini yansıtmaktadır. Yerel yönetimler ise ,yerelliğin ve yerinde yönetimin sağlanması, hizmetlerin algılanması ve karşılanması açısından önem taşımaktadır[15].

Sosyal devlet olmanın önemli gereklerinden olan sağlık ve eğitim alanları, donatı alanları sıralamasında kentsel yeşil alanlar kadar önem taşımaktadır. Ülkelerin kalkınma ve gelişme planlarında sağlık ve eğitim hizmetleri ön planda tutulur ve yerleşme sistemlerinin tayininde, yerleşme büyüklüklerinin tespitinde, bir arada yaşayan alt bölge tanımlamasında diğer faktörler yanında rol oynayan donatı alanlarıdır. Şehircilikte, sınırları belirlenmiş, ilkökul yerleşme biriminin boyutlarının tayininde eğitim ve ilk kademe sağlık donatısı önemli faktör oluşturur. Yerleşim birimlerinde ilköğretim okulu, anaokulu ve sağlık tesisinin en uzak konuta yaya erişilebilir mesafede olması hedeflenir [16].

Sağlık ve sosyal tesisleri, kentsel yerleşmelerde toplumun ruh ve beden sağlığı içinde yaşaması ve aralarında sosyal dayanışmayı sağlayacak nitelik ve nicelikte olması yönünden gereklidir. Sağlık tesislerinin kapsamına, toplumun sağlık şartlarını koruyan, tedavi eden, bulaşık hastalıklar ile mücadele eden hastaneler, poliklinikler, dispanserler, ana çocuk sağlık merkezleri, sağlık ocakları vb. benzeri kuruluşlar girmektedir. Sosyal ve kültürel tesis donatıları ise boş zamanları değerlendirme, eğitim, dinlenme ve eğlenmenin yanı sıra bir ülkenin kalkınmasında ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmasında yadsınamaz önemdedir. Bu donatılar insanların boş zamanlarını değerlendirme ve çeşitli yaş gruplarına açık sanat, halk sanatları, kurs, sergi, müzeler, kültür tesisleri, sosyal tesisler, tiyatro, sinema gibi görsel sanat etkinlikleri ile toplumun

kültürel düzeyde gelişmesini amaçlayan ve bireyin toplumla uyum içinde yaşamalarını sağlayan kuruluşların alanlarıdır [15].

Yerleşim alanlarının barınma, çalışma, tanımlan sosyal donatı alanları ve ulaşım dışında kalan bölümleri yeşil alanlar olarak tanımlanmaktadır [15]. Kentsel yeşil alanlar tüm bu işlev alanlarını destekleyen, kullanılabilir ve çekici kılan, gereğinde birbirinden yalıtan önemdedir. Kentsel yerleşmelerde ülkemizde son altmış yılda etkinlik kazanmış olan sanayileşme ve buna bağlı olarak gelişen şehirleşme koşutundaki plansız gelişim veya planlamanın etkin olmaması yaşam çevrelerini olumsuz yönde etkilemekte ve yaşanabilirlik ölçütleri düşmektedir. Örnek alan olarak belirlenmiş Osmaniye yerleşmesinde izlenen süreç ise yerleşim alanlarında bu sorunlar arttıkça yeşil alanlara duyulan gereksinimin de attığını yansıtmaktadır.

Sosyal donatı alanlarının erişilebilirliği de ayrıca önemli bir konudur. Bu tür donatı alanlarının kent kullanıcıların rahatlıkla ulaşabileceği mesafelerde planlanmaları gerekmektedir. Çalışma kapsamında göz önüne alınacak erişilebilirlik mesafeleri Çizelge 2.1’de verilmiştir [16].

Çizelge 2.1 Donatı alanları ve erişilebilirlik mesafeleri

Donatı Türü	Erişilebilirlik Mesafesi (m)
Anaokulu	400
İlköğretim Tesis	1 000
Ortaöğretim Tesis	1 600
Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları	800
Sağlık Tesisleri	800

Sanayi alanlarının yer seçim kararları da hizmet sektörünün yer aldığı diğer çalışma alanları gibi yerleşmenin büyüklüğü, makroformu ve gelişim yönünün belirlenmesinde önem taşımakta ve konut alanları gibi kendine özgü donatı alanları planlanmasını gerektirmektedir. Günümüzde sanayileşme ülke, bölge ve kentsel kademe kalkınmakta olan ülkelerin evrensel hedefidir ve sosyo-ekonomik gelişmişliği yönlendirmektedir. Ancak sanayileşmenin sonuçlarının yerleşmeler için aşırı büyüme, yoğunlaşma, betonlaşma, yetersiz sosyal donatı alanları, düşük yaşanabilirlik ölçütleri olmaması gerekmektedir.

Ulaşım sistemi ise yerleşmenin sahip olduğu işlev alanları arasındaki bağlantının tamamlayıcı unsuru konumundadır. Kentlerin gelişmesinde ve yayılmasında belirleyici olan ulaşım aynı zamanda sosyo-kültürel yapının ve ekonomik hayatın belirleyicisidir. Bu bağlamda yerleşmelerin ulaşım sistemi, çeşitliliği, ekonomik olması, can ve mal kayıplarını minimize eden içerikteki güvenliği ve zaman kaybını yönlendirmemesi önem taşımaktadır. Aynı zamanda açık alan ve kamusal alan olarak da önem taşıyan ulaşım, kentsel yeşil alanlar da dahil olmak üzere diğer tüm işlev alanlarının erişilebilirliğini sağlamaktadır.

Her birisi için farklı yer seçimi ve alan büyüklüğü tanımlanan donatı alanlarının kamu yararı, genel sağlık, güvenlik, esenlik ve benzeri gerekçelerle kent içinde nerelere ve ne ölçüde planlanacağına ilişkin ilkeler tanımlanabilmekte, alan büyüklükleri ve kişi başına planlanması gereken donatı alan ölçütleri imar tüzesinde yer almaktadır. Bu kapsamda ön plana çıkan konu; donatı alanlarının planlanması, elde edilmesi, düzenlenmesi ve korumasında planlama kurumunun politika kurumu karşısında yalnız ve güçsüz bırakılmaması için plan ve uygulama süreçlerinin katılımcı nitelikte olması, yaşayanların yaşam çevreleri ile ilgili konularda söz sahibi olabilmesidir.

Sanayi devriminden sonra kentlerdeki fonksiyonlar belirli norm ve standartlar kazanmış olup, fiziksel mekana farklı düzeylerde yansımışlardır. Bu farklılığı üç ana grupta toplayabiliriz:

Uluslararası Düzey: Kentsel düzenlemelerin temel dayanağı olan donatı standartlarını her zaman toplumun sosyo-ekonomik yapısına ve kentin bulunduğu fiziksel çevreye bağlamak doğru olmayabilir. Örneğin yeşil alanları ve rekreasyon faaliyetlerini incelediğimiz zaman bunu görebiliriz. Çünkü plancı olarak herhangi “A” kenti için kişi başına ne kadar yeşil alan gerektiğini hesaplamaya çalışıyorsak ana ölçüt, kişinin “beşer” niteliğidir. Bir diğer ifade ile söz konusu kentte yaşayan kişilerin, kirlenmiş kent havasında kaybettiklerini, temi hava soluyabilecekleri bir yeşil alanda kazanmalarını sağlamak, yeşil alan varlığı ile nüfus arasındaki dengeyi sağlamak ve korumak gerekmektedir [15].

Ulusal Düzey: Fonksiyon alanlarından konut ve ona bağımlı eylemlerin yer aldığı alanlar için (çocuk oyun alanları, mahalle parkları, vs.) ulusal nitelik ve özellikler önemli bir

etmen oluşturur. Her ülkenin sosyo-ekonomik yapısına bağımlı olarak, farklı konut alanı kabulleri mevcuttur.

Yerel Düzey: Donatı standartlarının sınıflandırılması konusunda incelenebilecek bir de yerel düzey vardır [15]. Özellikle lkemizde kentsel niteliğe ulaşmış ve hızlı gelişme eğilimi gösteren kentlerin analitik incelemeleri yapıldığında; bu kentlerin kendine özgü yerel donatı standartlarına sahip olduklarını, Osmaniye yerleşmesine ilişkin araştırma ve analizler de bunun çoğunluklar sorun boyutunda tanımlanabileceğini göstermektedir.

Planlamada yerleşmeleri nüfus, alan, idari, sosyal ve ekonomik faktörler göz önüne alındığında en küçük yerleşme sistemi olan köy yerleşmelerinden başlayarak metropoliten kent ve hatta İstanbul rneğinde metropoliten blėe kademesine kadar sıralamak mümkündür. Yerleşme sistemleri içinde kademelenmenin, her bir kentsel yerleşme ve kentsel donatılar için de tanımlanabilmesi gerekmektedir[15].

Kentsel yerleşimlerde bu birimler:

- Konut grubu
- Komşuluk grubu
- İlkokul yerleşme birimi
- Semt yerleşme birimi
- şehirsel yerleşme birimi
- Büyükşehir birimi

olarak sıralanabilir. Bu yerleşme birimleri belli bir nüfus büyüklüğüne göre sınırları belirlenmiş bir yerleşme alanı içinde, genel ve yerel bir programla tespit edilmiş, sosyal ve ekonomik tesisleri kapsayan yerleşme üniteleridir. Bu birimler arasında nüfus, alan ve donatı alanları yönünden bir kademelenme şehircilik planlama ilkeleri yönünden kaçınılmaz bir gerekliliktir. Çünkü her ünite kendinden küçük 2-3 yerleşme birimini içermektedir [15]. Bu nitelerin birleşmesinden meydana gelen birimde, nüfusun ve yoğunluğun artması donatımların ölçek ve niteliğinin değişmesini yönlendirmektedir.

Bu içerik farklı kademedeki planlama aşamalarının varlığı ve etkinliği ile sağlanmaya çalışılmaktadır.

Konut Grubu: 10 ile 100 ailelik grupların oluşturduğu en küçük yerleşme birimidir. Yaya olarak her yere ulaşabilme olanağı olduğundan trafik problemine rastlanılmaz.

Komşuluk Grubu: Birkaç konut grubunu içine alan ve 300 – 400 ailelik ünitelerdir. Bu birimde yaşayanların günlük ihtiyaçlarını karşılamak için birkaç dükkan ve çocukların oynayabileceği oyun yeri bulunur.

İlköğretim Yerleşme Birimi: Şehircilik ilkeleri yönünden üzerinde durulan birim ilköğretim ya da mahalle ünitesidir. Donatı tesislerine duyulan gereksinme bu birimde önem kazanır. Nüfusu genellikle 7 000 - 10 000 kişi arasındadır [15]. Ancak çocuk sahipliği oranları, yerleşme nüfusunun sosyal ve ekonomik, kültürel nitelikleri nüfus büyüklüğünü değiştirebilmektedir. Bu ünite içinde yer alan donatı elemanlarına da yaya erişilebilirlik esastır.

Semt Yerleşme Birimi: Bu yerleşme birimi, birkaç komşuluk ünitesini kapsamaktadır. Ünitenin nüfus büyüklüğü 10 000-15 000 kişidir. Bu birim donatım tesisleri, mahalle yerleşme biriminde bulunması gerekli donatılara ilaveten, fonksiyon alanlarında sayısal artmalar yanında çeşitlenmeleri de kapsamı içine alır.

Şehirsel Yerleşme Birimi: Bu ünite yaklaşık 20 000 ile 50 000 kişi arasında değişen nüfus büyüklüğüne sahiptir. Bu birimin kapsamı içine giren hizmet tesisleri alan, nüfus yoğunluğu, genel ve yerel programlarla belirlenen özel fonksiyon cinslerine göre değişir.

Büyükşehir Birimi: Nüfusu 100 000 ve daha üstü olan yerleşim üniteleridir. Bu ünitelerde ekonomik, idari, sosyal, kültürel ve fiziki durumlarına göre tüm donatım türleri yer alır [15].

2.3 Kentsel Yeşil Alan Kavramı ve Önemi

2.3.1 Kentsel Yeşil Alan Tanımı

Kent planlama çerçevesinde, açık alanların geliştirilmesi, boş zamanları değerlendirme olanakları yönünden olduğu kadar, çeşitli kirlenme ve rahatsız edici iklimsel etmenlerin nötralize edilmesiyle, anarşik kent gelişimini önleme açısından da zorunludur. Bunun için her şeyden önce “açık alan” ile “yeşil alan” kavramlarını açıklamak gereklidir.

Açık alanlar, mülkiyeti kime ait olursa olsun üzerinde yapı bulunmayan su yüzeylerini de içeren açıklık yerlerdir. Bu tür alanların toplum için önemi büyüktür. Bunlar hiçbir yapının kabul edemeyeceği karşılama ve toplantılara olanak veren açık hava yerleridir. Bu tür açık alanlar değişik adlarla her yerleşme merkezinde bulunurlar. Ortak noktaları üzerlerinde yapı bulunmamasıdır [3].

Yeşil alanlar ise oluşum özelliklerine göre doğal yeşil alanlar ve kentsel yeşil alanlar olmak üzere iki grup içerisinde incelenmektedir. Doğal yeşil alanlar barındırdıkları flora ve faunaya ait özellikleri bakımından önem taşıyan, genellikle kent çeperlerinde ve yer yer kent içerisinde yer alan büyük ölçeklerdeki yapılaşmamış alanlardır. Kentsel yeşil alanlar ise, yapılaşmış alanlar içerisinde insanların dinlenmesi, gezinmesi, çeşitli rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmesi ve doğaya yakınlaşmalarının sağlanması amacıyla düzenlenen ortak kullanım alanlardır [17], [18].

Bir kentin genel karakterini, mimari yapılar, açık-yeşil alanlar ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri ve bütünlüğü tayin eder. Kentsel yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde kentsel yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda pek çok gelişmiş ülke, insanların zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak insan yaşamı için uygun kent mekanı veya ekolojisini planlama ve oluşturma çabasına yönelmektedirler [19].

İmar planlarında ise kentsel yeşil alan, toplumun yararlanmasına açık tutulmak amacıyla ayrılan park alanları, çocuk oyun alanlarını, kent içi ve çevresindeki koruları, dinlenme ve gezinti alanlarını içerir.

Kentsel yeşil alanlar, içerdikleri işlevler nedeniyle kentsel yaşanabilirliği sağlamak açısından çok önemli alanlardır. Özellikle son yıllarda artan hızlı ve düzensiz göç olayları, plansız yapılaşmalar ve betonlaşmanın hızla artması sonucu iyice doğadan kopan kent alanlarında, kentsel yeşil alanlara duyulan ihtiyaç önemli miktarda artmıştır.

Kentsel yeşil alanlar organik bir bütünlüğe sahip kentlerde, kent planlamasının organik elemanlarını oluştururlar. Bir kentin yeniden düzenlenmesinde, büyüyen kentlerde gelişmeyi sınırlandıracak projelerde veya yeni kurulacak bir kentin planlanmasında belli başlı sistemlerden biri yön gösterici olarak seçilmektedir. Ancak her kent için, standart bir planın uygulanmasının mümkün olmayacağı gerçektir. Kentlerin topografik ve iklim özellikleri, alan kullanım şekli, doğal peyzaj özellikleri, sosyal ve kültürel yapıları, barındırdıkları insan sayısı, kullanım yoğunluğu, yerleşim tipi ve yoğunluğu, kentsel yeşil alan ihtiyacının derecesi ve bunu karşılamak için gerekli alan potansiyeli gibi ayrı karakterde, fakat kent içinde bütünlük gösteren faktörler, kentin yapısına uygun bir yeşil alan sisteminin planlanmasında ve uygulanmasında dikkate alınması gereken faktörlerdir [20].

Kentsel açık ve yeşil alan planlaması açısından oluşturulmuş çeşitli sistem şekilleri bulunmaktadır. Bu tür alanların dağılımına bağlı olarak iki ana kompozisyon bulunmaktadır. Bunlar dağınık yeşil alanlar ve yeşil bantlardır [17].

Dağınık Yeşil Alanlar: Bütün kenti kaplayan yeşil lekeler topluluğudur. Yeşil alanlar arasında bütünlük sağlanmamış olup hepsi ayrı ayrı büyük veya küçük birimler halindedirler. Bu birimler gerek düzenli, gerekse de düzensiz bir dağılım gösterirler. Dağınık yeşil alan sistemi daha çok arazi politikasından yoksun, düzensiz gelişme gösteren konsantrik kentlerde, yaygın kentlerde görülmektedir [17].

Yeşil Bantlar: Bu sistem kentin bölgelerini veya belli kısımlarını birleştiren bantlar şeklinde bütünlük arz eden ve organik bir yeşil dokudur. Yeşil bant kentin karakterine, morfolojik, iklimik, jeolojik ve diğer doğal özelliklerine bağlı olarak zincirleme, eksen, yıldız ve kama şeklinde olurlar [17].

Kentsel yeşil alan sistemlerinden hangisinin ideal olduğu konusunda ise uzmanlar arasında fikir ayrılıkları bulunmaktadır. Kimi uzmanlara göre açık ve yeşil alanlar

mümkün olduğu kadar birbirleri ile bağlantılı olacak şekilde planlanmalıdır. Böylelikle sistem, kullanıcılar tarafından rahatlıkla algılanabilecek ve bir mekandan diğerine geçiş kolaylıkla ve güven içerisinde yapılabilecektir. Bir kısım uzman bu fikre karşı durmakta ve açık – yeşil alan sistemlerinin dağınık bir şekilde planlanması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşe göre fiziksel anlamda bu tür alanların devamlılığı çok kritik bir konu değildir. Ancak yerleşme alanlarındaki eko-sistemin bir denge içerisinde olması ve kent makroformunu korumak gibi bir çok nedenden dolayı kentsel yeşil alan sistemlerinin birbirleri ile bağlantılı bir şekilde bir sistemi ifade ederek planlanmaları kent yaşanabilirliği açısından bir gerekliliktir.

2.3.2 Kentsel Yeşil Alanların İşlevleri

Kentsel yeşil alanların kent mekanı üzerinde biyolojik, meteorolojik, fiziksel, sosyal, psikolojik, ekonomik ve estetik yönden bir çok işleve sahiptirler. Bu işlevler kısaca şu şekilde özetlenebilir [19]:

- Açık yeşil alanlarda kullanılan bitkisel ve yapısal materyaller form, ölçü, doku, renk, çizgi gibi özellikleri ile kent mekanına fiziksel ve estetik değer sağlarlar.
- Kentlerin monoton geometrik yapı veya yapı kitlelerinin sert dokularını hafifletir, keskin hatlarını yumuşatırlar. İnsan ile çevre, yapı ile yapı, yapı kitleleri ile boşluklar arasında denge sağlar ve organik bir ilişki kurarlar.
- Mikroklimayı kontrol eder ve düzenlerler. Örneğin kent ortamında havayı temizler, oksijen miktarını artırır, tozu veya havadaki kirli materyalleri tutar, hava sirkülasyonu sağlar, hava akımını ve nemini düzenler, ısı yükselmesini önler, havayı serinletir, rüzgar hızını azaltır ve istenilen istikamete yöneltirler.
- Sınır, engel ve perde oluşturur; araç ve yaya trafiğini yönlendirir ve kolaylaştırır. Kent içi sirkülasyonda kolaylık sağlarlar. Gizlilik ve mahremiyet yaratırlar. Yansıyan ve göz kamaştıran ışığı elimine ederler.
- Bireyin ve toplumun aktif ve pasif rekreasyonel ihtiyaçlarının (eğlenme, dinlenme, görme, spor etkinlikleri gibi) karşılanması için imkan oluştururlar.
- İnsan psikolojisine olumlu katkı sağlarlar, kent ortamı stresinin olumsuz etkilerini azaltırlar. Kentsel mekanda daha insancıl ölçek imkanı sağlayarak

ezikliği azaltır ve hafifletirler. Bitkilerin renk, biçim, doku, ölçü gibi özellikleriyle insan psikolojisini rahatlatarak insan yaşamını kolaylaştırırlar,

- İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyerek bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olurlar. Doğa ve çevre kavramları konusunda bilgilenme ve bilinçlendirmede önemli rol oynarlar.
- Gürültüyü absorbe eder veya azaltırlar. İstenmeyen objeleri veya görüntüyü gizlerler.
- Toprağın üst kısmını örtmek suretiyle toprak ve su korumayı sağlar, toprak verimliliğini arttıırırlar.
- Ekonomik yarar sağlarlar. Yaşama sevinci sağlayarak işgücü ve verimi artırır, sağlık yönünden olduğu kadar beslenme ve diğer kullanımlar için ekonomik katkı sağlarlar. Peyzaj amaçlı bitkisel üretim ve pazarlama ile ilgili sektörlerin gelişmesine katkıda bulunurlar.

2.3.3 Kentsel Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Kentsel yeşil alanlar kullanım amaçları, etki alanları, işlevleri, mekansal dağılımları, büyüklükleri, rekreasyon tipleri gibi değişik kriterlere göre çeşitli şekillerde sınıflandırılmaları dahil edilebilirler.

Bir sınıflandırmaya göre kentsel açık - yeşil alanlar, kullanım durumuna göre genel, yarı özel ve özel alanlar olarak üç grup adı altında toplanabilir [17].

- Kamusal (Genel) Açık – Yeşil Alanlar: Toplumun yararlandığı veya tüm rekreasyonel ihtiyaçlarının karşılandığı kamusal alanlardır. Kent ve mahalle parkları, kent ormanları ve koruluklar, mezarlıklar, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, fuar ve sergi alanları, yol – bulvar ve refüjler, gibi yerler sayılabilir.
- Yarı – Özel Açık – Yeşil Alanlar: Çoğunlukla toplumun tümüyle yararlanamadığı sadece ilgili kurum ve kuruluşların çalışanları, aileleri veya belirli bir kesim tarafından belli şartlarda kullanımına açık olan alanlardır. Okullar, askeri alanlar, kamu kurum ve kuruluşlar, fabrika bahçeleri gibi.
- Özel Açık – Yeşil Alanlar: Sadece özel mülkiyetli alanlarda, sahipleri tarafından kullanılan alanlardır. Özel mülkiyetli konut veya toplu konutlar gibi.

Kentsel yeşil alan tipleri etki alanlarına ve işlevlerine göre ilköğretim düzeyinde, mahalle ünitesi düzeyinde, kent ünitesi düzeyinde ve bölge düzeyinde olmak üzere dört grupta incelenmektedir [17].

2.3.3.1 Konut Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar

Yeşil alanların en küçük birimini oluştururlar. Tek veya çok katlı konutların bahçeleri, teras ve çatı bahçeleri, balkon düzenlemeleri bu birim içinde değerlendirilmektedir. Genellikle ön, yan ve arka bahçe olarak tanımlanmaktadır. Büyüklükleri, işlevleri ve estetik etkinlikleri, konut sahiplerinin kültür ve ekonomik durumu ile orantılı olduğu kadar kentin fiziksel ve toplumsal özellikleri de önemli bir rol oynamaktadır [19].

2.3.3.2 Komşuluk Ünitesi Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar

Yaklaşık olarak 6 ile 400 konutu içeren ve 30 ile 5 000 kişilik bir nüfusu barındırabilen kent birimidir. Alan olarak en fazla 15 ha'lık bir alanı kaplayabilmektedir [19]. Bu düzeydeki yeşil alanlar çocuk bahçeleri ve küçük ölçekli dinlenme alanlarından oluşmaktadır.

Çocuk Bahçeleri: Çocuk bahçeleri, çocukların yaş gruplarına göre belirlenen oyun oynama isteklerine ve yeteneklerine cevap verebilecek nitelikte oyun elemanlarıyla donatılmış, motorlu taşıt trafiğinden tamamen arındırılmış bir bölgede, güvenli bir şekilde oyun oynayabilmeleri için tasarlanmış ve düzenlenmiş alanlardır. Çocuk bahçeleri oyun etkinliğinin, çocuğun sosyal, psikolojik ve fiziksel gelişimindeki tamamlayıcı rolü açısından önem taşımaktadır [21].

Çocuk bahçelerinin düzenlenmesinde, esneklik ve yaratıcılığa önem verilmeli, çocuğun yaratıcılığını geliştirecek, doğayı tanımasına ve güvenli bir ortamda oyun etkinliğini gerçekleştirmesine olanak verecek düzenlemeler oluşturulmalıdır. Farklı yaş gruplarındaki çocukların oyun becerileri ve eğilimleri farklı olacağından, çocuk bahçeleri bu farklılıklara cevap verecek donatılarla donatılmalı ve düzenlenmelidir. Bunlar da üç grupta toplanabilir [22].

0-3 yaş arasındaki çocuklar için:

Etrafı alçak çitle çevrili bir alan, bir kum havuzu, derin olmayan bir havuz veya çeşme ile donatılmış olmalıdır. Bir kreş için gerekli bahçe elemanlarının aynısı burada bulunabilir. Çocukların hem güneşten yararlanması hem de gölgeyi aramaları düşüncesiyle geniş çim alanı üzerinde gölge ağaçları dikilmelidir. 0-3 yaş grubundaki küçükler için yapılacak çocuk bahçelerinde büyük alanların ayrılması yararsızdır. Çocuk başına 7-10 m²'lik alanlar yeterlidir. Bu alandan çocuklarla birlikte gelen anne, baba veya gözcüleri de yeterince yararlanacaklardır [17].

4-7 yaş arası çocuklar için:

Bu yaş grubunun yararlanacağı çocuk bahçeleri bir anaokulu bünyesinde veya bir mahalle parkı içerisinde yer alabilir. Bu tür bahçe düzenlemelerinde mahalledeki bu yaş grupları arasındaki çocuk sayısı dikkate alınır. Planlamada çocuk başına 10-15 m² olarak düşünülmelidir. Çocuk bahçesinde olabilecek bütün tehlikelerden kaçınılmalıdır. Diğer taraftan yenilebilir küçük meyveli ağaççıklar dikilebilir. Kompozisyon birliği çok serbest bir durumda olmalıdır. Kaçıp saklanılacak yerler yaratılmamalıdır [17].

Bu tür çocuk bahçelerinde çocukların atlayabileceği, koşabileceği, sarılabileceği, tırmanabileceği yani çocuğun bütün kaslarını çalıştırabileceği oyun araçlarının çok iyi etüt edilerek seçilmesi gereklidir. Dikimler çocukların merakını canlandıracak nadir türler, çok renkli, hafif tekstürlü, neşeli bir mekan yaratan, çocuk ölçeğine bağlı kalan boyutta küçük ağaç ve ağaççıkların seçilmesine dikkat edilmelidir. Ağaççık ve ağaçları çiçeklenme ve meyvelenme mevsimlerine göre seçerken bahçenin kullanımının en yoğun olduğu zaman Mart – Nisan aylarından, Haziran sonuna kadar olan sürenin dikkate alınması gerekir [17].

8-15 yaş arasındaki çocuklar için:

Bu yaş grubundaki çocuklar için düzenlenecek açık oyun alanlarının büyükler tarafından gözlenmesine gerek yoktur. Çünkü bu yaştaki çocuklar kendilerini yönleltebilecek, grup ve takım halinde oynayabilecek kapasiteye sahiptirler. Bu yaştaki çocukların oynayacağı alanlarda; futbol, voleybol, basketbol alanları, geniş çim veya çayırılık oyun alanları, bisiklet ve paten pistleri, çocukların düşünce ve yaratıcılık yeteneklerini geliştirmeye yarayan macera alanları bulunmalıdır [17].

2.3.3.3 Mahalle Ünitesi Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar

Üç komşuluk ünitesi kapasitesi kadar, nüfusu en az 15 000 kişi olan ve 15 ha'lık alanı kapsayan alanlardır. Mahalle parkları ve çocuk bahçelerinden oluşurlar [17].

Mahalle Parkları: Halka açık kentsel açık alanların en küçük elemanlarından biri olan mahalle parkları, mahalle birimine hizmet vermek üzere düzenlenmiş, çocuk bahçeleri, dinlenme ve seyir alanları, yürüyüş alanları gibi temel rekreasyon aktivitelerine ve basketbol, voleybol gibi temel spor aktivitelerine olanak tanıyan donatıları barındıran yeşil alanlardır. Minimum 8 dekar olması gereken mahalle parklarının etki alanı ise 800 metreyi geçmemektedir [17].

2.3.3.4 Kent Ünitesi Düzeyindeki Kentsel Yeşil Alanlar

Yerleşmeler nüfusça büyüdükçe ve yapı yoğunluğu arttıkça, yeşil alan gereksinimi de artmaya başlamaktadır. Kent düzeyindeki yeşil alanlar, etki alanı itibariyle bütün bir kent halkına hizmet edecek büyüklük ve işlevlere sahiptir. Kent düzeyindeki yeşil alanları kent parkları, tema parkları (hayvanat bahçeleri, kültür parkları, fuar ve festival alanları, macera ve oyun alanları vb gibi), refüjler, ağaçlandırılmış yaya yolları oluşturmaktadır [17].

Kent Parkları: Mahalle parklarından daha büyük bir çerçevede, kent halkına fiziksel, psikolojik ve sağlık yönünden önemli olan, çeşitli grup elemanlarıyla donatılmış büyük yeşil alanlardır. Kent halkının günlük kullanımı için rahatlıkla ulaşabilecekleri yerlerde planlanan ve yürüyüş, koşu, dış mekanda oturma, piknik yapma, oyun vb. gibi bireysel ya da grup eylemlerine olanak sağlayan alanlardır. Kent parkları merkezi imge ve buluşma noktası olabilirler. Kent parklarının planlanmasında hizmet edeceği insan sayısı ile birlikte arazinin büyüklüğü, morfolojik yapısı ve çeşitli tesislerin inşasına uygunluğu da çok önemli bir rol oynamaktadır [17].

Hayvanat Bahçeleri: Hayvanat bahçeleri topluma sağladığı rekreatif ve eğitsel araştırma olanakları ve alanın doğal özelliklerinin korunduğu dikkate alındığında, kent ünitesi düzeyinde yer alan yeşil alanların planlama kapsamına alınmalıdır. Hayvanat bahçelerinde teşhir edilen hayvanların tanıtılmasının yanında her bir hayvanın doğal yaşam koşulları oluşturularak canlıların doğa ile uyumları da sergilenmelidir [23].

Botanik Bahçeleri, Botanik Parkları ve Arboretumlar: Botanik bahçeleri, titizlikle yıllık bakım çalışmalarının yürütüldüğü, genellikle bilimsel (bitki sosyolojisi, ekoloji, jeobotanik ve genetik konular için) amaçlar için çeşitli bitki türlerinin doğal yaşam ortamlarına yakın alanlarda bir araya getirildiği sahalardır [24].

Kent İçi Yollar ve Refüjler: Nüfusun çoğunluğunun kentlerde yaşadığı ülkemizde, kentlerin kolayca doğaya ulaşabildikleri ekolojik, rekreasyonel, kültürel ve tarihi kullanımlar için planlanarak, bu amaçlar doğrultusunda korunan ve yönetilen şebekeleşmiş çizgisel açık alanlar bütünlüğüdür [23].

Mezarlıklar: Kent halkının ortak kullanım alanlarından olan mezarlıklar, kentlerde meydana gelen değişikliklerden en az etkilenen yeşil alanlardır [23].

2.3.3.5 Bölge Ünitesi Düzeyinde Kentsel Yeşil Alanlar

Bölge Parkları: Kent içinde birkaç yüz hektar büyüklüğünde bir park kurmak oldukça güçtür. Bölge parkları kent çevresinde doğal ortamın hakim olduğu kır ve ormanlarda tesis edilirler. Bölge parkları, koruma amacı ağır basmakla birlikte değişik eğlence oyun ve spor alanlarını da içermelidir (atla gezinti yerleri, sergi bahçeleri, doğal bitki köşeleri vb.). Bu eğlence ve canlılık elemanları çevre peyzajı ile bir uyum sağlamalıdır [17].

Bölge parkları, kent insanına bir sükunet, gezinti ve gözlem kürünü vererek tüm moral ve fizik dinlenme ile zaman zaman doğayı yeniden tatma gereksinimini karşılamaktadır.

Milli Parklar: Milli parklar doğal bir alanı, donatılmış bir toprak parçası haline getiren, başka bir deyişle doğa parçasını kutsallaştıran, onu insanların hoşça vakit geçirmelerine, dinlenmelerine yol açan, gelecek kuşaklara bunu el değmemiş bir şekilde teslim etme gerekliliğini hatırlatan bir işletme şeklini göstermektedir.

Milli parklar, türlerin ve ekosistemlerin korunmasını, kültürel değerleri, turizmi ve doğa sporlarının yapımıyla çevre bölgelere ekonomik canlılık kazandırmayı amaçlamaktadır [17].

Çizelge 2.2 Yeşil alanlar hiyerarşisi [17]

Kentsel Yeşil Alanlar	Komşuluk Ünitesi Düzeyindeki Yeşil Alanlar	Çocuk Bahçeleri
		Küçük Ölçekli Dinlenme Alanları
	Mahalle Ünitesi Düzeyindeki Yeşil Alanlar	Mahalle Parkları, Çocuk Bahçeleri
		Kent Parkları
	Kent Ünitesi Düzeyindeki Yeşil Alanlar	Tema Parkları (Hayvanat Bahçeleri, Kültür Parkları, Fuar ve Festival Alanları, Macera ve Oyun Alanları vb gibi)
		Refüjler, Yaya Yolları, Meydanlar
Doğal Yeşil Alanlar	Orman Alanları	
	Bölge Parkları	
	Koruma Alanları	Milli Parklar
		Tabiat Parkları
		Tabiatı Koruma Alanları
		Tabiat Anıtları
	Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları	

2.3.4 Kentsel Yeşil Alanlarla İlgili Yasal Düzenlemeler

Ülkemizde, donatı kavramı ve donatı standartlarıyla ilgili bilimsel araştırmaların başlamasıyla birlikte, kentsel yeşil alanlar için de farklı dönemlerde farklı standartlar önerilmiştir.

6785 sayılı İmar Kanunu'nda (1972 tarih ve 1605 sayılı kanunla bazı maddeleri değiştirilmiştir) yeşil alanların nerelerde ne oranda olacağını saptamak ve bunları planlamak, gereken hallerde kamulaştırma yapmak, yapı ruhsatı vermek (m. 28, 31, 33 ve 37) ve hatta 42. maddesi ile ortak yeşil adacıklar yapmak (Hamur Kuralı ile) yetkileri belediyelere tanınmıştır. Bu hükümler yeşil alanların korunması, çoğaltılması, halkın gereksinimlerine sunulması hususlarında önemi küçümsenmeyecek hükümlerdir. Aynı zamanda imar tüzüğü ve teknik yönetmeliklerde de bunlara paralel ve daha da açıklayıcı hükümler yer almıştır. Yine 1605 sayılı imar yasasında imar planlarında kişi başına 7 m² yeşil alan zorunluluğu vardır. 3194 sayılı imar yasasında planlamaya esas olan projeksiyon nüfus dikkate alınarak yapılan alan hesabında, belirtilen kentsel yeşil alan standardı Çizelge 2.3'deki gibiydi [25].

Çizelge 2.3 3194 sayılı imar yasasında 1999 yılından önceki kentsel yeşil alan standardı

	0-1 500 kişi	15 000-45 000 kişi	45 000-100 000 kişi	+100 000 kişi
Kentsel Yeşil Alan	7 m ² /kişi	7 m ² /kişi	7 m ² /kişi	7 m ² /kişi

Yine imar yasasına göre; belediye ve mücavir alan sınırları dışında yapılacak olan planlamalarda aktif yeşil alan miktarı, kişi başına 14 m² alınmak suretiyle belirlenecektir.

3194 sayılı İmar Yasası kapsamında 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik’te kentsel yeşil alanlar ile diğer donatı alanlarına ait standartlar Çizelge 2.4’de verilmiştir.

Çizelge 2.4 3194 sayılı imar yasasında 1999 yılından sonraki donatı alanı standartları

	0-1 500 kişi	15 000- 45 000 kişi	45 000- 100 000 kişi	+ 100 000 kişi
Kreş + Anaokulu	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi
İlköğretim	4 m ² /kişi	4 m ² /kişi	4,5 m ² /kişi	4,5 m ² /kişi
Ortaöğretim	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi
Kentsel Yeşil Alan	10 m²/kişi	10 m²/kişi	10 m²/kişi	10 m²/kişi
Sağlık Tesis	2 m ² /kişi	2 m ² /kişi	3 m ² /kişi	4 m ² /kişi
Kültürel Tesis	0,5 m ² /kişi	1 m ² /kişi	2 m ² /kişi	2,5 m ² /kişi
Sosyal Tesis	0,5 m ² /kişi	0,5 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1,5 m ² /kişi
Halk Eğitim Merkezi	0,4 m ² /kişi	0,4 m ² /kişi	0,4 m ² /kişi	0,4 m ² /kişi
Dini Tesis	0,5 m ² /kişi	0,5 m ² /kişi	0,5 m ² /kişi	0,5 m ² /kişi
İdari Tesis	3 m ² /kişi	3,5 m ² /kişi	4 m ² /kişi	5 m ² /kişi
Teknik Altyapı	1 m ² /kişi	2 m ² /kişi	3 m ² /kişi	4 m ² /kişi

3194 sayılı imar yasasında aktif yeşil alanlar için yukarıdaki tabloda verilen standartlar 10 m²/kişi olarak belirlenmiş, belediye ve mücavir alan sınırları dışında yapılacak olan planlamalarda aktif yeşil alan miktarı kişi başına 14 m²/kişi olarak kalmıştır.

Çizelge 2.5 Türkiye’deki yeşil alan standartlarının tarihsel süreç içerisindeki değişimi
[26]

	0- 5 000 Kişi	5 000 – 15 000 Kişi	15 000 – 45 000 Kişi	45 000 – 100 000 Kişi	+ 100 000 Kişi	TOPLAM
2290 Sayılı Belediyeler ve Yapı Yollar Kanunu (1933)	-	-	-	-	-	4 m ² /kişi
6785 Sayılı İmar Kanunu (1956)	-	-	-	-	-	7 m ² /kişi
İmar ve İskan Bakanlığı / “İmar Planı Dışındaki Toplu Konut Alanlarında Teçhizat ve Standartlar” (1975)	1,5 m ² /kişi	3 m ² /kişi	2,5 m ² /kişi	-	-	7 m ² /kişi
3194 Sayılı İmar Kanunu (1985)	-	-	-	-	-	7 m ² /kişi
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve ODTÜ / “Türkiye’de Kentsel Standartlar (1988)	4 m ² /kişi	7 m ² /kişi	13 m ² /kişi	17 m ² /kişi	17 m ² /kişi	-
23804 Sayılı Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik (1999)	1,5 m ² /kişi	4 m ² /kişi	-	3,5 m ² /kişi	-	10 m ² /kişi

Yerel yönetimlerle ilgili yasalara bakıldığında ise 1580 sayılı Belediyeler Kanunu’nun 15. maddesinin 21.,31.,33. ve 59. bentlerinde belediyelere verilmiş çeşitli görevler bulunmaktadır. Orman, bağ, bahçe, koru, çayı ve meraları korumak, belediye bahçeleri ve fidanlıklar, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, kentin sokak ve meydanlarını halkın ruh ve beden sağlığını sağlamak üzere düzenlemek şeklinde ana hatları verilebilecek bu görevler ilgili kanun kapsamında kentsel yeşil alanları ilgilendiren kısımları oluşturmaktadırlar. Bunların yanı sıra, 5272 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesi belediyenin görev ve sorumlulukları kapsamında mezarlıklar, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar oluşturmakla sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Yabancı ülkelerdeki kentsel yeşil alan standartlarına bakıldığında ise Türkiye’dekinden oldukça farklı bir durumun varlığından söz etmek mümkündür. Türkiye’de 10 m²/kişi olan kentsel yeşil alan standardı, ABD’de 77-84 m²/kişi, Fransa’da 35,7 m²/kişi,

Roma'da 45,3 m²/kişi ve Amsterdam'da 45,5 m²/kişi'dir. Bu değerlere bakıldığı zaman İmar Bakanlığı'nın getirdiği standardın, yabancı ülkelerdekinden daha dar kapsamda ele alınmış olduğu anlaşılmaktadır. Yabancı ülkelerdeki kentsel yeşil alan sistemleri incelendiğinde, kentsel doku içerisinde çocuk bahçeleri ve park işlevi gören yeşil alanlar, kentsel dokunun dışında ise yeşil kuşak zonlarına yer verildiği görülmektedir.

2.4 Değerlendirme

Kentsel donatı elemanlarından biri olan kentsel yeşil alanlardan özellikle kamusal nitelikte olanların kent içerisindeki yaşanabilirliğin sürdürülebilir olması açısından büyük bir önemi bulunmaktadır. Bu tür alanların herkesin kullanımına açık olmaları, insanların rahatlıkla ulaşabileceği mesafelerde, hizmet ettikleri nüfusa yetebilecek miktarda bulunmaları ve kamu yararı doğrultusunda her kesimden insana hitap edebilecek fonksiyonları barındırmaları gerekmektedir.

1999 yılında yaşanan deprem felaketinden önce 3194 sayılı İmar Yasası Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik kapsamında kentsel yeşil alanlar için belirlenmiş olan standart 7 m²/kişi olmuştur. Ancak deprem felaketi sonrasında yaşananlar kentsel yeşil alanların kullanıcılar için sadece birer dinlenme ve eğlence alanı niteliğinden olmadığını, bu gibi afet durumlarında hayati öneme sahip potansiyel toplanma ve barınma mekanları da olduklarını göstermiştir. Bu sebepten dolayı 1999 yılında yapılan değişiklik ile birlikte ülkemizdeki kentsel yeşil alan standardı 10 m²/kişi'ye yükseltilmiştir. Ancak bu miktar, yabancı ve özellikle Avrupa'daki ülkelerdeki standartlar ile kıyaslandığı zaman oldukça düşük bir seviyede kalmaktadır. Bunun yanı sıra, uygulamaya ilişkin başka herhangi bir açıklamanın verilmemiş olması da önemli bir eksikliktir. Kent makroformu ile uyumlu, bir sistem arz eden, kent eko-sistemini dengede tutacak ve kullanıcılar için hem ulaşılabilirlik hem de taşıdıkları nitelikler yönünden yeterli olabilecek kentsel yeşil alanların uygulanabilmesi için, yasal mevzuatta tek bir standarda bağlı kalmamak ve bu konu ile ilgili daha fazla açıklamanın yer alması gerekmektedir.

OSMANİYE İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1 Osmaniye İlinin Gelişim Süreci

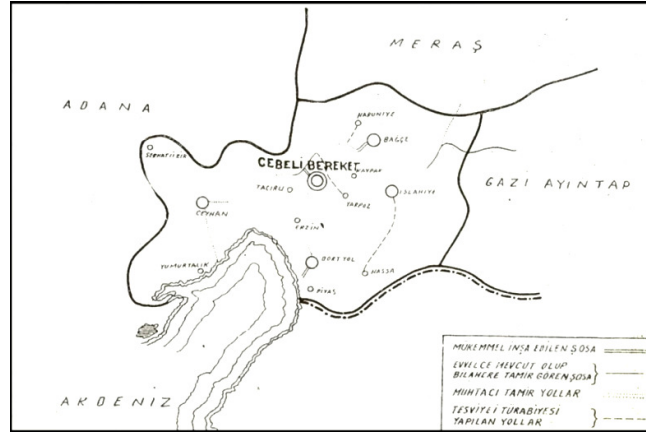
Türkler 1071 yılında Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'ya yoğun olarak yerleşmeye başlamış, 1082 yılında Ulaşlılar Aşireti, Toroslar'ın güneyine inmişler ve Osmaniye'nin Haraz Mevkii'ne yerleşmişlerdir. Bu olay Osmaniye'nin kuruluşunun başlangıcı sayılmaktadır. Bölge 1250 – 1517 yıllarında Memlükler yönetiminde kalmış, 1517 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmıştır. Osmaniye Köyü olarak anılan bu yerleşim birimi 1517-1696 yıllarında Kınık Nahiyesi olarak anılmıştır [28].

Kınık Nahiyesi, Payas (Üzeyr) Sancağı'na bağlı olarak 1522 yılına kadar idari varlığını sürdürmüştür. Osmaniye yerleşmesi 1522 yılında merkezi Maraş'ta olan Zülkadriye Eyaleti'ne bağlanmış, 1831 yılına kadar bu durum devam etmiştir. 1831 yılında ise bu eyalet Maraş Sancağı'na dönüşmüş ve Halep Eyaleti'ne bağlanmıştır. Mehmet Ali Paşa 1833 yılında yöreyi işgal etmiş ve 1840 yılında Kütahya Antlaşması ile bölge tekrar Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmıştır [28].

Osmaniye'de ilk ciddi yerleşim 1865 yılından itibaren başlamıştır. Yörenin kıtalar arası (Avrupa-Asya-Afrika) ulaşım kavşağı ve önemli bir hac yolu güzergahı olması, önemini her zaman korumasını sağlamıştır. Bu dönemde yöreye Fırka-i Islahiye Birliği adı altında bir birlik gönderilmiştir. Derviş Paşa komutasındaki birlik yöredeki aşiretleri Haciosmanlı Köyü ve civarına iskan etmiş, “Yeni Vilayetler Nizamnamesi”ne göre yeniden düzenleme yapılmıştır [28].

Bu düzenlemeye göre 1866 yılında bu bölgedeki yerleşim birimi Osmaniye Kazası olarak yapılandırılmıştır. Osmaniye Kazası bu şekliyle 1866 yılında Payas (Üzeyr) Cebelibereket Sancağı'na ve o da Halep Eyaleti'ne bağlanmıştır. Payas Sancağı 1874 yılında Yarpuz'a taşınmış ve Osmaniye Cebelibereket Sancağı adını almıştır [28].

İkinci Meşrutiyet ile Osmaniye Cebeli Bereket Sancağı merkezi Yarpuz'dan Osmaniye'ye taşınmış, bu idari yapı 1924 yılına kadar devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile yeniden idari düzenleme yapılmış, bölgenin etkinlik alanı, hareketliliği ve nüfus yoğunluğu dikkate alınarak Osmaniye Kazası il yapılmıştır [28].

Şekil 3.1 Cebeli Bereket vilayeti 1929 yılı sınırları [29]

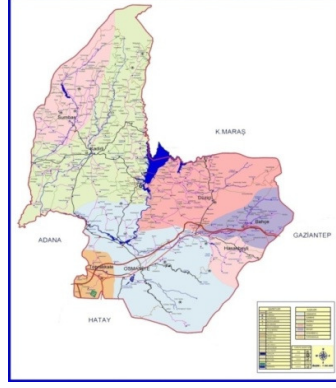
Osmaniye il olarak idari yapısını 1933 yılına kadar sürdürmüş, ancak 20.05.1933 tarih ve 2197 sayılı yasa ile yönetsel yapısı değiştirilerek tüm ilçeleri birlikte Adana İli'ne bağlanmıştır [30].

Şekil 3.2 Osmaniye'nin 1960'lı yıllara ait yönetim yapısı ⁹

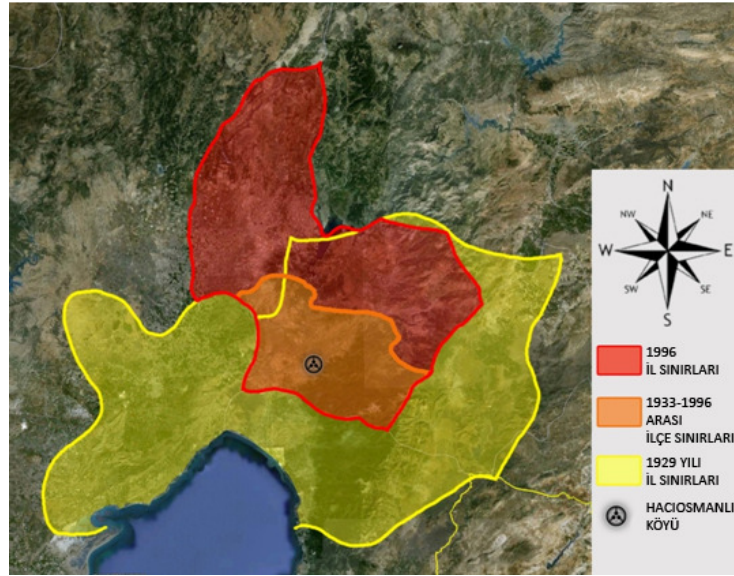
⁹ [31]'den yararlanılarak hazırlanmıştır.

24.10.1996 gün ve 4200 sayılı yasayla Toprakkale, Hasanbeyli ve Sumbas ilçe yapılarak Kadirli, Düziçi ve Bahçe ilçeleri ise Adana ilinden alınarak Osmaniye yeniden il statüsüne dönüştürülmüştür [1]. Kent, 28 mart 1997 tarih, 97/1 sayılı yasa ile K.Ö.Y. (Kalkınmada Öncelikli Yöreler) kapsamına alınmıştır [33].

Şekil 3.3 Osmaniye il haritası [32]

Osmaniye yerleşimine ait sınırlarının zaman içerisinde geçirdiği değişimler ise Şekil 3.4’de belirlenmiştir.

Şekil 3.4 Osmaniye yerleşim sınırlarının gelişim süreci

3.2 Osmaniye İlinin Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı

Osmaniye ili Doğu Çukurova bölgesindedir. Doğuda Gaziantep, güneyde Hatay, batıda Adana kuzeyde ise Kahramanmaraş illeri ile çevrili, Adana (Çukurova) Ovası’nın

doğusunda yer alır ve ovanın güney, güneydoğu ve doğu kesimlerinde Amanos Dağları yükselir. Osmaniye il merkezi deniz seviyesinden 118 metre yükseklikte ve Akdeniz'e 20 km mesafede, $37^{\circ} 00' - 37^{\circ} 08'$ kuzey enlemleri ve $36^{\circ} 13' - 36^{\circ} 20'$ doğu boylamları arasında yer almaktadır. Osmaniye ilinin güneyi ile kuzeyi arasındaki kuş uçuşu mesafe 88 km, doğusu ile batısı arasındaki kuş uçuşu mesafe 74 km, il coğrafi çevresi 303 km'dir.

Şekil 3.5 Osmaniye ilinin ülke içindeki konumu

Şekil 3.6 Osmaniye ilini ve komşu illeri içeren ulaşım haritası

Şekil 3.7 Çalışma alanına ait uydu görüntüsü [34]

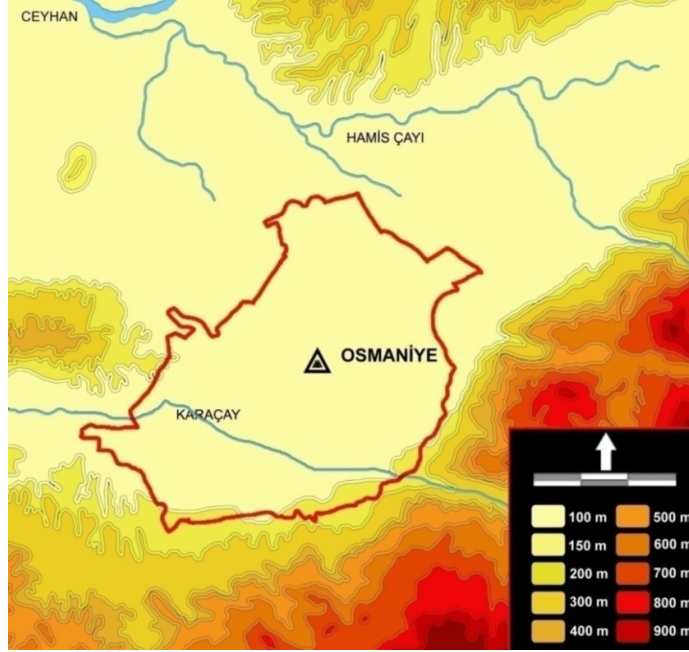
Osmaniye ili ulaşım açısından uygun bir konumda olup, ili Adana'ya bağlayan D-400 devlet yolu iki şeritli gidiş-geliş akslarından oluşan toplam dört şeritli bir yoldur. Ayrıca Pozantı-Gaziantep-İskenderun-Mersin otoyolunun kavşak noktasındadır. Osmaniye, ülkenin güneydoğusu ve batısı arasında kara ve demiryolu ulaşımı bakımından geçit konumundadır. Deniz ile sınırı bulunmayan Osmaniye, Mersin Limanı'na 220 km, İskenderun Limanı'na 60 km uzaklıkta bulunmaktadır. Osmaniye'ye en yakın havaalanı 90 km uzaklıkta bulunan Adana Şakirpaşa Havaalanı'dır.

Osmaniye; Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas ve Toprakkale olmak üzere toplam 7 ilçeden oluşmaktadır. İldeki toplam belediye sayısı 16 olup, köy sayısı 160 ve bucak sayısı 4'tür [1].

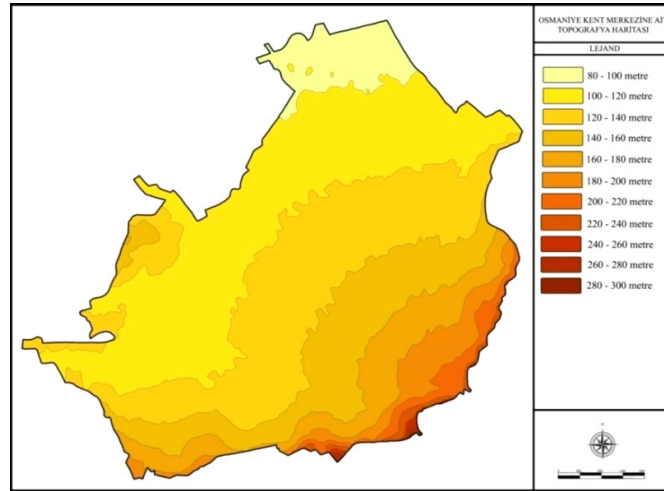
Çizelge 3.1 İlin genel bilgileri [35]

İlçeleri	Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas, Toprakkale
Toplam Köy Sayısı	160 adet
Belediye Sayısı	16 adet
Yüzölçümü (İzdüşüm)	3 532 km ² – Gerçek alan: 3 767 km ²
Arazinin Dağılımı	%42 orman, %39 tarım alanı, %17 tarıma elverişsiz arazi, %2 mera
Toplam Nüfus (2010)	479 221 kişi
Nüfus Yoğunluğu	128 kişi/km ²
Okuma Yazma Oranı	%86 (Milli Eğitim Müdürlüğü)
Gelişmişlik Sıralaması	47 (DPT 2003)
İl Merkezi Rakım	118 m
Ortalama Nispi Nem	%63
Yıllık Ortalama Yağış	792 kg/m ²
Yıllık Ortalama Sıcaklık	18,2 °C
Devlet Yolu	66 km
İl Yolu	225 km
Otoyol	90 km
Toplam Karayolu Ağı	381 km
TCDD Yolu	69 km (63 km elektrikli, 6 km elektriksiz)
Denize Uzaklığı	20 km (Merkez ilçe)
Havaalanına Uzaklığı	90 km (Adana)
Barajları	Aslantaş, Berke, Kalecik, Mehmetli
Mahalle Sayısı	122 adet
Toplam Hane Sayısı	130 851 adet
Hane Halkı Büyüklüğü	3,46 kişi

Osmaniye yüzey şekillerinden bir çoğunu bünyesinde toplamış bir doğal yapıya sahiptir. İl sınırları güneyden, kuzeye ve doğuya doğru gittikçe yükselir. Kuzeyde Orta Toroslar ve doğusunda ise Amanos sıra dağları yer alır, dağlar ile ova arasında hafif engebeli araziler mevcuttur. Ovalık arazi en çok Merkez, Toprakkale, Kadirli ve Düziçi ilçelerinde bulunmaktadır.

Şekil 3.8 Çalışma alanı ve çevresine ait topografya haritası¹⁰

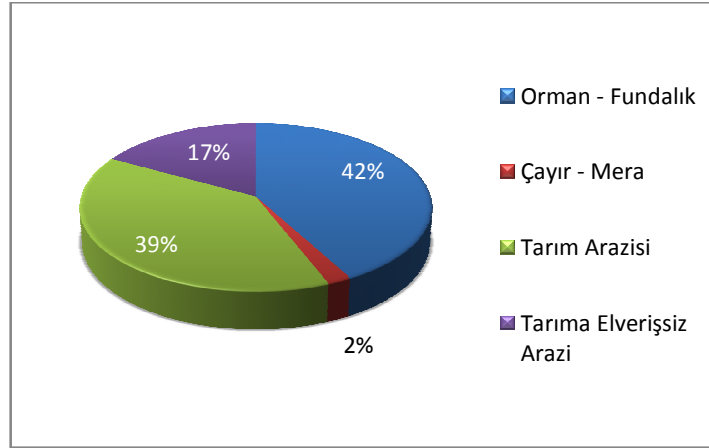

Şekil 3.9 Çalışma alanına ait topografya haritası

¹⁰ [37]'den yararlanılarak hazırlanmıştır.

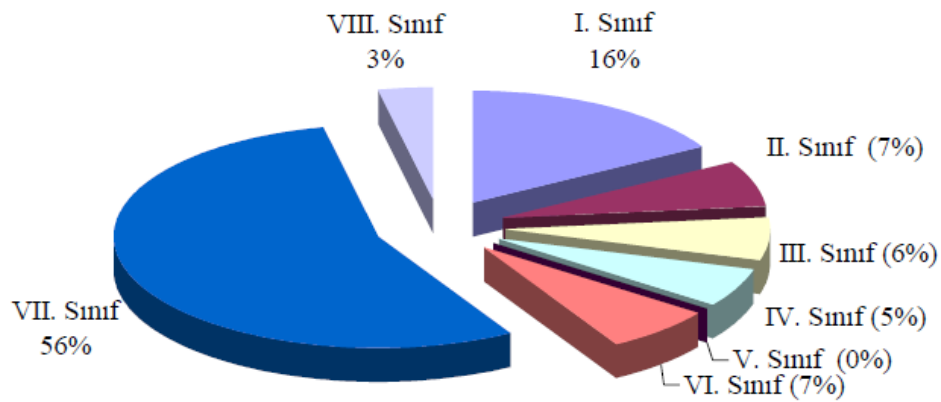
Osmaniye Merkez İlçe'nin denizden yüksekliği 118 metredir. Kent, il sınırlarında doğan ve il sınırları içerisinde geçen akarsu kaynakları bakımından oldukça zengindir. İlin ihtiyacı olan içme suyunun %45'i doğal kaynaklardan, %55'i ise kuyulardan sağlanmaktadır. İçme suyu kaynaklarının kapasitesi 750 lt/sn'dir.

İlin topraklarının yaklaşık %42'si orman ve fundalık, %39'u ekili arazi, %2'si diğer arazilerle kaplı olup, %17'si tarıma elverişsiz arazidir [36].

Şekil 3.10 Osmaniye ilinin arazi dağılım şeması (2005)

Şekil 3.11'de il topraklarının genel toprak sınıflarının oransal dağılımı verilmiştir. Grafikten de görülebileceği üzere il topraklarının yarısından fazlası VII. sınıf tarım topraklarından oluşmaktadır [36].

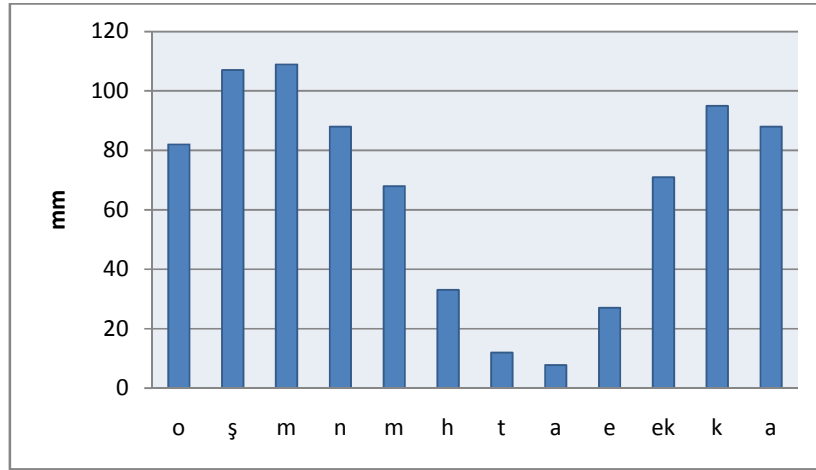
Şekil 3.11 Osmaniye ili arazi sınıflarının oransal dağılımı (%)

Osmaniye ili Akdeniz iklim kuşağının tipik özelliklerini taşımaktadır. Sıcak ve kurak yaz, ılık ve yağışlı kış mevsimleri ve yüksek nem oranı ile tanımlanan bu iklim tipi ilin büyük bir kısmında yaygındır. Yükseltisi az olan alçak ovalarda kar yağışı ve don olayları pek görülmezken, yüksek kesimlerde karlı ve donlu günler yaşanmaktadır. Buralarda bozulmuş Akdeniz iklim özellikleri görülür. Yükseltisinin etkisiyle kısa mesafelerde iklim özellikleri değişiklik gösterir, bu nedenle yaylacılık bölgede yaygındır ve dört mevsim turizm yapılabilmesine olanak sağlamaktadır [36].

Çizelge 3.2 Osmaniye iline ait iklimsel veriler [27]

Sıcaklık (Yıllık Ortalama)	18 C°
En yüksek (Yıllık Ortalama)	24 C°
En düşük (Yıllık Ortalama)	11 C°
Yıllık Yağış	760 mm
Bağıl Nem	%67
Rüzgar Yönü	Güneybatı - Batı

Yıllık ortalama sıcaklığın 18 C° olduğu Osmaniye’de yıllık toplam yağış miktarı 755,5 mm kadardır. En az yağış Temmuz ve Ağustos aylarında, en çok yağış ise Aralık ve Mart aylarında görülmektedir.

Şekil 3.12 Osmaniye yıllık ortalama yağış indeksi [37]

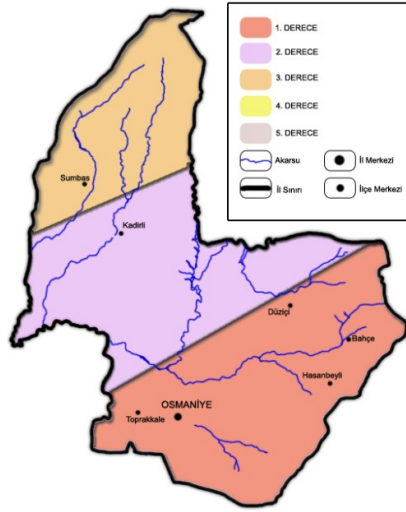
Hakim rüzgar yönü güneybatıdır. Osmaniye’de, hava kirliliğinin yoğun olduğu kış aylarında rüzgar güneyden fazla olmasa da esmektedir. Bunun da nedeni kentin etrafının (kuzey hariç) dağlarla çevrili olmasıdır. Bunun sonucunda da kış mevsiminde

hava akımları azalmakta ve kent üzerinde oluşan kirliliğin dağılması uzun zaman almaktadır [37].

Dağlık alanlarda kireçli ve kireçsiz kahverengi orman toprakları ve kırmızı Akdeniz toprakları hakimdir. Eğilimin sarp ve dik olduğu yerlerde ana kaya yüzeye çıkmış olup toprak oluşumu yoktur.

Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Osmaniye’de, Akdeniz bitkilerinin tamamına yakını görmek mümkündür. Topraklarının %42’sini oluşturan orman ve fundalıklarda flora zenginliği bulunmaktadır. İlin tabii bitki örtüsü, ova tabanlarında kültür bitkileri, eşik sahalarda makiler, yüksek kısımlarda iğne yapraklı çam ormanları ile kaplıdır [35].

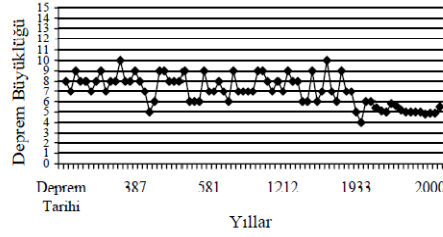
İlde ormanlar Amanos Dağları’nda yoğunluktadır. Bölgenin iklim özellikleri ve toprak yapısı orman yayılışını olumlu yönde etkilemektedir. Toroslar ile Amanos Dağları’nın kesişim yerlerine denk gelen söz konusu taşlık araziler de çoğunluktadır. Yerleşim alanları çok parçalı ve dağınıktır. Bu yapı ormanların bütünlüğüne ve korunmasına menfi etki yapmaktadır [35].

Şekil 3.13 Osmaniye deprem haritası¹¹

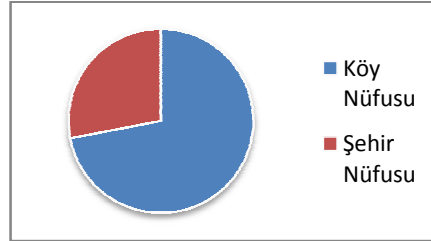
Ülkemiz topraklarının %80’inden fazlası deprem kuşağında yer almaktadır. Osmaniye de birinci derece deprem bölgesinde bulunmaktadır. Geçmişte bu coğrafyada 8-9 şiddetlerinde depremlerin olduğu Boğaziçi Kandilli Rasathanesi kayıtlarından anlaşılmaktadır [38].

¹¹ <http://www.deprem.gov.tr>’den yararlanılarak bilgisayar ortamında hazırlanmıştır.

Şekil 3.14 Osmaniye ilinde meydana gelmiş depremler [37]

3.3 Osmaniye İlinin Demografik ve Sosyo-Ekonomik Yapısı

Şekil 3.15 Osmaniye’de nüfus dağılımı

2009 yılı sonu itibariyle Adrese Dayalı Kayıt Sistemi sonuçlarına göre ilin toplam nüfusu 471 804 kişidir. Nüfusun 339 559 kişisi şehirde (%72) ve 132 245 kişisi köylerde (%28) yaşamaktadır. Yaş gruplarına göre ise; 0-15 yaş arası nüfus 140 313 kişi, 15-30 yaş arası nüfus 121 440 kişi, 30-50 yaş arası nüfus 125 884 kişi ve yukarısı nüfusun 84 167 kişi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre de Osmaniye’nin oldukça genç bir nüfusa sahip olduğu söylenebilir. İldeki erkek nüfusu 236 751 kişi ve kadın nüfusu da 235 053 kişidir. İlin merkez ilçe şehir nüfusu 194 339 kişidir. 2007 verilerine göre merkez ilçenin nüfusunun 180 447 kişi olduğu göz önüne alındığında, nüfus yoğunluğunun en çok merkez ilçede arttığını söylemek mümkündür.

Yapılan genel nüfus sayımlarına göre hesaplanan Osmaniye genel nüfus artış hızı, Türkiye genel ve kentsel ortalama nüfus artış hızları ile karşılaştırılmış ve bazı değerlendirmeler yapılmıştır.

Çizelge 3.3 Osmaniye ve Türkiye’deki toplam ve kentsel nüfus artış hızları (%)

Dönemler	Nüfus Artış Hızları		
	Türkiye		Osmaniye
	Toplam	Kentsel	Kentsel
1950-1955	2,78	5,00	7,461
1955-1960	2,85	4,49	7,071
1960-1965	2,46	4,04	4,223
1965-1970	2,52	4,80	5,135
1970-1975	2,50	4,29	5,680
1975-1980	2,06	3,18	6,260
1980-1985	2,49	6,42	4,187
1985-1990	2,17	3,71	3,277
1990-1997	1,51	2,92	3,914
1997-2000	1,89	5,77	8,745

Osmaniye nüfus artış hızı belirli bir trendi izlemektedir. 1980-1985 ve 1985-1990 dönemleri dışında her dönem için Osmaniye’nin yıllık nüfus artış hızı Türkiye kentsel nüfus artışının üzerindedir. Kentsel nüfusun artması, doğal nüfus artışının yanı sıra kırsal alanlardan alınan göçlerle birlikte kent göç almaya devam etmektedir.

T.C. Osmaniye Valiliği 2009 verilerine göre toplam nüfusun ilçelere dağılımı Çizelge 3.4’teki gibidir.

Çizelge 3.4 2009 yılı nüfus bilgileri [40]

İlçe	Şehir	Köy	TOPLAM
Merkez	194 339	30 751	225 090
Bahçe	12 917	7 966	20 883
Düziçi	40 823	36 348	77 171
Hasanbeyli	2 559	2 282	4 841
Kadirli	78 964	35 512	114 476
Sumbas	2 114	13 608	15 722
Toprakkale	7 843	5 778	13 621
TOPLAM	339 559	132 245	471 804

T.C. Osmaniye Valiliği İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü’nden alınan 2009 verileri doğrultusunda, çalışma alanının bulunduğu Osmaniye Merkez ilçesindeki nüfusun mahallelere göre dağılımı Çizelge 3.5’te verilmiştir.

Çizelge 3.5 Osmaniye Merkez ilçesindeki mahalle nüfusları (2009) [40]

No	Mahalle Adı	Nüfus	No	Mahalle Adı	Nüfus
1	Mimar Sinan	13 378	18	Baş	4 535
2	M. Fevzi Çakmak	13 342	19	Selimiye	4 382
3	Rahime Hatun	9 771	20	Alibeyli	4 174
4	Raufbey	9 766	21	Alibekirli	4 121
5	M. Akif Ersoy	9 416	22	Yeni	4 096
6	Karaboyunlu	8 451	23	Gebeli	3 785
7	Cumhuriyet	7 755	24	Hacı Osmanlı	3 635
8	Esenevler	7 196	25	Dr. İhsan Göknel	3 611
9	Rızaiye	7 145	26	Dumlupınar	3 267
10	Kurtuluş	7 061	27	Mevlana	3 230
11	Karaçay	6 927	28	Ulaşlı	3 113
12	Yıldırım Beyazıt	6 874	29	Fakuşağı	2 940
13	Yediocak	6 317	30	Haraz	2 870
14	İstiklal	6 279	31	Fatih	2 802
15	Yunus Emre	5 920	32	Yaverpaşa	2 389
16	Adnan Menderes	5 904	33	Yeşilyurt	2 371
17	Kazım Karabekir	4 710	34	Şirinevler	1 674
			35	Ahmet Yesevi	1 132

Şekil 3.16 Osmaniye kent merkezindeki mahalle dağılımı

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte vilayet olan Osmaniye 1933 yılında ilçe teşkilatına dönüştürülmüştür. 24.10.1996 tarihinde 4200 sayılı kanun ile yeniden il olmuştur.

Osmaniye’de Merkez dahil 7 ilçe, (9’u belde) 16 belediye, 121 mahalle ve 160 köy bulunmaktadır.

Osmaniye’nin temel sosyo-ekonomik göstergeleri ilin gelişme çabası içinde olduğunu göstermektedir. Nüfus yoğunluğu ve nüfus artışı gibi göstergeler bakımından Türkiye ortalama değerlerine yakın bir davranış gösteren Osmaniye, okuryazar oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında bir tabloya sahiptir [41].

Çizelge 3.6 Osmaniye ilçelerinin gelişmişlik sıralamaları, 2004 [42]

İlçe	872 İlçe İçinde Gelişmişlik Sırası	Gelişmişlik Grubu	Gelişmişlik Endeksi
Merkez	122	2	0,97609
Bahçe	222	3	0,31628
Kadirli	255	3	0,19675
Hasanbeyli	356	3	-0,07696
Toprakkale	372	3	-0,09807
Düziçi	447	3	-0,21929
Sumbas	770	6	-0,86007

TÜİK [42], 2010 verilerine göre, Osmaniye’deki işsizlik oranı %19,4 olup, kent bu oran ile Türkiye sıralamasında 4. sırayı almaktadır. Kadınların işgücüne katılımının oldukça düşüktür ve bu oranın düşüklüğü toplam işgücüne katılımı da olumsuz etkilemektedir.

Osmaniye ekonomisi tarım ve tarım ürünlerinin ticaretine dayanır. Osmaniye merkez ilçede küçük ölçekli un, dokuma, fıstık işleme, tuğla ve kiremit fabrikalarıyla çırçır tesisleri vardır. Yörede üretilen havlu, bornoz ve sargı bezi dokuma ürünleri yurtdışına ihraç edilmektedir [46]. Osmaniye’de tahıllar, ekilen tarla alanı içerisinde en büyük payı (%81,8) almaktadır. Tahıllar arasında en önemli ürün (%68,3) buğdaydır. Kent üretim miktarları bölge ve Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında tahıllardan buğday, endüstriyel bitkilerden pamuk ve yağlı tohumlardan yarfıstığı açısından önemli bir ildir. Türkiye’de üretilen yer fıstığının %40’ından fazlası Osmaniye’de üretilmekte ve toplam üretimin %90’ından fazlası bu ilde pazarlanmaktadır [44].

Osmaniye’de geleneksel olarak tarımsal üretime ve toprağa dayalı bir yaşam tarzı yaygın olduğundan dolayı, ilde sanayi kültürünün gelişimi yavaş ilerlemiştir. İlin coğrafi konumu ve ulaşım olanakları, sanayileşme için çok önemli avantajlar sunsa da tarımsal

üretimin kuşaktan kuşağa geçen yapısı, bilgi ve iletişim eksikliği, girişimcilik ve ortaklıklar için gerekli tarihsel ve kültürel birikimin azlığı, sermaye birikiminin reel sektörlerden çok kolay gelir sağlamaya dönük kullanılmasına neden olan ülkenin genel ekonomik yapısındaki sorunlar ve ileriye dönük belirsizlikler, ilde sanayileşmeyi engelleyen etmenler arasındadır [45]

Osmaniye'ye komşu iller Türkiye ortalamaları seviyesinde ve üzerinde bir gelişmişlik düzeyine ulaşmışken, daha avantajlı bir konumda yer almasına rağmen, Osmaniye ilinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmişlik açısından Türkiye ortalamalarının çok gerisinde kalmış olduğu görülmektedir [41].

2009 yılı Ağustos ayında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi [44] tarafından, Osmaniye ilinin mevcut durum analizini yapmak, ilde daha önce kurulmuş olan İl Kalkınma Platformu'na akademik destek sağlamak amacıyla gerçekleştirilmeye başlanmış olan Osmaniye İli SWOT Analizi Çalışması, Aralık 2009'da rapor haline getirilmiştir. Çalışma sonucunda ortaya çıkan Osmaniye iline ait güçlü ve zayıf yanlar, fırsatlar ve tehditlerin bazı önemli maddeleri Şekil 3.17'de belirtilmiştir.

Şekil 3.17 Korkut Ata Üniversitesi Osmaniye ili SWOT Analizi Çalışması

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar	Fırsatlar	Tehditler
•İlman İklim •Eğitimli genç nüfusun varlığı •Zengin orman varlığı •Güçlü tarih ve kültürel miras •Gelişmiş üniversitelere yakınlık •Verimli tarım alanlarının varlığı •Yerfıstığı üretim merkezi olması	•Çarpık kentleşme •Kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği eksikliği •Kent kültürünün yerleşmemiş olması •Hava kirliliği •Sivil toplum kuruluşlarının etkin olmaması •Doğal ve kültürel yapının yeterince korunmaması	•Bölgesel kalkınma ajansının kurulması •Kalkınmada öncelikli illerden olması •Turizm potansiyeli •Gelişmekte olan bir il olması •Yeni bir üniversitenin kurulmuş olması •Tehditler	•Birinci derece deprem bölgesinde yer alması •Nitelsiz göç alması, nitelikli göç vermesi •Çevredeki illerin gelişmişlik düzeyi •Çevredeki OSB'lerin faaliyete geçecek olması

3.4 Osmaniye Kent Merkezindeki Arazi Kullanım Durumu

3.4.1 Osmaniye Kent Merkezindeki Mevcut Arazi Kullanımı

Osmaniye'nin tarımsal nitelikli bir kent olmasından dolayı tarım alanları ile konut alanları iç içe bulunmaktadır. Sahip oldukları yerleşme dokuları açısından kent merkezinde farklı niteliklerde bölgeler bulunmaktadır. Kentte bulunan yerleşme dokularından ilki kent çeperlerindeki mahallelerde görülen ve organik bir gelişim sergilemiş olan dokulardır. Kentin doğusunda bulunan Gebeli Mahallesi bu tür yerleşim dokularına örnek olarak verilebilir. Bu yerleşim dokularında bulunan konutlar, tek veya çift katlı ve bahçesi olan konut tiplerinden oluşmaktadır. Ancak son yıllarda artan yapılaşma oranı ile hızlı ve yoğun yaşanan göçün de etkisiyle bu yerleşim dokuları bozulmaya başlamıştır.

Şekil 3.18 Gebeli mahallesi yerleşim dokusu

Hisseli olarak satılmış eski tarım toprakları üzerindeki çok küçük parsellerde inşa edilen konutların oluşturduğu ikinci tip karmaşık doku ise özellikle kuzey mahallerinde görülmektedir. Bu tür yerleşim dokusuna sahip alanlarda ayrıca alt katları depo olarak kullanılan, mimar parselleri üzerinde yığma veya betonarme olarak inşa edilmiş, tarım ile bütünleşen yaşantıya uygun konut tipleri görülmektedir.

Şekil 3.19 Kuzey mahallelerindeki yerleşim dokusuna ait bir örnek

Şehir merkezinde ve yakın çevresinde özellikle önemli akslarda gözlenen zemin katları mağaza olarak kullanılan, yap-sat usûlü ile gelişen çok katlı yapılaşmaların bulunduğu alanlar ise bir başka yerleşim dokusunu oluşturmaktadır. Özellikle son yıllarda, yapılan yasal düzenlemeler ile birlikte bu tür çok katlı yapıların bulunduğu alanların miktarı artış göstermiştir.

Şekil 3.20 Osmaniye kent merkezindeki çok katlı yapılaşmaların hakim olduğu yerleşim dokusuna bir örnek

Şekil 3.21 Osmaniye kent merkezinden bir görüntü

Kentte kamu kuruluşlarına ait fazla bina bulunmamaktadır. Kamu kuruluşlarının %50'si yeni yapılmış olan Hükümet Konağı'nda, %50'si de kiraladıkları şehrin çeşitli semtlerine dağılmış binalarda görev yapmaktadırlar.

İnşaatına 28.12.2001 tarihinde başlanılan ve 2007 yılında hizmete giren Hükümet Konağı'nda; başta valilik, adliye ve defterdarlık ile diğer kamu kurum ve kuruluşların müdürlükleri olmak üzere toplam 17 kurum bulunmaktadır. [35].

Merkez ilçede bulunan mevcut eğitim kuruluşları ve mevcut miktarları ile ilgili bilgiler aşağıda Çizelge 3.7'de verilmiştir.

Çizelge 3.7 Osmaniye kent merkezinde bulunan eğitim tesisleri [33]

Eğitim Tesis	Sayısı
Anaokulu	6
İlköğretim Tesis	33
Ortaöğretim Tesis	14
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Tesis	4

Çalışma alanı sınırları içerisinde bu eğitim kurumlarına ek olarak 2007 yılında eğitime başlanmış olan Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi bulunmaktadır. Yerleşkesi Fakuşağı'nda bulunan üniversite, bünyesinde üç adet fakülte (Mühendislik, Fen Bilimleri, İktisadi ve İdari Bilimler) ve beş adet meslek yüksekokulu barındırmaktadır.

Kent merkezinde bulunan önemli sosyal ve kültürel donatı alanlarından biri olan, 8 500 m²'lik bir alanda bulunan Osmaniye Cebelibereket Kültür Merkezi 2007 yılında hizmete açılmıştır. Bunun dışında kent merkezinde Emine Keskiner İl Halk Kütüphanesi adında bir adet kütüphane bulunmaktadır.

Çalışma alanı içerisinde 5 adet hastane bulunmaktadır. Devlet Hastanesi D-400 karayolu üzerinde yerleşimin ve trafiğin yoğun olduğu bölgede kurulmuş iken 250 yataklı yeni inşa edilen şehre 5 km uzaklıkta D-400 karayolu üzeri Adana istikametinde Akçar Köyü civarında 2002 yılında faaliyete geçmiştir. 75 yataklı Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi, Devlet Hastanesi ile birleştirilmiş olup, mevcut durum itibari ile Devlet Hastanesi olarak faaliyet göstermektedir [35].

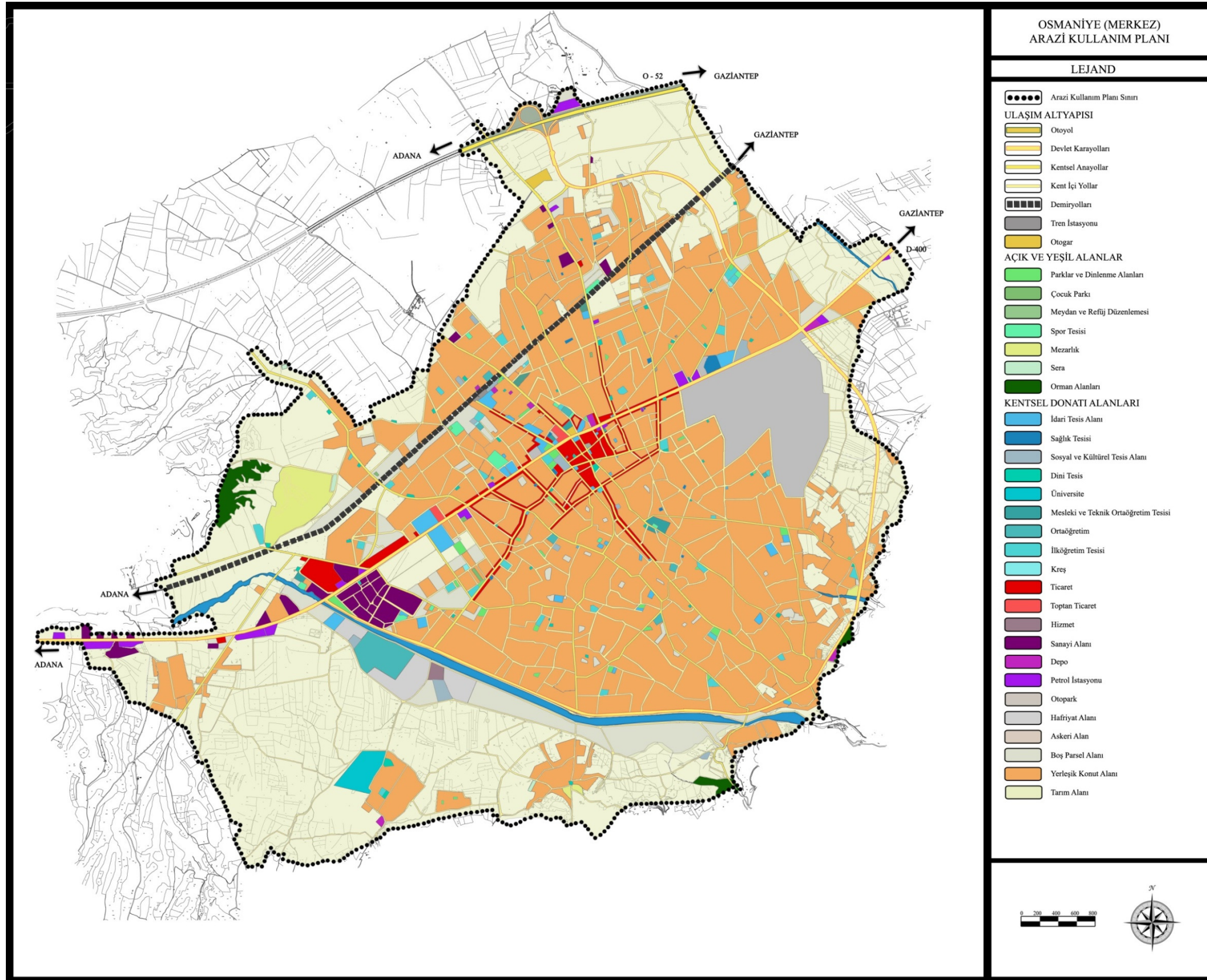
Osmaniye kent merkezinde spor tesisi olarak 7 Ocak Şehir Stadyumu, bir adet spor salonu ve çeşitli semt sahaları bulunmaktadır. Osmaniye Vilayet Konağı yanında inşa edilmiş olan Atatürk Gençlik Merkezi'nde ise yabancı dil, bilgisayar, el sanatları, diksiyon gibi meslek edindirmeye yönelik kurs çalışmalarının yanında çeşitli sportif aktivitelerin de yapılabileceği kurslar halkın hizmetindedir [35]. Kentte bunların dışında sosyal tesis olarak, Osmaniye İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne bağlı, Özden Huzurevi Müdürlüğü ve 80. Yıl Engelliler Mesleki Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü olmak üzere iki kuruluş mevcuttur.

İldeki konaklama tesislerinin yeterli olduğu söylenemez. Sanayinin gelişmesine paralel olarak, nitelikli konaklama tesislerine ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. İl merkezinde turizm işletme belgeli olarak üç yıldızlı bir otel hizmet vermektedir. Belediye işletme belgeli olarak ise il merkezinde 2 adet otel bulunmaktadır. Ayrıca kamu kuruluşlarına ait öğretmen evi, polis evi ve su sporları merkezi (kayıkane) tesislerinde konaklama imkanları bulunmaktadır [35].

Kentteki endüstriyel yapılar kentin çeşitli yerlerine dağılmış, belli bir bölgede toplanmamıştır. Makine ve fıstık fabrikaları, mobilya fabrikası ve kömür torbalama fabrikası bu endüstriyel yapılara örnektir.

Çalışma alanına ait mevcut arazi kullanım durumu Şekil 3.22’de verilmiştir.¹²

¹² Osmaniye Belediyesi İmar Müdürlüğü’nden temin edilen halihazır harita kullanılarak, sonradan yapılan değişiklikler dikkate alınarak bilgisayar ortamında hazırlanmıştır.

Şekil 3.22 Osmaniye kent merkezindeki ait arazi kullanım durumu

Osmaniye kent merkezindeki kentsel donatı alanlarının çalışma alanı içerisindeki oranları ve kapladıkları alanlar Çizelge 3.8’de verilmiştir.

Çizelge 3.8 Osmaniye kent merkezindeki mevcut donatı alanları dağılımı ¹³

Kullanım Cinsi	Alan (ha)	Oranı (%)
Konut Alanı	1000,23	22,54
Ticaret Alanı	45,50	1,02
Toptan Ticaret Alanı	3,48	0,07
Pazar Alanı	2,04	0,04
Küçük Sanayi Alanı	33,91	0,76
Depolama Alanları	3,82	0,08
Akaryakıt İstasyonu	14,5	0,32
Garaj – Terminal Alanları	6,87	0,15
Öğretim Kurumu Alanları	77,92	1,73
- Yüksek Öğretim	20,58	0,46
- Mesleki Ortaöğretim	3,82	0,08
- Ortaöğretim	22,79	0,51
- İlköğretim	18,48	0,41
- Anaokulu - Kreş	1,76	0,04
Sosyal ve Kültürel Tesis	10.49	0,23
Sağlık Tesis Alanı	9,97	0,22
Otel – Konaklama Alanı	0,22	0,01
Resmi Kurum Alanları	24,40	0,55
Belediye Hizmet Alanları	0,59	0,01
Dini Tesis Alanları	5,77	0,13
Askeri Alanlar	138.69	3,13
Teknik Altyapı Alanları	7,00	0,16
Spor Alanları	6,51	0,15
Yeşil Alanlar, Rekreasyon Alanları	13,11	0,30
Orman Alanları	2,30	0,06
Mezarlık	43,34	0,98
Tarım Alanları	1464,44	32,98
Hafriyat Alanı	17,74	0,40
Boş Parsel Alanı	231,00	5,21
Demiryolu ve Petrol Boru Hattı	42,65	0,97
Otoyol ve Devlet Yolları	140,00	3,15
Kent Yolları	1095,63	24,68
Otoparklar	9,00	0,20
Toplam Çalışma Alanı	4440,63	100.00

¹³ Mevcut arazi kullanımı ile ilgili sayısal bir veri olmadığından, Osmaniye Belediyesi İmar Müdürlüğü’nden temin edilen halihazır harita ve Google Earth programından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Çalışma alanı içerisindeki arazi kullanım durumuna ait rakamlara bakıldığında alan kullanımları arasında en geniş payın tarım topraklarına ait olduğu görülmektedir. Kentteki sosyal donatı alanlarının imar mevzuatındaki standartlara göre yeterlilikleri Çizelge 3.9’da bulunmaktadır.

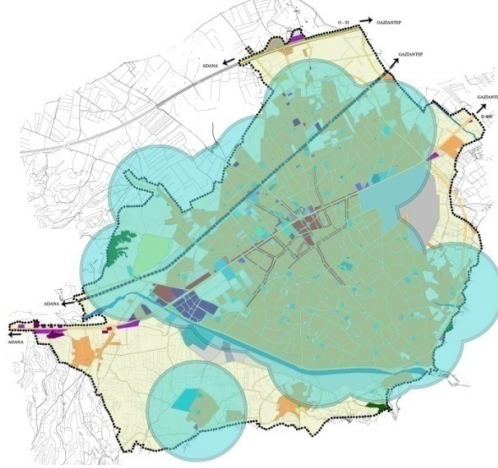
Çizelge 3.9 Osmaniye kent merkezindeki sosyal donatı alanlarının dağılımı ve standartlarla karşılaştırılması

2010 yılı itibariyle kent merkezindeki toplam nüfus: 194 339 kişi				
SOSYAL DONATI ALANI		Mevcut durumda kapladığı alan (ha)	Standartlara göre olması gereken alan (ha)	Gereksinim duyulan alan (ha)
EĞİTİM ALANI	Kreş - Anaokulu	1,76	19,43	17,67
	İlköğretim	18,48	87,45	68,97
	Ortaöğretim	22,79	58,30	31,69
	Mesleki Ortaöğretim	3,82		
SAĞLIK TESİSİ ALANI		9,97	77,73	67,76
SOSYAL VE KÜLTÜREL TESİS ALANLARI		10,49	77,73	67,24
DİNİ TESİS ALANI		5,77	9,71	3,94
İDARİ TESİS		24,40	97,16	72,76
KENTSEL YEŞİL ALANLAR		52,62	194,33	141,71
TOPLAM		150,1	621,84	471,74

Çizelge 3.9’daki değerlere bakıldığında Osmaniye kent merkezinde bulunan sosyal donatı alanlarının hiçbirinin standart miktarın üzerinde olmadığı görülmektedir. Sosyal donatı alanları arasında standart değerlere en yakın olan donatı alanları dini tesisler olup, en fazla alana gereksinim duyulanlar ise kentsel yeşil alanlardır. Sosyal donatı alanı niteliğinde olmasalar da birer açık alan olarak otoparkların da kent nüfusuna göre

kapladıkları alan yeterli değildir. Mevcut nüfusa göre 71,25 hektar olması gereken otopark alanları sadece 9 hektarlık bir alanı kaplamakta ve bu yüzden de kentte park sıkıntısı ve trafik sorunları yaşanmaktadır.

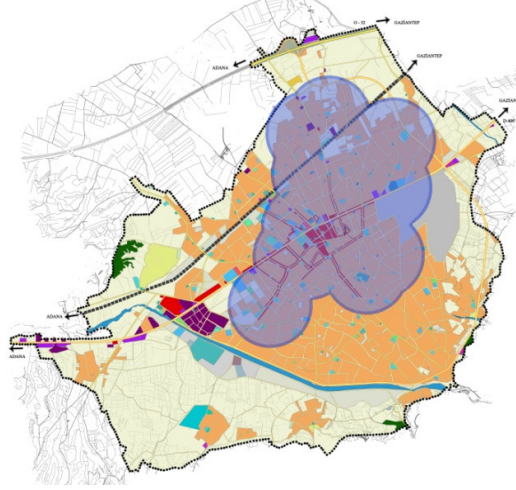
Sosyal donatı alanları kapladıkları alanların yanı sıra, ulaşılabilirlikleri açısından incelendiklerinde ortaya nispeten farklı bir tablo çıkmaktadır. İlköğretim ile ortaöğretim tesisleri ve sağlık tesisleri için yapılan ulaşılabilirlik analizi sonuçları aşağıdaki şekillerde verilmiştir. Şekiller incelendiğinde görüleceği gibi, kent merkezinde ilköğretim ve ortaöğretim tesislerinde erişilebilirlik konusunda bir yetersizlik durumu bulunmamaktadır. Ancak sağlık tesisleri ile sosyal ve kültürel tesisler kentin geneline hizmet edecek yeterlilikte değildirler. Mevcut sağlık tesisleri ile sosyal ve kültürel tesisler daha çok kent çekirdeğine yakın mesafelerde konumlanmıştır.

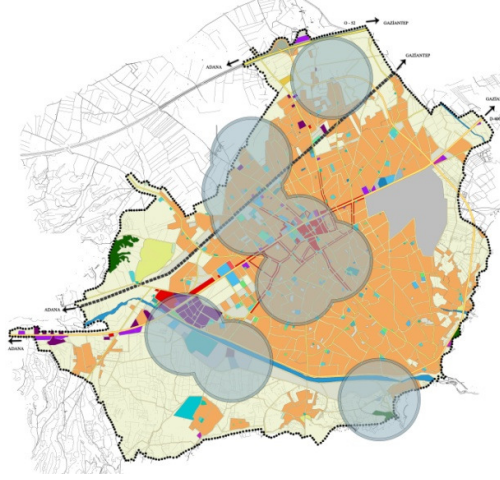
Şekil 3.23 İlköğretim tesislerinin erişilebilirliği

Şekil 3.24 Ortaöğretim tesislerinin erişilebilirliği

Şekil 3.25 Sağlık tesislerinin erişilebilirliği

Şekil 3.26 Sosyal ve kültürel tesislerin erişilebilirliği

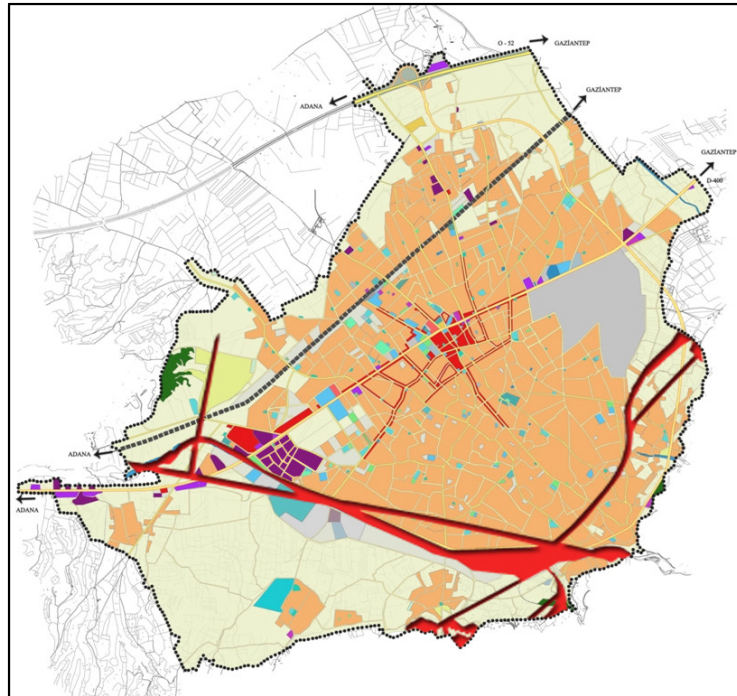
3.4.2 Osmaniye Kent Merkezindeki Doğal ve Yapay Eşikler

Osmaniye'deki eşiklere ait doğal ve yapay eşik analizleri Şekil 3.38 ve Şekil 3.39'de verilmiştir.

Doğal eşik analizi incelendiğinde Merkez ilçenin çalışma sınırları içerisinde kalan kısımda genel olarak eğimin %0 - %5 arasında olduğu görülmektedir. Kent düz bir arazi üzerinde olmasına rağmen etrafını çevreleyen dağlar önemli birer doğal eşik durumundadır. Özellikle Amanos (Nur) Dağları eteklerinde bulunan bölgelerdeki aktif veya muhtemel heyelan alanları ve kaya düşmesi alanları da yerleşme açısından olumsuz alanlardır.

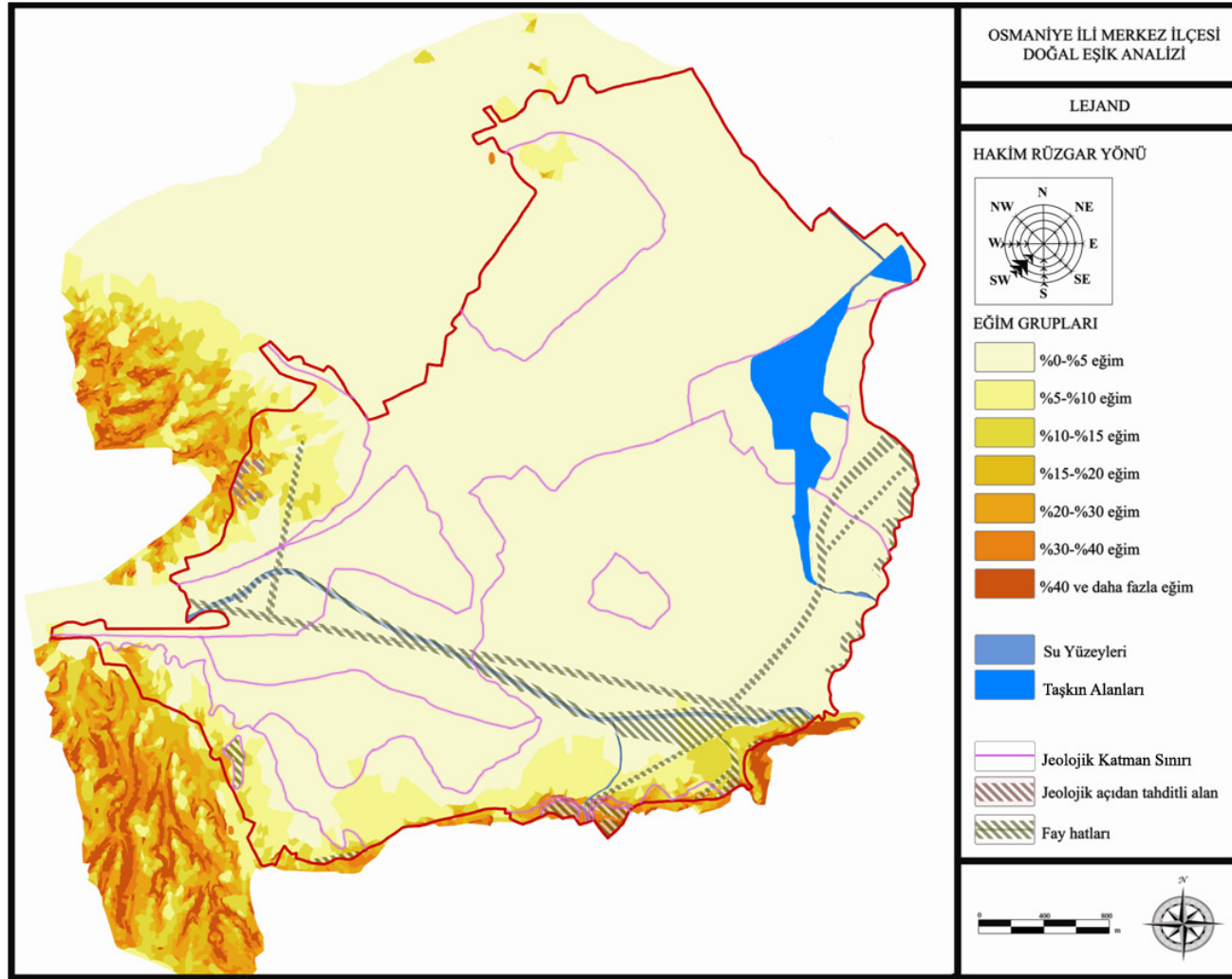
Kent merkezindeki en önemli su kaynağı kentin güneyinden geçen Karaçay'dır. Karaçay Deresi'nin il sınırları içerisindeki uzunluğu 42 km'dir.

Osmaniye il merkezindeki yapılaşma açısından bir diğer önemli doğal eşik jeolojik durumdur. Osmaniye 1. derecede deprem kuşağında bulunan bir yerleşim alanıdır. Bunun yanı sıra jeolojik açıdan tahditli killi ve yer altı suyunun yüzeye çıktığı alanlar kısmen bataklık özelliğindedir. Deprem anında deprem şiddeti etkisi ile zemin sıvılaşması olabileceğinden bu kısımlara kitle hizmetinde bulunabilecek binalar yapılması yasaklanmıştır.

Şekil 3.27 Osmaniye kent merkezi arazi kullanım ve doğal yapı karşılaştırması

Osmaniye ili kent merkezinin arazi kullanım durumu incelendiğinde doğal eşiklerin yapılaşmada öncelikli olarak dikkate alınmadığı görülmektedir. Özellikle başta önemli eğitim tesisleri olmak üzere çeşitli sosyal donatı alanlarının fay hattı üzerinde yer almış, yine fay hatları üzerinde konut alanlarına yer verilmiştir. Taşkın alanlarının bir kısmı askeri alan içerisinde olmakla beraber geri kalan kısmında yapılaşma görülmemektedir. Jeolojik açıdan tahditli bazı alanlarda da yine konut yapılarına yer verildiği görülmektedir. Bu durum olası bir afet durumunda kent sakinlerinin güvenliği açısından oldukça olumsuz bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

Şekil 3.28 Osmaniye kent merkezine ait doğal eşik analizi

Şekil 3.29 Osmaniye kent merkezine ait yapay eşik analizi

Osmaniye kent merkezindeki yapay eşikler söz konusu olduğunda, bunların başında ulaşım kanalları gelmektedir. Kentin en önemli ulaşım kanalı, kentin kuzeyinden geçen ve Adana ile Gaziantep illerini birbirine bağlayan O-52 otoyoludur. Bu otoyolun yanı sıra yine Adana – Gaziantep D-400 karayolu ikinci derece önemli ulaşım bağlantısıdır. Kent merkezinde bulunan eski otogarın talebi karşılayamaması ve kentin en yoğun kısmında yer almasından dolayı 2011 yılı Ocak ayında O-52 otoyolu girişinde bulunan yeni otogarın açılışı yapılmıştır. Kentteki bir diğer ulaşım çeşidi olan demiryolu ise kullanım yoğunluğu açısından önem sıralamasında en alttadır.

Kentteki bir başka yapay eşik de enerji nakil hatlarıdır. Çalışma alanı içerisindeki enerji nakil hatları, D-400 karayolu üzerinde bulunan ve Elektrik kurumuna ait indirici merkezden kent geneline dağılmaktadır. Bu merkez, Keban ve Atatürk gibi büyük hidroelektrik santrallerden ve Afşin – Elbistan Termik Santrali'nden gelen elektrik enerjisini Ceyhan – Yumurtalık Petrol Terminali'ne, İsdemir Demir – Çelik Kompleksi'ne ve bağlı kullanımlara aktaran önemli fonksiyonlar üstlenmiştir. Tam bir düğün noktası görüntüsü vermektedir. Bu düğümüne gelen, oradan giden çok sayıda yüksek gerilim taşıyan enerji nakil hattı (ENH) planlama çalışmasına konu olan Osmaniye kent mekanını önemli ölçüde parçalamaktadır.

Kentteki büyük ölçekli tesis alanları da birer yapay eşik oluşturmaktadır. Bunlardan en büyük ölçeklisi kentin kuzeyinde bulunan askeri bölgedir. Askeri bölgenin yanı sıra kentte bulunan diğer büyük ölçekli tesis alanları kentin yönetim merkezi olan valilik binası, içerisinde dört adet liseyi bulunduran lise kampüsü ve Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'dir.

3.4.3 Osmaniye Kent Merkezindeki Arazi Kullanımına Bağlı Yaşanan Sorunlar

Doğal ve yapay eşikler incelendiğinde mevcut alan kullanımları açısından bazı olumsuzluklar göze çarpmaktadır. Bunlardan en önemlisi lise kompleksi gibi diğer bazı eğitim yapılarının fay hatlarına çok yakın bir şekilde konumlandırılmış olmasıdır. Fay hatlarının üzerinde bulunan yapılaşmalar ve fay kırıkları çevresinde bırakılan emniyet kuşaklarına ait mesafelerinin gerekli seviyede olmaması da bir diğer olumsuzluktur.

Mevcut arazi kullanımında kenti büyük bir ölçüde parçalayan enerji nakil hatlarının yeşil alan olarak ayrılması gereken güzergahlarında bulunan yapılaşmalar da bir başka olumsuzluk olarak göze çarpmaktadır. Enerji nakil hatlarının mevcut düğüm şeklindeki yapısı aynı zamanda özellikle indirici merkez civarında planlamayı da kısıtlayıcı önemli bir faktör oluşturmaktadır.

Osmaniye ilinde arazi kullanımına bağlı olarak çeşitli çevre sorunları da bulunmaktadır. Bunların en başında da çevre ve hava kirliliği gelmektedir.

Osmaniye ilinin bulunduğu saha güneyden, doğudan ve batıdan doğal eşik niteliğindeki eğimli alanlarla çevrilidir. Bu özelliği nedeniyle kent bir ova yerleşmesi özelliğindedir. Bu özellikle yatay yönlü hava akımlarını engellemekte ve hakim rüzgarların etkili olamamasına veya zayıf kalmasına neden olarak kent üzerindeki kirliliğin daha çok kış mevsiminde görülmesine yol açmaktadır. Küçük Sanayi Sitesi ve Organize Sanayi Bölgesi'nin kentin batısında hakim rüzgar yönünde kurulması hava kirliliğini artıran diğer faktörlerdir. Bu olumsuzluklara ilave olarak D-400 karayolunun da kentin içerisinden geçmesi hava kirliliğini artırıcı bir diğer faktör olarak söylenebilir [37].

İlde çevre ve özellikle de hava kirliliğinin artmasına etkili olan unsurlardan biri de yeşil alan yetersizliğidir. Bilindiği gibi havanın temizlenmesinde filtre fonksiyonu görerek havayı temizleyen ve oksijen sağlayan açık ve yeşil alanlar, yapılaşmanın artması sonucu yok olmaktadır. Bu durumda da kentte hava koridorlarının oluşması ve havanın doğal olarak temizlenme olanağı azalmaktadır. Bu bağlamda şehirdeki insanların sağlıklı ortamlarda yaşamlarını sürdürmeleri için her mahallede yeşil alan ve parklar oluşturulmalıdır [37]. Bu konuyla ilgili sorunlar ve çözüm önerileri çalışmanın ilerleyen kısımlarında ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Kentteki mevcut yoğunluk ve çok katlı, çok aileli, parselde maksimum yararı amaçlayan yapılaşma modeli hedefi bu ova yerleşmesini doğal çevreden koparmıştır. Bu yüzden de açık ve yeşil alanlarda süreklilik bulunmamaktadır. Işık, hava alma, manzara olanakları kısıtlanmıştır.

Osmaniye'de arazi kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarından bir diğeri de gürültü kirliliğidir. Osmaniye ilinde gürültü düzeyinin en yüksek olduğu yerler Tenekeçiler Sitesi, D-400 karayolu, Tren İstasyonu, Atatürk Caddesi gibi trafik ve insan

faaliyetlerinin fazla olduğu yerlerdir [37]. Çizelge 3.10'da bu yerler ve gürültü düzeyleri görülebilmektedir.

Çizelge 3.10 Osmaniye kent merkezinde gürültü seviyesinin yüksek olduğu yerler ve gürültü düzeyleri [37]

Ölçüm Yapılan Yerler	Gürültü Düzeyi (Db)
Belediye önü	80-85
Büyük camii yanı	75-85
Tenekeçiler Sitesi	85-100
D-400 Karayolu	75-90
Dr. Ahmet Alkan Cad.	80-95
Atatürk Cad.	75-80
Tren İstasyonu	80-90
Otogar	75-90

Osmaniye'de nüfus artışı ve doğurduğu hızlı kentleşme, tüm dünyada olduğu gibi su, hava ve toprak kirliliği ile gürültü gibi çevre üzerinde olumsuz etkiler de yapmaktadır. Bu çerçevede, artan kent nüfusuna paralel olarak enerji ve konut ihtiyacındaki artışların, ulaşım araçlarındaki artışlarla sanayileşmenin neden olduğu çevre kirlenmesinin insan sağlığına doğrudan doğruya zarar verdiği de bilinmektedir [37].

3.5 Değerlendirme

Doğu Çukurova bölgesinde yer alan ve bir ova yerleşmesi olan Osmaniye yerleşimi tarih içinde bir çok değişim geçirmiş, son olarak 1996 yılında il statüsüne gelmiştir. Bu tarihten günümüze kadar kentin gelişim hızı önceki yıllara göre artmış olsa da hala gelişmiş bir kent seviyesine gelinememiş ve bölgede kent kültürü yerleşmemiştir. Özellikle il statüsü kazanıldıktan sonra, tarımsal niteliğe sahip kente yapılan göçler artmış ve bunun neticesinde, nüfus artış hızında önceki yıllara ait değerlere kıyasla ciddi bir artış olmuştur. Bu artış beraberinde çarpık kentleşmeyi de getirmiş ve kentteki tarım alanları ile yeşil alanların yerlerini konut alanları almıştır. 2009 yılı sonu itibariyle Adrese Dayalı Kayıt Sistemi sonuçlarına göre çalışma alanını kapsayan kent merkezindeki nüfus 194 339 kişidir. Kentteki sosyal donatı alanları incelendiğinde ise ilköğretim tesisleri ile ortaöğretim tesislerinin erişilebilirlik açısından yeterli olduğu görülse de kapladıkları alan bakımından hiçbirinin bu sayıdaki bir nüfus için yeterli olmadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, mevcut yerleşme durumunda doğal eşikler

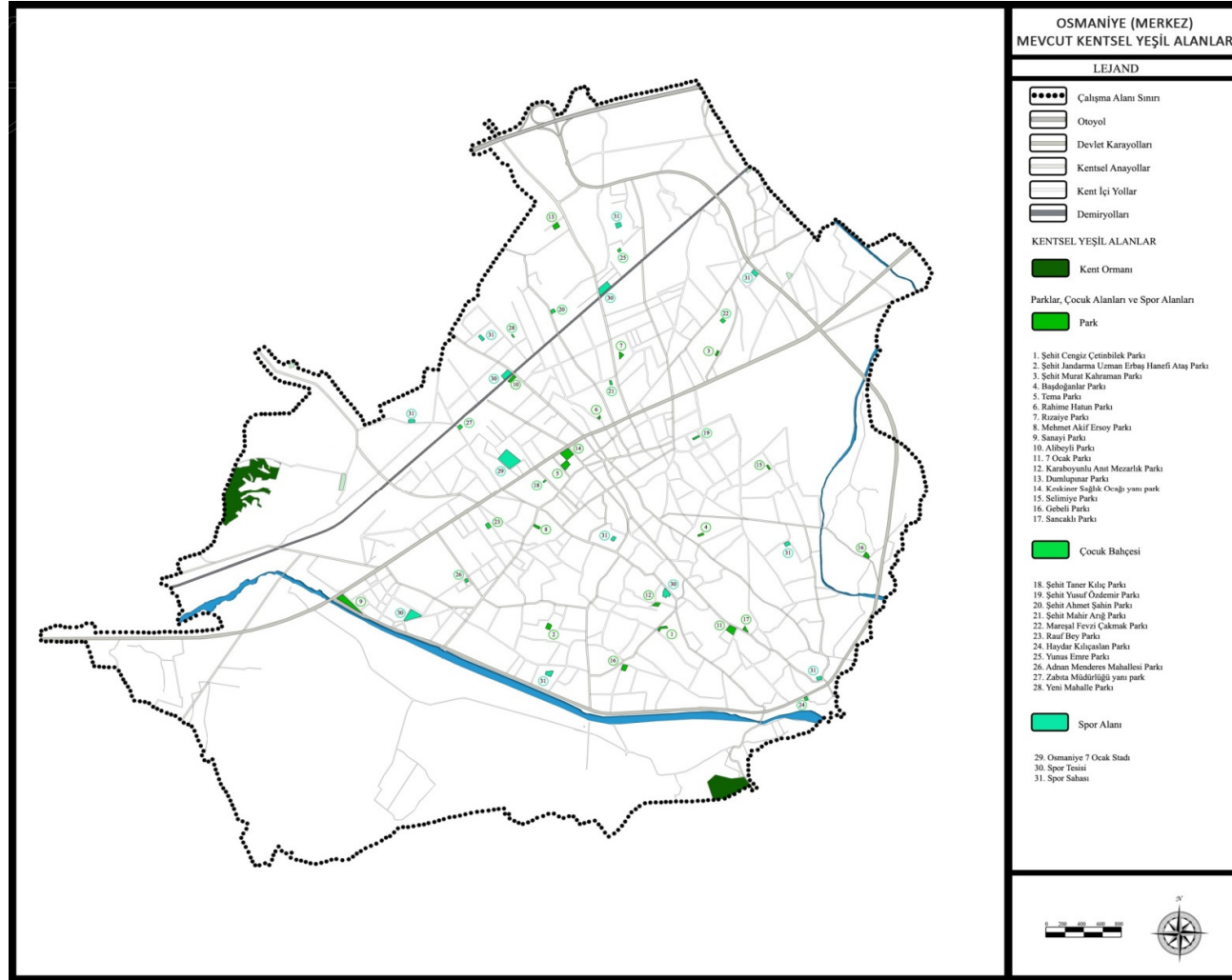
dikkate alınmamış olup, mahalle sınırları dahil birçok arazi kullanım kararı yapay eşiklere göz önüne alınarak yapılmıştır. Bu durum öncelikle Osmaniye'nin 1. derece deprem bölgesi içerisinde olması dolayısı ile oldukça sağlıksızdır. Yine olası bir afet durumu açısından bakıldığında kent merkezinde halkın toplanma ve gerekli olduğunda barınma ihtiyaçlarını sağlayabileceği geniş açık alanların eksikliği de görülmektedir. Mevcut arazi kullanımı ayrıca kentte hava kirliliği başta olmak üzere çeşitli çevre sorunlarına neden olmuştur. Bu çevre sorunlarının oluşması da doğal çevrenin durumu gözetilmeden yapılaşmanın bir sonucudur. Bu sebeplerden dolayı kent merkezindeki yaşanabilirlik gün geçtikçe daha fazla olumsuz yönde etkilenmektedir. Kent için hazırlanacak olan planlarda, hizmet edilecek nüfusun ihtiyaçları doğrultusunda sosyal donatı alanlarına yer verilmesi ve fay hatları başta olmak üzere kentin doğal özelliklerinin ön planda olduğu bir planlama anlayışıyla konuya yaklaşılması gerekmektedir.

OSMANİYE KENT MERKEZİ KENTSEL YEŞİL ALAN ANALİZİ

4.1 Osmaniye Kent Merkezindeki Mevcut Kentsel Yeşil Alan Durumu

Osmaniye'nin bir tarım kenti niteliğinde olması nedeniyle, kentte konut bölgeleri ile tarımsal kullanımlar iç içe girmiştir. Osmaniye kentinde özellikle güneydeki mahallelerde evler daha çok bahçelidir ve bu bahçelerin içerisinde de genelde meyve ağaçları bulunmaktadır. Buna, kamu kuruluşlarına ait bahçe, fidanlık gibi unsurlar eklendiğinde kent içi yeşil alan miktarı görünüşte artış göstermektedir. Ancak organize olmuş yeşil alan miktarı, genel yeşil alanlar içerisinde oldukça azdır. Şekil 4.1'de düzenlenmiş yeşil alan bakımından Osmaniye'de birçok açıdan belirgin bir yetersizlik olduğu göze çarpmaktadır. Kentteki park alanları, çocuk alanları ve de spor alanları da kendi başlarına kapladıkları alan bakımından yetersiz durumdadırlar. Önceden daha büyük bir alana sahip olduğu bilinen kent parkı, zamanla artan yapılaşma ve yapılan çeşitli düzenlemeler ile birlikte bugün 4 170 m²'lik bir alanı kaplamaktadır. Bunun yanı sıra, standartlara göre bir mahalle parkının minimum 8 dekar (8 000 m²) olması gerekirken, Osmaniye kent merkezindeki mahalle parkları arasında bu miktardaki alana sahip bir mahalle parkı yoktur. Merkezde bulunan mahalle parkları arasında bu standarda en yakın miktarda alana sahip olan mahalle parkı 6 050 m² ile 7 Ocak Parkı'dır. Alan büyüklüğü açısından yetersizlik durumu aşağıda yer alan Şekil 4.1'de izlendiği üzere kentteki çocuk bahçeleri ve spor tesisleri için de geçerlidir.

Osmaniye Merkez ilçesindeki kentsel yeşil alan mevcudiyeti; yeterlilik, yer seçimi, güvenlik, tasarım ilkeleri ve mülkiyet bakımından ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

Şekil 4.1 Osmaniye kent merkezindeki mevcut kentsel yeşil alan durumu

4.1.1 Kentsel Yeşil Alan Yeterlilik Değerlendirmesi

Osmaniye Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden alınan 2011 tarihli veriler doğrultusunda Osmaniye'deki çalışma alanı kapsamında kalan yeşil alanlar ve metrekare değerleri Çizelge 4.1'de verilmiştir. Envanterde park ve çocuk bahçelerinin yanı sıra resmi kurumlara ait bahçeler ile yol bitkilendirmelerine de yer verilmiştir.

Çizelge 4.1 Osmaniye'deki yeşil alan envanteri

ORTA REFÜJLER VE KAVŞAKLAR	
Yeşil Alan	Yüzölçümü (m ²)
<i>Kadın Doğum Hastanesi civarı yeşil alan</i>	530
<i>Zabıta Müdürlüğü ve DDY yanı çamlık alan</i>	9 175
<i>Yeni Otogar bahçesi yeşil alan</i>	30 000
<i>Musa Şahin Bulvarı orta refüj</i>	3 000
<i>İstasyon Caddesi orta refüj</i>	1 100
<i>Adnan Menderes Bulvarı orta refüj</i>	2 500
<i>Dr. Devlet Bahçeli Bulvarı (1+2+3+4 Etapları) orta refüj</i>	2 760
<i>Kuzey Çevre Yolu orta refüj</i>	8 400
<i>Güney Çevre Yolu orta refüj</i>	2 700
<i>Cebeli Bereket Kültür Merkezi bahçesi yeşil alan</i>	2 070
<i>Fakuşağı Köyü üniversite yolu orta refüj</i>	2 200
<i>Hacıosmanlı Camii yanı kavşak</i>	250
<i>Alibekirli Mahallesi, Çatı Siteleri karşısı kavşak</i>	100
<i>Bölge Trafik yanı orta göbek ve kavşak (bayrak figürü)</i>	342
<i>Sera</i>	7 000
<i>Kent Ormanı</i>	23 000
<i>Zorkun yolu orta göbek ve kavşak (bayrak figürü)</i>	300
<i>Ek Sanayi Sitesi Gen-Taş Kavşağı</i>	150
<i>İskender Türkmen Caddesi orta refüj</i>	100
<i>İstiklal İlköğretim karşısı orta göbek</i>	80
<i>Ticaret Odası ve Yeni Hastane karşısı yol üzeri refüj</i>	870
<i>Dr. Devlet Bahçeli Meydanı orta refüj ve kavşak</i>	654
<i>Dr. Devlet Bahçeli meydanı yanı tören alanı</i>	1 000
<i>İmam-ı Azam Cami yanı orta refüj</i>	717
<i>Dr. İhsan Göknel Mah. Kemal Satır Cad. orta refüj (1. Etap)</i>	1 194
<i>Esenevler Mah. Kemal Satır Cad. orta refüj (2. Etap)</i>	902
TOPLAM	101 094
PARKLAR ve SPOR ALANLARI	
Alan Adı	Yüzölçümü (m ²)
<i>Şehit Cengiz Çetinbilek Parkı</i>	2 047
<i>Şehir Jandarma Uzman Erbaş Hanefi Atas Parkı</i>	1 100
<i>Şehit Taner Kılıç Parkı</i>	912

Şehit Yusuf Özdemir Parkı	1 050
Şehit Murat Kahraman Parkı	1 150
Şehit Ahmet Şahin Parkı	900
Şehit Mahir Arıç Parkı	1 762
Başdoğanlar Parkı	1 280
Tema Parkı	2 090
Rahime Hatun Parkı	1 243
Rızaiye Parkı	1 300
Mareşal Fevzi Çakmak Parkı	2 500
Mehmet Akif Ersoy Parkı	1 400
Sanayi Parkı	4 600
Rauf Bey Parkı	600
Alibeyli Parkı	2 450
Haydar Kılıçaslan Parkı	970
Sancaklı Parkı (Cep Park)	680
7 Ocak Parkı	6 050
Karaboyunlu Anıt Mezarlık Parkı	3 400
Dumlupınar Parkı	1 540
Yunus Emre Parkı	653
Şehit Piyade Albay Halil İbrahim Karaoğlanoğlu Parkı	4 170
Adnan Menderes Mah. Parkı (Cep Park)	602
Keskiner Sağlık Ocağı Yanı Park	2 800
Zabıta Müdürlüğü Yanı Park	450
Selimiye Parkı	1 350
Yeni Mahalle Parkı	876
Gebeli Parkı	2 700
<i>Besnekler Sitesi Yanı Spor Kompleksi Yeşil Alan</i>	<i>641</i>
<i>Fakuşağı TOKİ Spor Kompleksi Yeşil Alan</i>	<i>460</i>
<i>Yurt-Kur Civarı Spor Kompleksi Yeşil Alan</i>	<i>380</i>
TOPLAM	54 106
TOPLAM YEŞİL ALAN	155 200

Çizelge 4.1’de belirtildiği üzere kent merkezindeki mevcut toplam yeşil alan miktarı 155 200 m² olup, çalışma kapsamındaki alanının %0,35’ini kaplamakta, bu durumda kişi başına 0,79 m² yeşil alan düşmektedir. 56 705 m²’lik bir alana sahip olan açık spor alanları bu hesaba katıldığında ise toplam yeşil alan miktarı 211 905 m² olmakta, kişi başına 1,09 m² yeşil alan düşmektedir. Ancak bir şehirdeki kişi başına düşen kentsel yeşil alan oranı hesaplanırken meydan, refüj düzenlemeleri, özel veya kamu kuruluşlarına ait tesislerin parselleri ve seralar hesaplamaya dahil edilmemektedir. Ayrıca DOP (Düzenleme Ortaklık Payı) kapsamında bulunmayan spor alanları ile rekreasyon alanları da bu hesaba katılmamaktadır. İmar tüzesine göre yeşil alan olarak

DOP ile elde edilebilecek ve mülkiyeti kamuya ait bölge parkları, kent parkları, mahalle ve semt parkları ile çocuk bahçelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Üzerinde kapalı spor salonu veya tesisi yer almayan spor alanları aynı zamanda birer açık alan olarak değerlendirilebileceğinden ve yerel yönetimlerce “oyun alanı” olarak ele alınarak yeşil alanlara dahil edilmeleri dolayısı ile, çalışma kapsamında kişi başına düşen kentsel yeşil alan hesabı yapılırken spor alanlarının katıldığı ayrı bir değerlendirme de yapılmıştır.

Osmaniye Belediyesi’nden alınan yeşil alan listesinden yeşil alan hesabına katılmayan alanlar düşüldüğünde elde edilen miktar, spor alanları hariç 52 625 m² olup, gerçek kişi başına düşen kentsel yeşil alan miktarı 0,28 m²/kişi olmaktadır. Özel mülkiyette bulunanlar dışında kalan spor alanları bu hesaba katıldığında ise, toplam kentsel yeşil alan miktarı 109 335 m² ve kişi başına düşen toplam kentsel yeşil alan miktarı da 0,57 m²/kişi olmaktadır. Bu değer, özellikle de mevzuatta belirtilmiş olan 10 m²/kişi ölçütü ile karşılaştırıldığında oldukça yetersiz kalmaktadır. Söz konusu olan spor tesislerinden bir tanesi 21 120 m²’lik bir alanda bulunan şehir stadı olup diğerleri açık spor sahaları niteliğindedir. Şehir stadının herkesin kullanımına açık olmamasından dolayı, stadın kapladığı alan diğer kamusal nitelikli açık spor alanlarının toplam alan miktarından çıkarıldığı zaman geriye kalan açık spor alanı 35 585 m² olmaktadır. Buna göre kentteki yeşil alanların park ve çocuk bahçeleri olarak yeterliliklerinin yanı sıra spor alanlarının da dahil olduğu zaman oluşan yeterlilik durumu Çizelge 4.2’de verilmiştir.

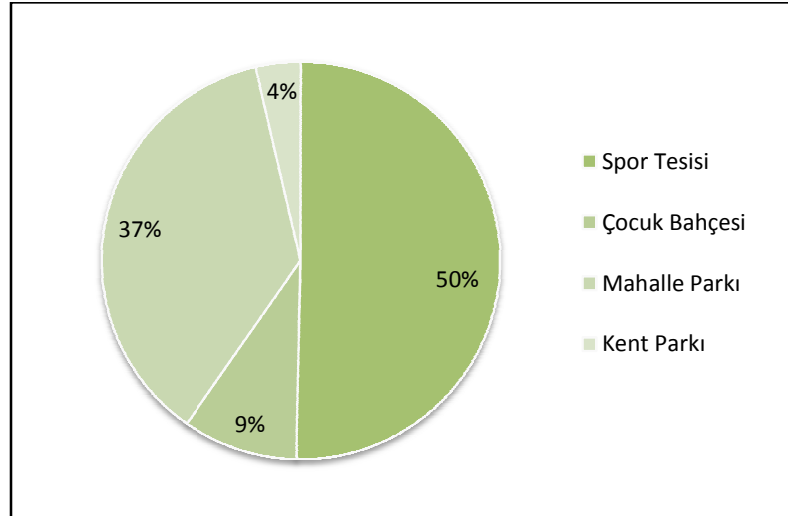
Çizelge 4.2 Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alan yeterliliği

Kent merkezindeki toplam nüfus: 194 336 (2009)						
Kentsel Yeşil Alanlar	Mevcut		Standart		Gereksinim Duyulan	
	Toplam Alan (m ²)	m ² /kişi	Toplam Alan (m ²)	m ² /kişi	Toplam Alan (m ²)	m ² /kişi
Parklar ve Çocuk Bahçeleri	52 625	0,28	1 943 360	10	- 1 890 765	- 9,72
Spor alanları dahil	88 205	0,46	1 943 360	10	- 1 855 155	- 9,55

Çizelge 4.3 Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alanların dağılımı

Kentsel Yeşil Alan	Mevcut			
	Adet	Alan (m ²)	m ² /kişi	Yüzdesi (%)
Bölge Parkı	0	0	0	0
Kent Parkı	1	4 170	0,02	5
Mahalle Parkı	17	37 180	0,20	42
Çocuk Bahçesi	10	11 275	0,06	13
Spor Alanı	10	35 585	0,18	40
TOPLAM	38	88 205	0,46	100

Genel tabloda durum bu şekildeyken, kentsel yeşil alanların kendi içlerinde dağılımları Çizelge 4.3 ve Şekil 4.2’de gösterilmiştir. Çalışma alanı içerisinde bölge parkı bulunmamaktadır. Kent merkezinde bir adet bulunan kent parklarından ise kişi başına 0,02 m² ölçütü söz konusudur ve bu alanlar toplam yeşil alanın ise %4’ünü oluşturmaktadırlar. Toplam yeşil alanların %37’sini kapsayan mahalle parkları ise en büyük ikinci orana sahip kentsel yeşil alanlardır ve kişi başına 0,19 m² mahalle parkı düşmektedir. Çocuk bahçelerinin kişi başına düşen kentsel yeşil alan oranı 0,07 olup, toplam kentsel yeşil alanlar içerisinde %9’luk paya sahiptirler. Spor tesisleri ise kişi başına 0,29 m² düşmekte ve toplam kentsel yeşil alanların %50’sini içermektedir.

Şekil 4.2 Osmaniye kent merkezindeki kentsel yeşil alanların dağılımı

Osmaniye’deki kentsel yeşil alan yetersizliği şehirleşmenin hızlanmasıyla daha da artmıştır. 2005, 2006, 2007 ve 2008 yıllarında hazırlanmış olan İl Çevre Durum Raporları’nda bulunan ve Osmaniye Belediye Başkanlığı kaynak gösterilerek verilmiş olan kentsel yeşil alan sayıları incelendiğinde Çizelge 4.4’de görüleceği üzere, süreç içerisinde kent merkezindeki nüfus yoğunluğu artmış ve kentsel yeşil alan miktarı sabit kaldığından gelişim süreci daha fazla donatı ihtiyacı oluşturmuş, gereksinim duyulan kentsel yeşil alan miktarı daha da artmıştır.

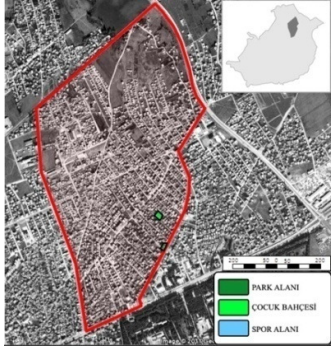
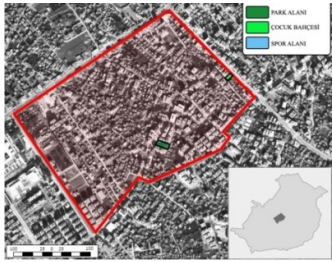
Çizelge 4.4 Kentsel yeşil alan verilerinin yıllara göre karşılaştırması

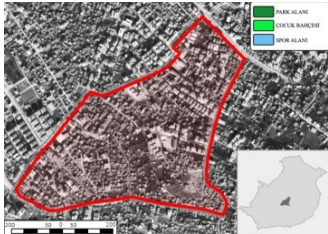
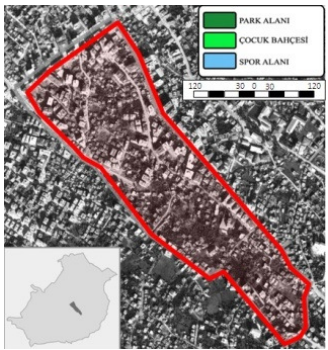
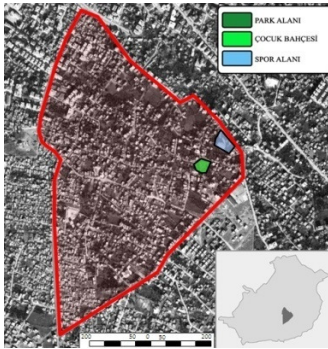
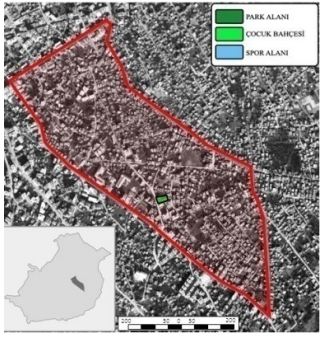
Osmaniye Belediye Başkanlığı’ndan alınmış verilerin tarihi	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan (m²)	Kentsel Yeşil Alan Yüzölçümü (ha)
2003	1,4	1,83
2006	0,91	1,83
2007	0,91	1,83
2008	0,91	1,83

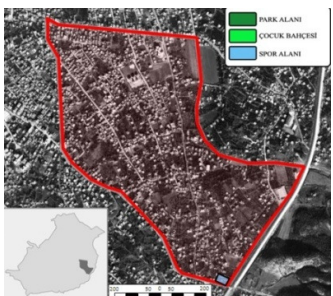
Çizelge 4.4’de görüleceği üzere, yıllar ilerledikçe kent merkezindeki yoğunluk arttığı ve kentsel yeşil alan yüzölçümü sabit kaldığı için gelişim süreci daha fazla donatı ihtiyacını oluşturmuştur.

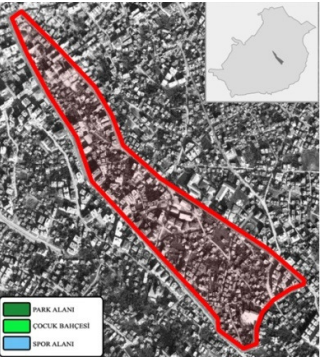
Merkezdeki kentsel yeşil alan durumu bu şekildeyken mahalle ölçeğinde değerlendirme yapıldığında da aynı sorunu yansıtmaktadır. Mahalle ölçeğindeki incelemelerde, spor alanları da kişi başına düşen kentsel yeşil alan hesabında ayrıca değerlendirilmiştir.

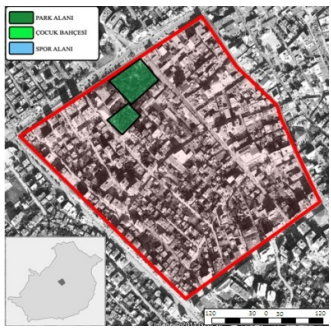
Çizelge 4.5 Osmaniye merkez ilçe mahallelerine ait kentsel yeşil alan verileri

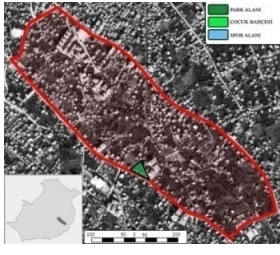
Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Mimar Sinan	13 378	125	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 100 0 1 675	0,08 0 0,13
	M. Fevzi Çakmak	13 342	94,15	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 150 2 500 0	0,09 0,18 0
	Rahime Hatun	9 771	107,88	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 243 1 762 0	0,13 0,18 0
	Raufbey	9 776	137,54	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 400 912 0	0,14 0,09 0

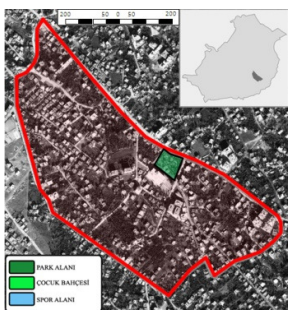
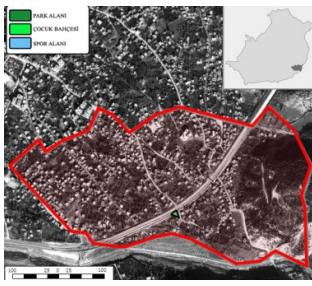
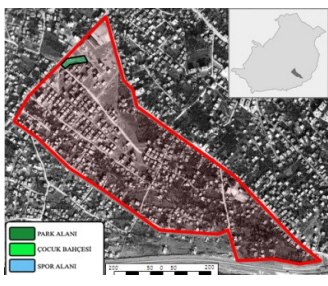
Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Mehmet Akif Ersoy	9 416	139,84	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Yedi Ocak	6 317	144	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Kara boyun	8 451	92,93	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	3 400 0 6 660	0,40 0 0,79
	Cumhuriyet	7 755	106,74	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 280 0 0	0,16 0 0

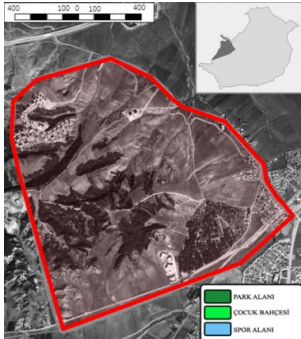
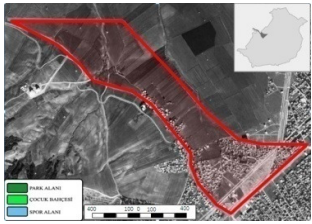
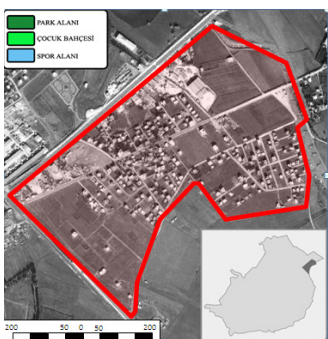
Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Esen evler	7 196	98,30	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	2 450 450 0	0,34 0,21 0
	Rızaiye	7 145	105,88	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 300 0 0	0,18 0 0
	Kurtuluş	7 061	137,74	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 1050 0	0 0,15 0
	Karaçay	6 927	64,03	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 0 850	0 0 0,12

Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Yıldırım Beyazıt	6 874	69,08	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 0 1 000	0 0 0,15
	İstiklal	6 279	114,32	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Hacı osmanlı	3 635	119,14	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Yunus Emre	5 920	19,93	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 653 10 000	0 0,11 1,67

Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Adnan Menderes	5 904	51,43	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	4 600 1 202 5 802	0,78 0,20 0,92
	Kazım Karabekir	4 710	77,73	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 0 2 000	0 0 0,42
	Baş	4 535	74,84	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	2 800 0 0	0,61 0 0
	Selimiye	4 382	56,87	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 350 0 0	0,31 0 0
	Alibeyli	4 174	129,58	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	2 090 0 0	0,50 0 0

Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Alibekirli	4 121	73,21	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	680 0 0	0,16 0 0
	Yeni	4 096	19,83	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 876 4 000	0 0,21 0,98
	Gebeli	3 785	23,29	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	2 700 0 0	0,71 0 0
	Dr. İhsan Göknel	3 611	18,42	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 0 4 000	0 0 1,10
	Dumlu pınar	3 267	27,73	Park alanı Çocuk B. Spor Alanı	1 540 900 0	0,47 0,28 0

Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Mevlana	3 230	26,69	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Fakuşığı	2 940	37,93	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Ulaşlı	3 113	27,30	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	6 050 0 0	1,94 0 0
	Haraz	2 870	39,31	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	0 970 0	0 0,34 0
	Fatih	2 802	59,84	Park Alanı Çocuk B. Spor Alanı	2 047 0 0	0,73 0 0

Mahalle	Mahalle Adı	Nüfus (kişi)	Yoğunluk (kişi/ha)	Kentsel Yeşil Alan	m ²	m ² /kişi
	Yaverpaşa	2 389	5,13	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Yeşilyurt	2 371	22,43	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Şirinevler	1 674	23,25	Kentsel Yeşil Alan	0	0
	Ahmet Yesevi	1 132	16,94	Kentsel Yeşil Alan	0	0

Görüldüğü üzere, Osmaniye kent genelinde yetersiz miktarda bulunan kentsel yeşil alanlar aynı şekilde mahalle ölçeğinde de yine standartlara göre oldukça yetersiz kalmaktadırlar. Brüt yoğunluk değerlerindeki düşük değerler ise bazı mahallelerdeki boş parsel oranının fazlalığından ve bazı mahallelerin kısmen yapılaşmaya açılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Merkez mahallelerdeki düşük yoğunluk değerleri ise hizmetler sektörünün yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Kişi başına düşen kentsel yeşil alan miktarının mahallelere göre dağılımı Çizelge 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.6 Osmaniye kent merkezinde mahalle ölçeğinde kentsel yeşil alan durumu

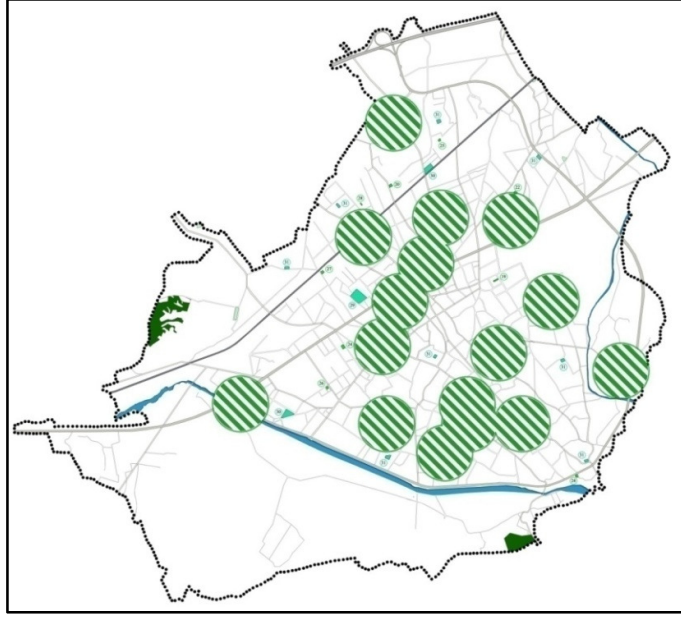
No	Mahalle Adı	Nüfus	Spor Alanları Hariç		Spor Alanları Dahil	
			Kentsel Yeşil Alan (m ²)	Kişi Başına Düşen Kentsel Yeşil Alan Miktarı (m ² /kişi)	Kentsel Yeşil Alan (m ²)	Kişi Başına Düşen Kentsel Yeşil Alan Miktarı (m ² /kişi)
1	Mimar Sinan	13 378	1 100	0,08	2 775	0,21
2	M. Fevzi Çakmak	13 342	3 645	0,27	3 645	0,27
3	Rahime Hatun	9 771	3 005	0,31	3 005	0,31
4	Raufbey	9 766	2 312	0,23	2 312	0,23
5	Mehmet Akif Ersoy	9 416	0	0	0	0
6	Karaboyunlu	8 451	3 400	0,40	10 060	1,19
7	Cumhuriyet	7 755	1 280	0,16	1 280	0,16
8	Esenevler	7 196	2 900	0,55	2 900	0,55
9	Rızaiye	7 145	1 300	0,18	1 300	0,18
10	Kurtuluş	7 061	1 050	0,15	1 050	0,15
11	Karaçay	6 927	0	0	850	0,12
12	Yıldırım Beyazıt	6 874	0	0	1 000	0,15
13	Yediocak	6 317	0	0	0	0
14	İstiklal	6 279	0	0	0	0
15	Yunus Emre	5 920	653	0,11	10 653	1,78
16	Adnan Menderes	5 904	5 802	0,98	11 202	1,90
17	Kazım Karabekir	4 710	0	0	2 000	0,42
18	Baş Mahallesi	4 535	2 800	0,61	2 800	0,61
19	Selimiye	4 382	1 350	0,31	1 350	0,31
20	Alibeyli	4 174	2 090	0,50	2 090	0,50
21	Alibekirli	4 121	680	0,16	680	0,16
22	Yeni	4 096	876	0,21	4 876	1,19
23	Gebeli	3 785	2 700	0,71	2 700	0,71

No	Mahalle Adı	Nüfus	Spor Alanları Hariç		Spor Alanları Dahil	
			Kentsel Yeşil Alan (m ²)	Kişi Başına Düşen Kentsel Yeşil Alan Miktarı (m ² /kişi)	Kentsel Yeşil Alan (m ²)	Kişi Başına Düşen Kentsel Yeşil Alan Miktarı (m ² /kişi)
24	Hacıosmanlı	3 635	0	0	0	0
25	Dr. İhsan Göknel	3 611	0	0	4 000	1,10
26	Dumlupınar	3 267	2 440	0,75	2 440	0,75
27	Mevlana	3 230	0	0	0	0
28	Ulaşlı	3 113	6 050	1,94	6 050	1,94
29	Fakuşağı	2 940	0	0	0	0
30	Haraz	2 870	970	0,34	970	0,34
31	Fatih	2 802	2 047	0,73	2 047	0,73
32	Yaverpaşa	2 389	0	0	0	0
33	Yeşilyurt	2 371	0	0	0	0
34	Şirinevler	1 674	0	0	0	0
35	Ahmet Yesevi	1 132	0	0	0	0

Kent merkezinde bulunan mahalleler arasında en fazla yeşil alan oranına sahip olan mahalle, kişi başına düşen 1,94 m² ile Ulaşlı Mahallesi'dir. Toplam 8 mahallede ise düzenlenmiş herhangi bir mahalle parkı, çocuk bahçesi ve spor alanı bulunmadığından bu oran 0 m²/kişi olarak kalmıştır. Kentsel yeşil alan oranının bu kadar düşük olmasında bazı bölgelerde bahçeli bir yerleşme düzenin hakim oluşu, yapılaşmaya daha fazla önem veren bir politika izlenmesi gibi nedenler etkili olmuştur.

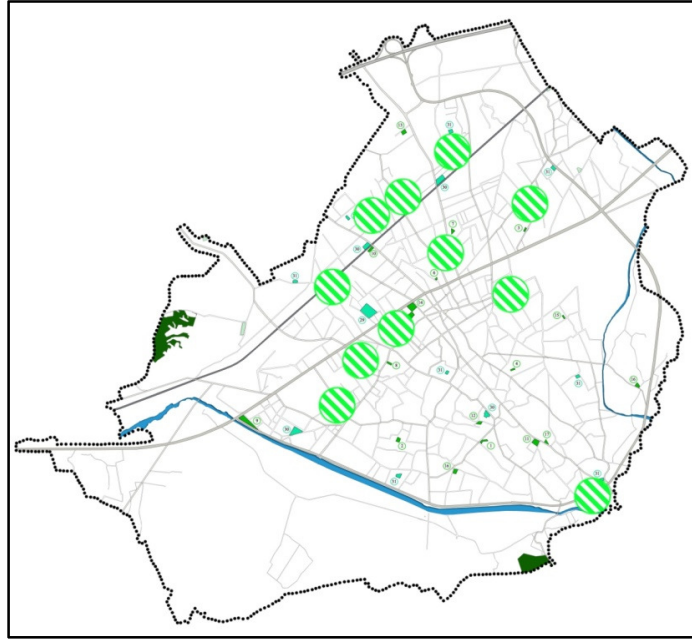
4.1.2 Kentsel Yeşil Alanlarda Yer Seçimi ve Ulaşılabilirlik

Yeşil alanların planlanmasında yürüme mesafesi temel alınmaktadır. Osmaniye kent merkezinde bulunan mevcut kentsel yeşil alanları etki alanları belirlenerek Şekil 4.3 ve Şekil 4.4'deki gibi belirlenmiştir. Etki alanları belirlenirken, mahalle parkları için 800 m, çocuk oyun alanları içinse 500 m etki alanı yarıçapları kullanılmıştır.

Şekil 4.3 Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının etki alanları

Şekil 4.3 incelendiğinde, Osmaniye kent merkezindeki mevcut mahalle parklarının kapladıkları alan bakımından yetersiz olmalarının yanı sıra etki alanları bakımından da gereken yeterlilikte olmadığı, yerleşmenin çok önemli bir kısmının park alanı donatısına erişmekten yoksun olduğu görülmektedir. Hiçbir mahalle tamamen bir etki alanı içinde bulunmamaktadır. Bu yeterliliğe en çok yaklaşan mahalle ise Alibeyli Mahallesi olmuştur. Yıldırım Beyazıt, Ahmet Yesevi, Fakuşağı, Haraz, Yaverpaşa, Yeşilyurt ve Mevlana mahalleleri ise etki alanlarının tamamen dışında kalmışlardır. Kentin önemli rekreatif potansiyellerinden biri olan Karacay kıyı bandı da yine mahalle parkları etki alanlarının dışında bulunmaktadır.

Şekil 4.4 Osmaniye kent merkezindeki çocuk bahçelerinin etki alanları

Şekil 4.4’de verilen mevcut çocuk bahçelerinin etki alanları incelendiğine ise, bu alanların da kent genelinde oldukça yetersiz kaldığı göze çarpmaktadır. Mahalle parklarında olduğu gibi, çocuk bahçeleri söz konusu olduğunda hiçbir mahalle tamamen etki alanı içerisine girememiştir. Mimar Sinan, Fakuşağı, Baş, Fatih, Karaboyun, Yediocak, Haciosmanlı, İstiklal, Cumhuriyet, Selimiye, Karaçay, Gebeli, Ahmet Yesevi, Mevlana, Yaverpaşa ve Şirinevler mahalleleri ise etki alanlarının tamamen dışında kalmışlardır.

Bu kapsamda yapılan analizler Osmaniye’de kentsel yeşil alan varlığındaki kişi başına düşen değerler, yeşil alan varlığının gereken ölçütlerin çok altında kalmasının yanı sıra erişilebilirlik açısından da sorunlu olduğunu, kentsel alanın önemli bir bölümünün yeşil alan yoksunluğu yaşadığını da yansıtmaktadır.

Osmaniye Merkez ilçesindeki kentsel yeşil alanların, kent içerisindeki konumlarında bakıldığında oldukça dağınık bir yapı gösterdikleri ve bir yeşil alan sistemini oluşturacak sürekliliği sağlamadıkları görülmektedir. Yeşil alanlar bir bütünlük sağlamaktan uzak, birbirleriyle ilişki içerisinde olmayan küçük birimler halinde ve herhangi bir erişilebilirlik değerlendirmesi yapılmaksızın, kent geneline parçalı bir şemada yayılmışlardır.

Mevcut yol ağaçlandırmaları ve diğ r yeşil alan çalışmaları ise kentteki yeşil alan birimleri arasındaki sürekliliği sağlamak için yetersizdir. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri de kentin önceki yıllarda düzgün bir planlama ve yapılaşma politikasından yoksun oluşu, çarpık yapılaşma ve bunların sonucunda düzensiz bir gelişim gösteren bir yapıda olmasıdır.

Yapılaşmanın yoğun olduğu kent çekirdeğinde bulunan yeşil alanlara bakıldığında, bu alanların yapı yoğunluğunu ve gürültü kirliliği gibi olumsuz çevresel etmenlerin ortasında oldukça etkisiz kaldıkları, çevrelerinde ilişkilendirilecekleri donatı alanları bulunmadığı veya bunlardan kopuk oldukları izlenmektedir. Bölgedeki yeşil alanların alan büyüklüğü yetersizlikleri nedeniyle yoğunluğun arasında kayboldukları, bu nedenle de işlevlerini yerine getiremedikleri görülebilmektedir. Kentin merkezinde yer alan Rahime Hatun Parkı, bu tür yeşil alanlara bir örnektir.

şekil 4.5 Rahime Hatun Parkı ve evresi

Hiçbir mahalle parkının veya ocuk alanının etki alanına girmeyen, bünyesinde bu tür bir yeşil alan bulundurmayan Haraz, Yeşilyurt ve Mevlana gibi mahalleler genel olarak kent çeperlerinde bulunmakta ve buralarda yapılaşma yoğunluğu daha düşük olup, bahçeli ve az katlı müstakil konutlardan oluşan bir yerleşim dokusu hakimdir. Ancak bahçeli ev ile kentsel yeşil alan hiçbir zaman aynı anlama gelmeyeceği gibi, boş parsellerin yapılaşması sürecinde bu alt bölgelerin yeşil alan donatısı yoksunluğu sorunu daha da yoğunlaşacaktır.

Şekil 4.6 Haraz mahallesi yerleşim dokusu

Küçük birimler halinde bulunan kentsel yeşil alanların gerek alansal gerek etki alanları bakımından yetersiz olmalarının yanı sıra kentte yeşil bantların da eksikliği göze çarpmaktadır. Dairesel (konsantrik) bir şehir şeması gösteren Osmaniye’de, yeşil alan sisteminin kentin çekirdeğinden kent çeperlerine doğru hiyerarşik bir yapılanma göstermesi gerekmektedir, kent genelinde böyle bir sistemi oluşturacak yeşil alan yapısı bulunmamaktadır. Üstelik fay hatları, dere ve yerleşik alan içerisinden geçen yüksek gerilim hatları, raylı sistem aksı ve şehirlerarası yol güzergahlarının planlama ilkeleri gereği yeşil koridorlar olarak değerlendirilmesi, konunun geleceğe yönelik bugünden plan kararlarına yansıtılması gerekmektedir.

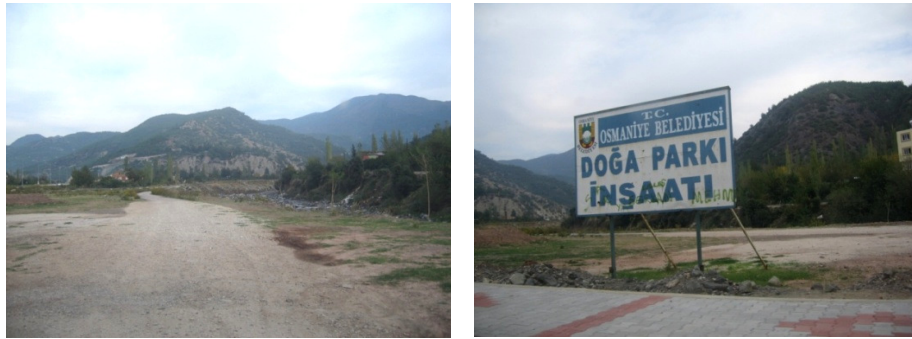
Bunun yanı sıra mahalle sınırları oluşturulurken doğal eşikler yerine bir yapay eşik olan ulaşım aksları dikkate alınmıştır. Oysa bu sınırların oluşturulmasına doğal eşiklerin değerlendirilmesi veya mahalle sınırlarının sürekliliği olan yeşil bantlar ile tanımlanması gerekmektedir. Diğer durumda Osmaniye örneğinde de izlendiği üzere mahalle sınırları yapay sınırları temsil etmekte, birlikte yaşayan ve tanış insanlar bütünü oluşturmamaktadır.

Kentteki otoyol, karayolu ve kentsel anayollar gibi önemli ulaşım akslarının da yerleşim birimlerinden yeşil bantlar ile ayrılmaları gerekirken Şekil 4.7’de görüleceği üzere, araçların hızlı seyretmeleri esas olan ve eşik niteliğindeki bu ulaşım aksları çevresindeki yapılaşmalar için cephe sağlamakta, sağlıklı ve olumsuz bir kullanımı yansıtmaktadırlar. Konu hem trafik güvenliği hem de yaşayanların can ve mal güvenliği açısından olumsuz bir yapılaşma şemasını yansıtmakta ve riskler taşımaktadır. Konu kentteki yeşil alan planlaması açısından planlama ilkelerine uygun olman kullanım ve eksikliklerden birisidir.

Şekil 4.7 Çevre yolları ile konut alanları ilişkisi

Kentin güneyinden geçen Karaçay'ın kıyı bandı da rekreasyonel açıdan kent adına önemli bir potansiyel taşımasına rağmen, yeşil alan bakımından bu bölgede de herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Mevcut durumda kıyı bandı hafriyat alanı olarak kullanılmakta veya işlevsiz alanlardan oluşmaktadır. Bu nedenden dolayı kent sakinleri rekreasyon alanı ihtiyaçlarını merkeze 2 km uzaklıkta bulunan Karaçay Mesire Alanı'na giderek karşılamaktadırlar. Karaçay kıyı bandında yıllardır 40 000 m²'lik bir alana Doğa Parkı yapılması gündemde olup, bugüne kadar projede somut bir ilerleme kaydedilememiştir. Diğer yandan bütünü algılamayan bir anlayışla ve parçacıl plan kararları ile dere aksı eğitim tesisleri ve kamu kurumları konumlandırılarak sürekliliği olan bir yeşil bant oluşturma, su baskını risklerini giderme, deprem sonrası sığınma mekanı olarak kullanma, alt bölgeler arasında doğal bir eşik oluşturma olanağı da kısıtlanmıştır.

Şekil 4.8 Karaçay kıyı kesimi

Kentsel alanda yeşil alan sistemini oluşturacak, ekolojik açıdan önem taşıyan, rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak ve hem alansal olarak hem de ulaşılabilirlik yönünden imar tüzesinde belirlenmiş ölçütlere yakın değerlerde kentsel yeşil alan

birimlerine gereksinim duyulmaktadır. Mevcut durumda kent içerisindeki bu yetersizlik kısmen de olsa kent sakinlerini için yakın çevredeki açık alanlara gitmek yöntemiyle karşılanmaya çalışılmaktadır. Osmaniye halkının özellikle hafta sonlarını değerlendirmek için tercih ettiği ve rekreasyon ihtiyaçlarını karşıladığı çevredeki çeşitli rekreatif işlev alanları Şekil 4.9’da verilmiştir.

Şekil 4.9 Osmaniye kent merkezine hizmet eden rekreatif işlev alanları

Karatepe – Aslantaş Milli Parkı: Osmaniye il merkezinde 30 km mesafede bulunmakta ve 7891,5 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Kadirli ilçesi sınırları içerisinde. Aslantaş Baraj Gölü – Karatepe Açık Hava Müzesi ve Kayıkhanesi Tesisleri iç içedir. Kent sakinleri buraya ağırlıklı özel araç ve Karatepe köyüne yolcu taşımacılığı yapan minibüslerle ulaşmaktadır. Gününbirlik piknik alanları, baraj gölü çevresindeki patikalarda yürüyüş alanları, çadır ve karavan ile konaklama olanağı bulunmakta, baraj gölünde balıkçılık yapılabilmekte, Karatepe Piknik Alanı’nda kampçılık ve su sporları merkezinde konaklama olanağı bulunmaktadır. Bölge içerisinde bulunan açık hava müzesi, su

sporları merkezi, yaban hayatı ve bitki örtüsü hem iç turizm hem de dış turizm açısından önemli bir turistik değer içermektedir.

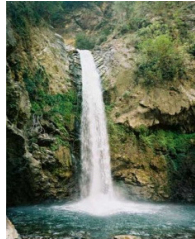
Şekil 4.10 Karatepe – Aslantaş Milli Parkı

Şarлак Şelalesi: Doğal sit alanı olan Şarлак Şelalesi, Kadirli – Sumbas ilçeleri sınırında bulunmaktadır. Kesiksuyu Çayı üzerinde bulunan şelale, Manavgat şelalesinin minyatürü gibidir. Koruma altında bulunan şelale alanı, günübirlik piknik için önemli bir potansiyel taşımakta ancak bu konuda gelişmiş tesisler bulundurmamaktadır.

Şekil 4.11 Şarлак Şelalesi

Karaçay Şelalesi: Kent merkezine 7 km mesafede bulunan Karaçay Şelalesi, 3 km'lik yeşil bir vadi sonunda 25 metre mesafeden aşağıya akmaktadır. Karaçay Şelalesi'ne ulaşım kentten araçla 4 km gidildikten sonra 3 km patika yol yürünerek sağlanmakta, haftanın tüm günleri kent sakinleri tarafından günübirlik piknik alanı olarak kullanılmaktadır. Günübirlik mesire alanı olmasının yanı sıra kentsel alana en yakın mesafedeki bu alanda trekking de yapılabilmekte, alanda küçük çaplı lokanta işletmeleri bulunmakta, ulaşım özel araçların yanı sıra minibüs ve taksilerle sağlanmaktadır.

Şekil 4.12 Karaçay Şelalesi

Karaçay Mesire Alanı: Kent merkezine sadede 2 km uzaklıkta olup, kent sakinleri açısından en ulaşılabilir ve bu yüzden de en çok tercih edilen mesire alanıdır. Mesire alanı 12 000 m²'lik bir alanı kaplamaktadır. Genelde taksi veya özel araçla ulaşım sağlanmakta olup, yakın mahallelerden yürüyerek de alana ulaşılmaktadır.

Şekil 4.13 Karaçay Mesire Alanı

Çiftmazı Mesire Alanı: Zorkun yolu üzerinde, Osmaniye kent merkezine 8 km uzaklıkta, orman içi dinlenme ve mesire alanıdır. Alan bünyesinde kafeterya ve lokanta bulunmakta, ulaşım özel araçların yanı sıra minibüs ve taksilerle sağlanabilmektedir.

Şekil 4.14 Çiftmazı Mesire Alanı

Kent Ormanı: Zorkun Yaylası yolu üzerinde, Osmaniye'ye 9 km uzaklıkta orman içi dinlenme ve mesire yeridir. Kampçılık ve günübirlik piknik için uygundur.

Osmaniye üretim ilişkileri bağlamında henüz sanayileşmiş bir yerleşme özelliği taşımamakta, kentli nüfusun önemli bir kısmı tarımsal faaliyetlerini sürdürmektedir. Osmaniye ilindeki istihdam göstergeleri incelendiğinde, Osmaniye'deki tarım sektörü çalışanlarının toplam istihdama oranının %59,99 olduğu görülmektedir¹⁴ [48]. Bu nedenle kent sakinleri için yaylacılığın da önemli bir yeri vardır. Yaz aylarında genelde

¹⁴ Sanayi sektörü çalışanlarının toplam istihdama oranı: %6,86, ticaret sektörü çalışanlarının toplam istihdama oranı: %6,96 ve ücretli çalışanların toplam istihdama oranı: %32,59'dur.

Zorkun Yaylası: Amanos Dağları üzerinde 1 500 m rakımlıdır. Suriye ve Çukurova'yı kuş bakışı görebilen bir özelliğe sahiptir. Serin havası, doğal güzellikleri, soğuk su kaynakları, yakın mesafede bulunması ve altyapı hizmetlerinin yeterli oluşundan dolayı yöre insanlarının ilgisini çekmiştir. Yaz aylarında nüfusu 100 000 kişiye kadar ulaşabilmektedir. Yayla alanında bulunan avlaklar da kent sakinlerini kendine çeken bir diğer unsurdur.

Kastabala Vadisi Önemli Doğa Alanı ve Kırmıtlı Kuş Cenneti de Osmaniye kent merkezi çevresindeki önemli rekreatif işlev alanlarından birisidir. Kastabala Vadisi Önemli Doğa Alanı, Karatepe – Aslantaş Milli Parkı’nın güney kısmını da içine alarak Kırmıtlı Beldesi’ne kadar olan geniş bir alanı kaplamaktadır. Kadirli, Düziçi ve Osmaniye Merkez İlçe sınırlarını kapsamaktadır.

89

Kırmıtlı Kuş Cenneti, milli parka 23 km uzaklıkta bulunmakta ve göçmen kuşların konaklama yeri olup, yıl boyunca burada 116 kuş türü görülebilmektedir. Yalıçapkını, İzmir Yalıçapkını ve Alaca Yalıçapkını'nın Türkiye'de rahatlıkla gözlemlenebildiği tek yerdir.

Osmaniye kent merkezinin denize 20 km uzaklıkta olması da başka bir rekreasyon fırsatıdır. Kent sakinleri özel araçlarıyla karayolunu kullanarak deniz kıyısına günübirlik ziyaretler için ulaşabilmektedir.

Çizelge 4.7 Osmaniye kent merkezine hizmet eden rekreatif işlev alanlarının merkeze olan uzaklıkları

Alan Adı	Uzaklık (km)
Karatepe – Aslantaş Milli Parkı	30
Şarlak Şelalesi	20
Karaçay Şelalesi	7
Karaçay Mesire Alanı	2
Çiftmazı Mesire Alanı	8
Kent Ormanı	9
Zorkun Yaylası	26
Yarpuz Yaylası	34
Kastabala Vadisi ve Kuş Cenneti	15

4.1.3 Kentsel Yeşil Alanların Güvenliği

Osmaniye yerleşik alan içerisinde fay hatlarının geçtiği, geçmişinde can ve mal kayıpları ile sonlanmış önemli deprem deneyimleri bulunan, I. derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Kentsel yeşil alanların varlığı ve yeterliliği deprem öncesinde, deprem sırasında ve sonrasında önem taşımaktadır. Kentsel yeşil alanlar güvenli alan olarak, deprem kesitinde sığınma, açık alan olarak deprem sonrasında geçici barınma alanı olarak önemli bir işlev görmektedirler.

Bir afet durumunda öncelik can güvenliğinin sağlanması, güvenli barınma olanağı ve kent sakinlerinin acil ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bunun en iyi şekilde sağlanması için başta kamu yapıları olmak üzere deprem güvenli, sağlıklı yapılaşma, afet sonrası aktörler ve rollerini kapsayan afet yönetimi planların yapılması ve bu planların mekana yansıtılması gerekmektedir. Deprem sonrası kesitte artçı sarsıntılar nedeniyle evlerine giremeyen veya evleri zarar gören kent sakinleri için öncelikle kent bünyesinde geniş

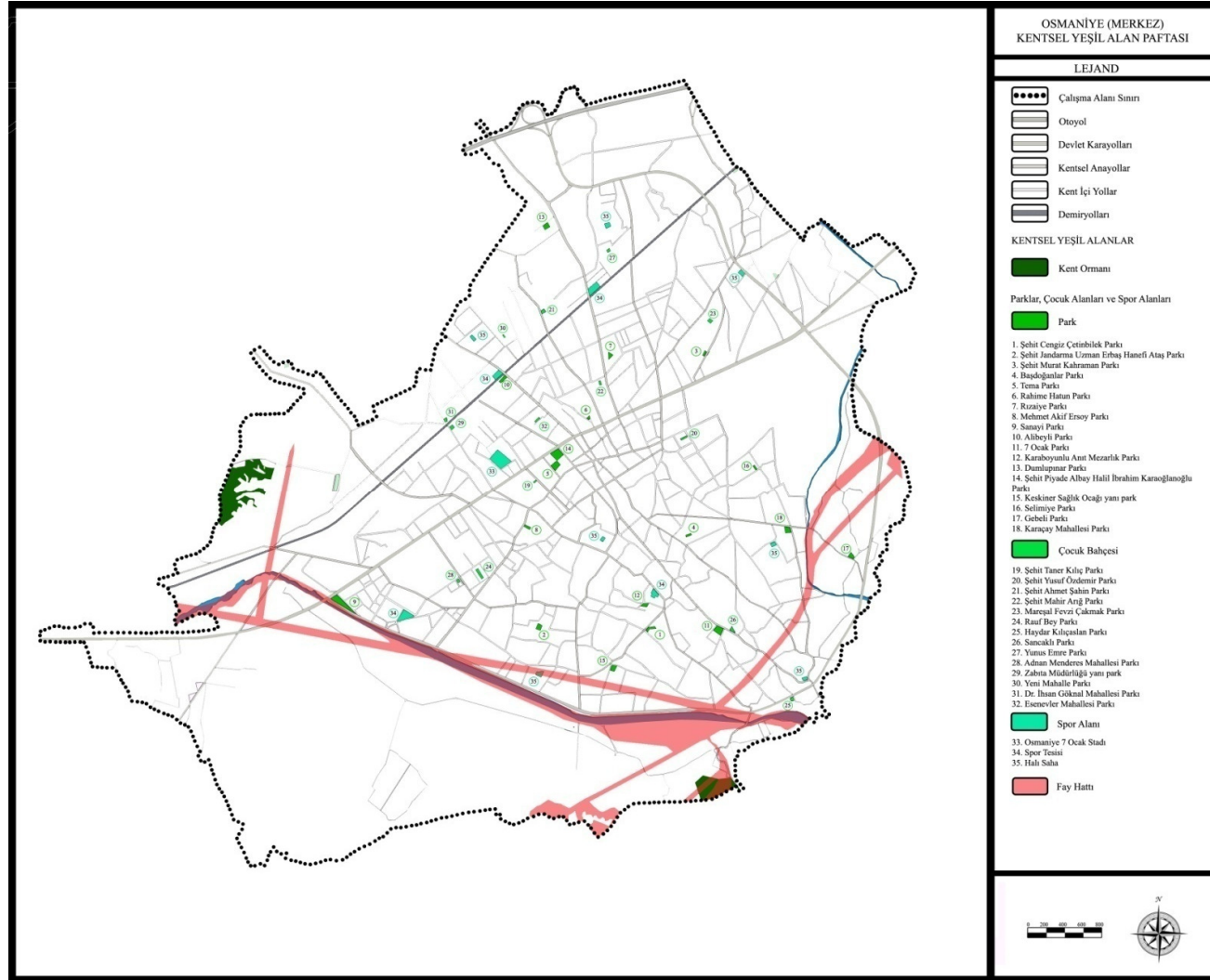
açık ve yeşil alanlardan oluşan geçici toplanma alanlarına gereksinim duyulmakta, geçici toplanma alanları her kent sakininin kolay ulaşabileceği bir mesafede olmalıdır. Kent sakinleri bu konuda bilinçlendirilmeli, olası bir afet durumunda nereye, ne şekilde sığınabileceğini planlanmalı ve sağlanmalı, deprem anında insanların organize bir şekilde hareket etmesi sağlanarak, oluşacak bir karışıklık ortamının önüne geçilmelidir.

Ayrıca belirlenen geçici toplanma alanlarında, insanların acil ihtiyaçlarını karşılayacak donatımların bulunması gerekmektedir.

I. derece deprem bölgesinde yer alan Osmaniye kent merkezinde, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi sonrasında kent için yapılan planlama çalışmaları depremsellik ve zemin yapısı açısından da irdelenmeye başlanmıştır. 1984 ve 1993 tarihli Jeolojik Etüt Raporları'nın yeterli olmadığı belirtilerek Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca jeolojik, jeoteknik, hidrojeolojik ve sismolojik bilgi ve etütler istenmiştir. Çukurova Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü tarafından hazırlanan "İmar Planı Revizyonu'na Esas Jeolojik, Jeoteknik, Jeofizik ve Hidrojeolojik Etüt Raporu" 16 Nisan 2001 tarihinde Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Üniversite tarafından sondaj da dahil detaylı çalışmalar sonucunda daha önceden bilinmeyen fay kırıkları tespit edilmiştir.

Hazırlanan imar planında "Afet Sonrası Acil Yardım ve Destek Merkezi" olarak D-400 karayolu kenarındaki Orman Fidanlığı önerilmektedir. Bu sahanın aynı zamanda Afet Sonrası Yönetim Merkezi olarak da kullanabileceği öngörülmüştür. Ancak 01.05.2003 tarih ve 4856 sayılı yasa gereğince 01.04.2004 tarihinde Osmaniye Orman Fidanlığı kapatılmıştır. Gebeli Mahallesi'ndeki yapılacak olan Ümit Karahan Stadyumu yönetim merkezi olmak üzere, sahalar şehrin doğusundaki Gebeli'nin kuzeyindeki fay hatları civarındaki yeşil alan "Afet Sonrası Acil Yardım ve Destek Merkezi" alanı olarak tanımlanmaktadır. Şehrin batısında ise Osmaniye Meslek Yüksekokulu sahası ile civarındaki üniversite alanı olarak tanımlanmış sahalar şehrin doğusundaki "Afet Sonrası Acil Yardım ve Destek Merkezi" alanı olarak tanımlanmaktadır. Ancak fay hatlarına bu kadar yakın konumdaki alanların bu şekilde tanımlanmış olması sağlıklı bir yaklaşım değildir.

Kent merkezindeki mevcut kentsel yeşil alanlar incelendiğinde, fay hatları güzergahlarının dikkate alındığı bir düzenlemenin bulunmadığı görülmektedir. Mahalle parkları, afet anında veya sonrasında kapladıkları alan ve yeterli sayısal değerde olmamaları, yetersizlik tanımlamaları, gerekli ölçütleri sağlamamaları ve bir afet durumunda kullanılacak yiyecek-içecek stokları, ilkyardım malzemeleri ve diğer malzemeleri bulundurmamaları açısından geçici bir barınma alanı olarak kullanıma uygun değildirler. Afet sonrasında açık ve yeşil alanların yaşamsal faaliyetlerin sağlanması açısından büyük önemi vardır ve Osmaniye gibi yerleşmelerde konunun çözümlenmesi ve imar planlarına yansıtılması önemlidir. Osmaniye’de geniş ve yoğun yerleşim alanlarını bölecek, tampon alan görevi görecektir, afet sonrasında geçici toplanma alanı olacak ve evleri yıkılan kent sakinlere tahsis edilecek geçici yapılar için arazi rezervi oluşturacak geniş yeşil alan ihtiyacı bulunmaktadır.

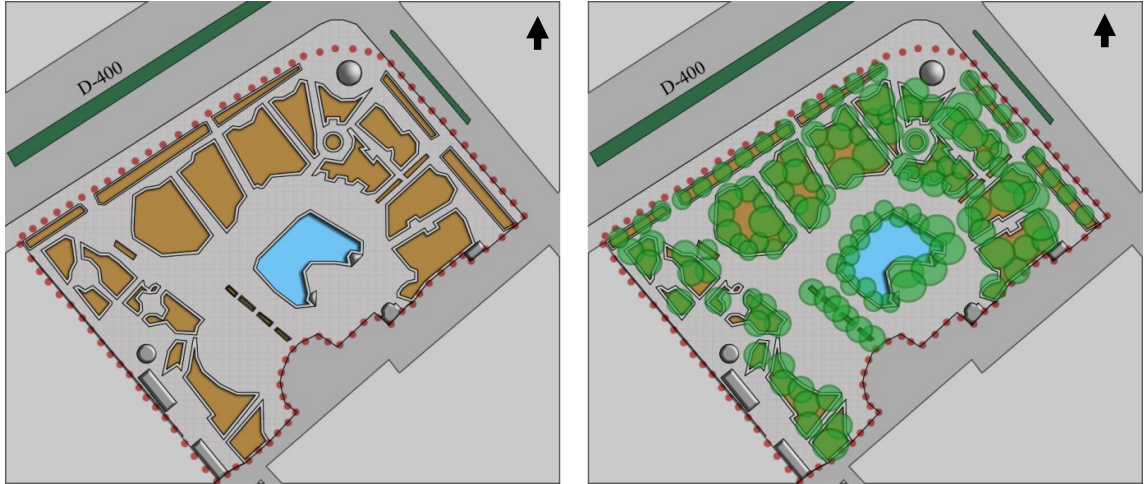
Şekil 4.16 Osmaniye’deki mevcut kentsel yeşil alanlar ile fay hatları ilişkisi

4.1.4 Kentsel Yeşil Alanların Tasarım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi

Osmaniye’deki mevcut kent parkı, mahalle parkları ve çocuk bahçelerine ait tasarım ilkeleri, bitki ve sert malzeme seçimleri, içerdikleri donatılar bakımından yeterlilikleri bu başlık altında değerlendirilecektir. Bahsedilen kentsel yeşil alanlar dışında meydan ve refüj düzenlemeleri gibi diğer yeşil alanlar da peyzaj değerleri açısından ayrıca incelenecektir.

4.1.4.1 Kent Parkları

Osmaniye’deki kentsel ölçekte hizmet sunan kent parkı niteliğindeki tek park alanı 4 170 m²’lik bir alanda bulunan Şehit Piyade Albay Halil Karaoğlu Parkı’dır. D-400 karayolu üzerinde bulunan ve kentin merkezinde konumlanmış olan park, önceki yıllarda daha fazla bir alan kaplamaktayken zaman içinde artan yapılaşma sonucunda politikalar sonucunda bugünkü halini almıştır. Alan büyüklüğü bakımından bir kent parkı niteliğinde olmamasına rağmen, kent sakinleri için bir odak noktası, yerleşmenin tümüne hizmet veren donatı alanı olması dolayısıyla kent parkı olarak tanımlanmıştır.

Şekil 4.17 Karaoğlu Parkı’na ait yapısal ve bitkisel planlar

Şekil 4.18 Karaoğlanoğlu Parkı'ndan bir görüntü

Park bünyesinde dinlenme alanları, pergola, süs havuzu ve çay bahçesi bulunmaktadır. Çocuk oyun alanı bulundurmamakta olup birkaç metre yakınında bulunan ve bünyesinde çocuk oyun alanı olan Tema Parkı ile ilişkili bir durumdadır. Parkta belirli günlerde ödüllü şiir yarışması, kermesler gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. 2009 yılında park içerisinde güvenliği sağlamak amacıyla polis kontrol noktası kurulmuştur.

Şekil 4.19 Karaoğlanoğlu Parkı çay bahçesinden bir görünüm

Park bünyesindeki süs havuzu parkın tam ortasında bulunmaktadır. Ancak havuzun her zaman dolu olmaması estetik açısından kötü bir görüntü oluşturmaktadır.

Şekil 4.20 Karaoğlanoğlu Parkı süs havuzunun boş ve dolu hallerdeki görüntüleri

Kent sakinleri için bir buluşma noktası olmasına rağmen bir kent parkının içermesi gereken fonksiyonlara sahip değildir. İdeal bir kent parkında konumlarına göre insanların yürüyüş, koşu, oturma, dinlenme, piknik yapma, oyun oynama gibi birçok bireysel veya grup olarak yapabilecekleri rekreatif eylemlere ev sahipliği yapacak niteliklerin olması gerekmektedir.

Şekil 4.21 Karaoğlu Parkı dinlenme alanından bir görünüm

Park genelde hava kararınca kadar dinlenme ve çay bahçesi işlev alanları nedeniyle kullanıcılar tarafından tercih edilmektedir. Hava karardıktan sonra güvenlik sorunundan dolayı kullanım sıklığında gözle görülür bir azalma olmaktadır. Güvenliğin sağlanabilmesi için parkta çeşitli sayıda aydınlatma elemanları bulunmakta olmasına rağmen gece fonksiyonu eksikliği kullanıcıların parkı kullanmaması için önemli bir sebep oluşturmaktadır. Parkta gündüz vaktinde de özellikle de bayanların rahatça bulunabilecekleri bir ortam bulunmamaktadır. Bu tür güvenlik sorunlarına çözüm olması için 2009 yılında Osmaniye Emniyet Müdürlüğü parka bir adet polis noktası yerleştirmiştir.

Parkin Ahmet Alkan Caddesi'ne bakan kısmında ise daha önce İl Özel İdaresi bahçesinde bulunan Rahime Hatun heykeli bir görsel donatı ögesi olarak bulunmaktadır.

Şekil 4.22 Karaoğlu Parkı bünyesindeki Rahime Hatun heykeli

Park içerisindeki diğer donatılarda malzeme kullanımında da uyumsuzluk bulunmaktadır. Ağaç gövdesi şeklindeki banklarla doğal bir görünüm yaratmak istenmişken sarı-yeşil renkli metal malzemeli çöp kutuları bu etkinin tam tersini yaratmaktadır. Aydınlatma elemanlarının da siyah demir malzemeden olması da bu uyumsuzluğa katkı sağlamaktadır.

Şekil 4.23 Karaoğlanoğlu Parkı'ndaki kent mobilyalarına ait bir görünüm

Zemin kaplaması olarak beton tercih edilmiş, ağaç köklerini korumak içinse ağaç diplerinde estetik açıdan olumsuz değer taşıyan beton briketler kullanılmıştır. Ancak bu koruma önlemleri de diğer tasarım elemanlarıyla gerek malzeme gerekse renk ve doku olarak uyumsuzdur.

Şekil 4.24 Karaoğlanoğlu Parkı'ndaki ağaç dibi malzemeleri

Parkta bulunan mevcut bitkiler ise Osmaniye'nin içerisinde bulunduğu Akdeniz iklim kuşağına ait yerli bitkilerden seçilmiştir. Parkta uzun boylu ağaçların fazla olduğu yoğun bir bitkilendirme stili bulunmaktadır. Genel olarak palmiye ve fıstık çamı gibi büyük ağaçların bir kısmı parkın sınırlarını belirtmek için kullanılmışken, diğer kısmı da alan içerisinde gölge vermek için kullanılmıştır. Parktaki bitkilendirme seçimiyle özellikle yaz aylarında oldukça sıcak ve nemli bir havaya sahip Osmaniye'deki kent sakinlerine serin,

gölgeli bir alan olanağı sağlanmıştır. Parktaki başlıca ağaç türleri Çizelge 4.8’de verilmiştir.

Çizelge 4.8 Karaoğlanoğlu Parkı’ndaki başlıca bitki türleri

Bitki Türü	Latince İsmi	Türkçe İsmi
Palmiyeler	<i>Chamaerops humilis</i>	Bodur Palmiye
	<i>Phoenix canariensis</i>	Hurma
	<i>Phoenix sylvestris</i>	Hurma
	<i>Washingtonia filifera</i>	Palmiye
Ağaçlar	<i>Lagerstroemia indica</i>	Oya Ağacı
	<i>Pinus pinea</i>	Fıstık Çamı
	<i>Robinia pseudoacacia</i> “ <i>Umbracuifera</i> ”	Top Akasya
Çalılar	<i>Abutilon megapotami</i>	Ağaç Küpeleri
	<i>Bougainvillea glabra</i>	Begonvil
	<i>Bougainvillea spectabilis</i>	Begonvil
	<i>Juniperus sabina</i>	Mavi Ardiç
Sarmaşıklar ve Yer Örtücüler	<i>Hedera helix</i>	Orman Sarmaşığı
	<i>Jasminum officinale</i>	Yasemin

Karaoğlanoğlu Parkı, gerek kapladığı alan bakımından gerekse barındırdığı işlevler bakımından bir kent parkında olması gereken niteliklerin birçoğuna sahip değildir. Bunların yanı sıra bir kent parkının içerisindeki tasarım elemanlarının birbirleri ile belli bir konsept dahilinde uyum içerisinde olması gerekmektedir. Karaoğlanoğlu Parkı’nda ise bu tarz bir tasarım konsepti göze çarpmamaktadır.

4.1.4.2 Mahalle Parkları

Osmaniye kent merkezindeki mahalle parkları genelde çocuk bahçesi ölçeğindeki küçük parklardan oluşmaktadır. Donatı birimi olarak çocuk oyun alanı ve dinlenme alanını içermektedirler. Malzeme seçimleri konusunda ise belediye tarafından bir kent genelindeki parklarda bir standart oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Çalışma alanı içerisindeki mahalle parklarının nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesi, bu parkların işlevleri, kapladıkları alan ve içerdikleri donatım kriterlerine göre yapılmıştır. Mahalle parklarının işlev, alan ve donatım puanlarının toplamı 19-25 ise çok iyi, 15-18 ise iyi, 10-14 ise orta ve 0-9 puan ise kötü kalite olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4.9 Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesinde kullanılan kriterler [26]

İŞLEVLER	DONATI	ALAN (m²)	KALİTESİ
Puanı	Puanı	Puanı	Puanı
 - 1 Manzara Seyri	 - Kötü (1)	 0-3000 m ² (2)	D – Kötü (0-9)
 - 1 Sessizlik			
 - 1 Çevre Canlılığı	 - Orta (2)	 3001-6000 m ² (4)	C – Orta (10-14)
 - 1 Ağaç Sıklığı			
 - 1 Güneşlenme	 - İyi (3)	 6001-10000 m ² (6)	B – İyi (15-18)
 - 1 Su Elemanı			
 - 2 Çocuk Oyun Alanı	 - Çok iyi (4)	 100001-20000 m ² (8)	A – Çok İyi (19-25)
 - 3 Spor Alanı		 +200001 m ² (10)	

Çizelge 4.10'da izlendiği gibi Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının bu ölçütler kapsamında değerlendirilmesi sonucunda 11 tanesi kötü nitelikte, 5 tanesi orta nitelikte ve bir tanesi iyi niteliktedir. Kentte çok iyi nitelikte mahalle parkı bulunmamaktadır. Mahalle parklarının genelinde donatım durumundan bir yetersizlik olduğu göze çarpmaktadır. Çizelge 4.10'da ayrıca kent merkezindeki parkların birçoğunun alan olarak 3 000 m²'yi geçmediği görülecektir. Ağaç sıklığının sadece 4 parkta yeterli düzeyde olması da bir ağaçlandırma çalışmasının gerekliliğini yansıtmaktadır. Parkların bünyesindeki spor alanları ise genelde spor aletlerinin bulunduğu küçük bölgelerden ibarettir.

Çizelge 4.10 Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesi

Mahalle Parkı	MANZARA SEYRİ	SESSİZLİK	ÇEVRE CANLILIĞI	AĞAÇ SIKLIĞI	GÜNEŞLENME	SU ELEMANI	ÇOCUK OYUN ALANI	SPOR ALANI	DONATI DURUMU	ALAN DURUMU	KALİTESİ
Şehit Cengiz Çetinbilek Parkı		△			△		▲		□	○	D
Şehit J. U. Erbaş Hanefi Atış Parkı			△		△				□	○	D
Şehit Murat Kahraman Parkı			△						□	○	D
Başdoğanlar Parkı			△				▲		□	○	D
Tema Parkı			△	△			▲		□	○	D
Rahime Hatun Parkı			△		△		▲		□	○	D
Rızaiye Parkı		△			△		▲		□	○	D
Sanayi Parkı	△		△		△	△			■	◐	C
Alibeyli Parkı		△		△	△		▲		■	○	C
Sancaklı Parkı			△	△					□	○	D
7 Ocak Parkı			△	△	△	△	▲	▲	⊗	⊗	B
Karaboyunlu Anıt Mezarlık Parkı		△			△				□	◐	D
Dumlupınar Parkı		△			△		▲	▲	□	○	C
Keskiner Sağlık Ocağı yanı park			△		△		▲		□	○	D
Adnan Menderes Mah. Parkı			△		△				□	○	D
Selimiye Parkı		△			△		▲	▲	□	○	C
Gebeli Parkı	△	△			△	△	▲		⊗	○	C

Osmaniye kent merkezindeki mahalle parklarının örneklerinden biri 6 050 m²'lik bir alanda bulunan ve kentteki tek iyi kalitedeki park olan 7 Ocak Parkı'dır. Park bünyesinde pergolalar, dinlenme alanları, iki adet çocuk oyun alanı, park alanı, iki adet yapı, aletli spor alanı ve suni gölet bulunmaktadır. Osmaniye genelindeki mahalle parkları içerisinde en çok alanı ve de fonksiyonu bünyesinde barındıran mahalle parkı 7 Ocak Parkı'dır.

Şekil 4.25 7 Ocak Parkı genel görüntüsü

Park bünyesinde bulunan suni gölet, parkın en önemli görsel ögesi durumundandır. Mahalle sakinleri için özellikle de sıcak havalarda su yakınında bulunma ve ferahlama imkanı sağlamaktadır.

Şekil 4.26 7 Ocak Parkı su ögesi

7 Ocak Parkı'nda bulunan kent mobilyaları seçiminde Karaoğlanoğlu Parkı'ndaki gibi yine malzeme uyumsuzluğu göze çarpmaktadır. Oturma birimleri ve pergolalar ahşap malzemeden seçilmişken, çöp kovalarında yine sarı-yeşil boyalı metal malzemeden ve göletin üzerinde bulunan köprülerde de aynı şekilde metal malzeme tercih edilmiştir. Park içerisinde akşamları güvenli bir ortamı sağlayacak seviyede aydınlatma elemanı mevcuttur. Parkın zemin kaplaması seçiminde ise beton parke taş döşemesi tercih edilmiştir. Ancak bu döşemenin tüm parka ait yollarda bulunup, park girişindeki alanda olmaması estetik açıdan kötü bir görüntü oluşturmaktadır.

Şekil 4.27 7 Ocak Parkı kent mobilyaları

Şekil 4.28 7 Ocak Parkı'nın ana girişindeki zeminden bir görüntü

Çocuk oyun alanlarındaki zeminin sert toprak olarak kalması çocukların güvenliği açısından yanlıştır. Bu tür çocuk oyun alanlarının zemininde ya yumuşak bir malzeme olan kauçuk ya da ağaç kabuğu gibi organik malzemeler kullanılmalıdır. Hijyen açısından kum zeminler çocuk oyun alanlarında tercih edilmemektedir.

Şekil 4.29 7 Ocak Parkı çocuk oyun alanından bir görüntü

Kent merkezindeki önemli mahalle parklarından bir diğeri de 2010 Aralık ayında hizmete açılan 2 700 m²'lik Gebeli Parkı'dır. Tarihi Gebeli Çınarı'nın bulunduğu alanda inşa edilen Gebeli Parkı bünyesinde bir adet süs havuzu, pergolalar, dinlenme alanları,

çocuk oyun alanı ve çay bahçesi bulunmaktadır. Gece güvenliğini sağlamaya yeterli aydınlatma mevcuttur.

Şekil 4.30 Gebeli Parkı'na ait üç boyutlu tasarım

Parkın içerisindeki en önemli odak noktası Tarihi Gebeli Çınarı'dır. Ayrıca süs havuzu ile görsel etki güçlendirilmeye çalışılmıştır. Kentteki simge durumundaki bu tür elemanların çevrelerinin yeşil alan olarak değerlendirilmesi olumlu bir yaklaşımdır.

Şekil 4.31 Tarihi Gebeli Çınarı

Parkta zemin kaplaması olarak üç çeşit malzeme tercih edilmiştir. Süs havuzunun bir üst kotundaki dinlenme alanının bulunduğu kısımda ahşap zemin kaplaması kullanılırken, bir kat alttaki kısımda doğal taş zemin ve en alt kattaki kısımda ise beton zemin kaplaması tercih edilmiştir. Çocuk oyun alanında ise zemin malzemesi kauçuktur. Engelli vatandaşlar için parkın üç noktasından rampalı giriş bulunmaktadır.

Şekil 4.32 Gebeli Parkı çocuk oyun alanı

Parktaki bitki seçimi diğer mahalle parklarından farklı olarak, Gebeli Çınarı'nın görsel etkisini de vurgulamak amacıyla çalı ve mevsimlik çiçek ağırlıklıdır.

Şekil 4.33 Gebeli Parkı'ndan bir bitkilendirme örneği

Osmaniye kent merkezindeki diğer mahalle parkları ise yeterli alan büyüklüğüne sahip olmadıklarından genel olarak çocuk oyun alanı ve dinlenme alanlarından oluşmaktadır. Alibeyli Parkı gibi parkların bazılarında ise bu donatı elemanlarına ek olarak çay bahçesi veya estetik unsur olarak süs havuzu bulunmaktadır.

Şekil 4.34 Alibeyli Parkı'ndan bir görüntü

Son yıllarda çocuk oyun alanlarına ek olarak, mahalle parklarına aletli spor alanları da eklenmiştir. Halihazırda spor alanı mevcudiyetinin de az olduğu kent merkezinde bu tür aletli spor alanları ile halkın açık havada spor yapmasına kısmen de olsa olanak sağlanmaya çalışılmaktadır.

Şekil 4.35 Selimiye Parkı aletli spor alanı

Kent genelindeki parklarda bulunan kent mobilyaları incelendiğinde ise mevcut durumda parkların kendi içlerinde bir konsept belirlenmediği ve kent mobilyalarının

birbirleri ile hem malzeme açısından hem de tasarım açısından uyumsuzluklar barındırdıkları görülmektedir.

Şekil 4.36 Dumlupınar Parkı kent mobilyaları

Osmaniye Belediyesi kent içindeki bitkilendirme çalışmalarında ithal fidanları tercih etmemektedir. Geçmişte ağaçlandırma çalışmalarında kullanılacak bitkiler Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı seralardan veya Osmaniye Orman Fidanlığı'ndan sağlanmış, 2004 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile çıkan 4856 numaralı yasa gereğince Osmaniye Orman Fidanlığı kapatılmış ve bitki temini sadece seralardan sağlanmaya başlamıştır. Gerekli bitki türleri eğer Osmaniye Belediye'sinin kendi seralarında bulunmuyorsa, Adana Köprüköy Fidanlığı'ndan temin edilmektedir.

Şekil 4.37 Karaoğlanoğlu Parkı'nda bulunan hurma ağaçları

Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne bağlı iki adet üretim serasından birinde ihtiyaca yönelik ve kolay köklenebilen bitkilerin üretimi, diğesinde ise mevsimlik çiçek üretimi yapılmaktadır. Ancak mevsimlik bitkilerin, özellikle de lalelerin maliyeti son derece yüksek olduğundan ve yerlerinden sökülüp alınma olayları nedeniyle üretimleri durdurulmuştur. Bitkilendirme çalışmalarında bitki seçimi yapılırken belediye tarafından bitkinin kent koşullarına uyum sağlayabilen, geniş taç yapan ve budamaya dayanıklı olması göz önünde bulundurulmaktadır. Yaprak döken bitkiler yerine ibreli ve herdem yeşil bitkiler daha çok kullanılmaktadır. Renk çeşitliliğini sağlamak içinse renkli yapraklı ağaç ve çalılar dikilmektedir. Bitki seçiminde bir diğere etken de ederlerinin

yüksek olup olmamasıdır. Bu nedenle düşük ederli bitkiler tercih edilmektedir. Ayrıca kamuya ait seralardan bitki satışı da yapılmaktadır.

Osmaniye'deki mahalle parklarında ve de diğer yeşil alanlarda kullanılan bitkiler şunlardır: *Berberis thunbergii* (Kadın Tuzluğu), *Pittosporum tobira*, *Phoenix canariensis* (Hurma), *Washingtonia filifera* (Palmiye), *Bougainvillea glabra*, *Bougainvillea spectabilis* (Begonvil), *Platanus orientalis* (Çınar), *Schinus molle*, *Nerium oleander* (Zakkum), *Cupressus macrocarpa* (Limon Servi), *Euonymus japonicum* (Taflan), *Ficus retusa* (İsrail Kauçuğu), *Brachychiton populneum* (Japon Kavağı), *Araucaria exelsa* (Norfolk Adası Çamı), *Thuja orientalis* (Doğu Mazısı), *Salix babylonica* (Söğüt), *Cotoneaster dammeri* (Dağ Muşmulası), *Cupressus sempervirens* (Servi), *Pinus pinea* (Fıstık Çamı), *Magnolia grandiflora* (Manolya), *Eucalyptus camaldulensis* (Okalıptus), *Robinia pseudoacacia* "umbraculifera" (Top Akasya), *Lagerstroemia indica* (Oya), *Callistemon citrinum* (Fırça Çalısı).

Şekil 4.38 Bir sıcak iklim bitkisi olan *Callistemon citrinum* – Fırça Çalısı (7 Ocak Parkı)

4.1.4.3 Çocuk Bahçeleri

Osmaniye'deki çocuk bahçeleri oldukça küçük ölçekte olup, genelde yaş gruplarına ayrılmaksızın standart çocuk oyun gruplarından ibaret alanlardan oluşmaktadırlar. Halbuki ideal bir çocuk bahçesinde öncelikle donatı elemanları 0-3 yaş, 4-7 yaş ve 8-15 yaş gruplarına ayrılmalı ve bu ayrılan her bir alan da kendi içinde hitap ettiği yaş grubundaki çocukların özel isteklerine uygun elemanları barındırmalıdır.

Çocuk bahçelerinin konum, donatım ve alan büyüklüklerine göre bir kalite tespiti yapılmıştır. Buna göre konum, donatım ve alan büyüklükleri açısından alacakları puanların toplamı 18-24 arası ise çok iyi kalitede, 13-17 arası ise iyi, 9-12 arası ise orta ve 5-8 arası ise kötü kalite olarak tanımlanmıştır.

Çizelge 4.11 Osmaniye kent merkezindeki çocuk bahçelerinin nitelik ve nicelik yönünden değerlendirilmesinde kullanılan kriterler [26]

KONUM	DONATI	ALAN (m ²)	KALİTE
Puanı (Katsayı 1)	Puanı (Katsayı 2)	Puanı (Katsayı 2)	Puanı (Katsayı toplamı)
△ Ana Cadde(1)	□ - Kötü (2)	○ - 0 – 500 m ² (2)	D – Kötü (5 – 8)
▲ Ara Yollar (2)	▣ - Orta (4)	◐ - 501 – 1000 (4)	C – Orta (9-12)
▲ Konut Arası (3)	▤ - İyi (6)	◑ - 1001 – 3000 (6)	B – İyi (13-17)
	■ - Çok İyi (8)	● - 3001 – 5000 (8)	A – Çok İyi (18-24)

Çizelge 4.12’de görüleceği üzere, Osmaniye’de bulunan çocuk bahçelerinin 6 tanesi kötü kalitede, 3 tanesi orta kalitede ve bir tanesi de iyi kalitede olmaktadır. Bu özellikle de kentte yaşayan çocuklar ve aileleri içim vahim bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Bu inceleme kapsamında görülmektedir ki, kentteki çocuk bahçeleri en çok donatı elemanları açısından yetersizlik göstermektedirler. Çocuk bahçelerinin yarısının da ana yollar üzerinde konumlanması bir diğer olumsuzluktur. Alan açısından ise 3 tanesi 1001-3000 m² arasında, 6 tanesi 501-1000 m² arasında ve bir tanesi de 0-500 m² aralığındadır. 3001-5000 m² aralığında bir alana sahip çocuk bahçesi bulunmamaktadır.

Çizelge 4.12 Osmaniye kent merkezindeki çocuk bahçelerinin nitelik ve nicelik yönünden değerleri

ÇOCUK BAHÇESİ	KONUM	DONATI	ALAN	KALİTE
Şehit Taner Kılıç Parkı	▲	▣	◐	C
Şehit Yusuf Özdemir Parkı	▲	▣	◑	B
Şehit Ahmet Şahin Parkı	△	□	◐	D
Şehit Mahir Arıç Parkı	▲	□	◑	C
Mareşal Fevzi Çakmak Parkı	▲	□	◑	C
Rauf Bey Parkı	△	□	◐	D
Haydar Kılıçaslan Parkı	△	□	◐	D
Yunus Emre Parkı	▲	□	◐	D
Zabita Müdürlüğü yanı park	△	□	○	D
Yeni Mahalle Parkı	△	□	◐	D

Osmaniye genelindeki çocuk bahçelerinde kullanıcılar için yeterli oranda gölge sağlayacak donatı elemanları bulunmamaktadır. Genel olarak kentteki bu tür yeşil alanlarda çocuklar için bir veya iki adet çocuk oyun grubu dışında çocukların hem fiziksel hem de zihinsel gelişimlerine katkı sağlayacak donatı elemanlarının eksikliği göze çarpmaktadır.

Şekil 4.39 Şehit Taner Kılıç çocuk bahçesi

Osmaniye'deki çocuk bahçelerine örnek olarak verilebilecek Şehir Taner Kılıç Çocuk Bahçesi'nde iki adet çocuk oyun grubu, aletli spor alanı, veliler için oturma alanı ve kum havuzu bulunmaktadır. Çocuk oyun gruplarının olduğu alandaki zemin seçimi kum olmuştur. Aletli spor alanında ise çakıl taşlarından oluşan bir zemin tercih edilmiştir ki bu da aletlerden düşüp yaralanacak çocuklar için yanlış bir seçimdir. Aletli spor alanlarında tıpkı çocuk oyun alanlarında olduğu gibi kauçuk zeminin tercih edilmesi daha doğrudur.

Şekil 4.40 Şehit Taner Kılıç çocuk bahçesi aletli spor alanı

Çocuk bahçesinde bitkilendirme olarak gerek çiçeklenme açısından gerekse kokulu meyveleri açısından yerinde bir seçim olan portakal ağaçları, giriş kapısını vurgulamak için mazılar ve çit bitkisi kullanılmıştır. Çit bitkilerinin özellikle söz konusu parktaki gibi araç yolu kenarında bulunan çocuk bahçelerinde büyük önemi vardır. Şekil 4.78'de de

görüldüğü gibi parkın bir kısmında bu çit bitkileri uygulanmışken, aletli spor alanını yoldan ayıran bir bitkilendirme veya herhangi bir sınır bulunmamaktadır. Güvenlikleri açısından bu gibi çocuk bahçelerinde çocukların yolla ilişkilerinin tamamen kesilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra aydınlatmanın da akşamları güvenliği sağlamaya yetecek bir şekilde tesis edilmesi önemlidir.

4.1.4.4 Meydan ve Refüj Düzenlemeleri

Her ne kadar aktif yeşil alan hesabında yer almasalar da yol güvenliği, görsellik ve ekolojik işlevlerinin yanı sıra kent imajına yaptıkları etkilerden ötürü meydan ve refüjlerdeki düzenlemeler de bu başlık altında ayrıca ele alınacaktır.

Osmaniye kent merkezindeki refüj düzenlemelerinde, diğer kentsel yeşil alanlarda olduğu gibi yerel bitkiler kullanılmıştır. Ana caddelerdeki refüjlerde genelde uzun gövdeli, karşı şeridi görmeyi engellemeyen ve olası bir kaza durumunda bariyer görevi görebilecek palmye türü tercih edilmiştir.

Şekil 4.41 Ana cadde refüj düzenlemelerinden bir görüntü

Refüj düzenlemelerinde olabildiğince sürücülerin dikkatini dağıtacak düzenlemelerden kaçınılması gerekmektedir. Ancak Osmaniye’de yer yer bu tarz düzenlemeler göze çarpmaktadır.

Şekil 4.42 Musa Şahin Bulvarı’ndan bir görüntü

Osmaniye kent merkezinde, karayolları ve anayollar dışındaki yollardaki refüj ve kavşak düzenlemelerinde ise fazla boy yapmayan çalılar ve mevsimlik çiçekler tercih edilmiştir.

Şekil 4.43 İstasyon Caddesi'nden bir görüntü

Kent imajının bir parçasını oluşturan yol bitkilendirmelerinde de tıpkı diğer yeşil alanlarda olduğu gibi belli bir konsept dahilinde bir tasarım yapılması gerekmektedir. Osmaniye'deki yol bitkilendirmeleri çalışmaları olumlu yönde ilerlemekte olmasına rağmen mevcut durumda henüz yeterlilik göstermemektedir.

4.2 İmar Planlarındaki Kentsel Yeşil Alan Kararları

Halen yürürlükte olan, 1987 yılında onaylanmış bulunan Y. Mimar Bülent Berksan tarafından hazırlanan imar planında 2005 için kent nüfusu 275 000 kişi olarak öngörülmüştür. 2005 yılındaki nüfus verilerine bakıldığında imar planı sınırları içerisinde kalan kent merkezindeki nüfusun toplam 173 977 kişi olduğu görülmektedir. Bu açıdan 2005'teki mevcut nüfus durumu, 1987 öngörüsünden oldukça azdır. Söz konusu planın kadastro hatlarını ve mülkiyet dokusunu dikkate almadan hazırlandığı dayanak gösterilerek yapılan çok sayıda imar planı değişikliği ile yol, otopark alanı ve yeşil alanlar kaldırılmış veya daraltılmış; bina kat yükseklikleri arttırılmış, çekme mesafeleri azaltılmış veya kaldırılmış; ayırık yapı düzeni bitişik veya blok düzen olarak değiştirilmiştir. Bu kapsamıyla 1987 onanlı imar planı üzerine yapılan plan değişikliklerinin ortak özellikleri yoğunluk artırıcı ve donatı ölçütlerini düşürücü içerikte olmasıdır.

Diğer yandan hızlı ve yoğun göçün yaşandığı kent mekanında yaşanan karmaşa yanında imar planının yürürlüğe girdiği 1987 yılından sonra yapılan 700'den fazla plan değişikliği sonucunda kentsel gelişme yönü 1987 onanlı imar planından farklı gerçekleşmiş, bir

anlamda da güncel talepler kentin geleceğini yönlendirmiş, imar planı işlevsizleştirilerek, amaca uygun araç olarak kullanılmıştır. Göç ve kentsel gelişime koşut ortaya çıkan talepler ile sürekli halihazır harita revizyonu ve ilavesi yapılmış, imar planı kararları kenti bütüncül değerlendirmeyen parçacıl, parsel ölçeğindeki talepler koşutunda değiştirilmiştir. Kentte planlama geleneğinin ve planlı gelişim kültürünün yerleşmemiş olması, plana inanmama ve imar planını hedeflerin önünde engel olarak görme, imar planına göre yapılaşma anlayışının olmaması, plan değişikliklerinin katılımcı bir sürecin değil yerel yönetim meclisinin tek taraflı değerlendirmelerinin sonucunda gerçekleşmiş olması, popülist bakış açısı ve yerel yönetimin teknik eleman yetersizliği kaos ortamı yaratmış, sözde planlı ancak özü itibari ile plansız gelişimi yönlendirmiş, tanımlanan bu süreç 1998’de başlatılan planlama çalışmalarının dayanağını oluşturmuştur. Yeni imar planı çalışmalarının başlamasını Osmaniye’nin 1996 yılında il merkezi statüsüne kavuşmuş olması da yönlendirmiş, 1987 yılında onaylanmış imar planının revizyonu ve yeni bazı alanların kentsel kullanıma açılmasını amaçlayan “İlave ve Revizyon İmar Planı” çalışması 1998 yılının Temmuz ayında başlatılmıştır. Osmaniye kent mekanını, bu mekanda yaşayan insanların sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını analiz eden, demografik ve mekansal gelişme potansiyelini irdeleyen, kentin geleceğine yönelik kestirimlerde bulunan “İmar Planı Ön Araştırması” 1999 yılı Mart ayında, söz konusu ön araştırmaları esas alan 1/5 000 ölçekli Nazım İmar Planı Tasarısı, Nisan 1999’da hazırlanmıştır.

2015 yılı hedeflenerek hazırlanan İmar Planı ile jeofizik etüt gereği kat kısıtlamasına gidilmiş ve bunun sonucunda 320 000 kişi olarak hedeflenen planlama nüfusu 242 000 kişi olarak benimsenmiştir.

Deprem bilincinin oluşması için kısmen de olsa olumlu bir etkisi söz konusu olan 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi sonrasında, Osmaniye için yapılan detaylı jeolojik çalışmalar sonucunda fay hatları ve yakın çevresinde, eğimin %30’u aştığı yerlerde heyelan riski dolayısıyla yapılaşmanın yasaklanması, fay kırıkları çevresinde bırakılan emniyet kuşakları ile jeolojik ve jeoteknik etüt şartlı alanların öncelikle yeşil saha, park, mesire yeri veya yol olarak planlanması önerilmiştir.

Deprem sonrası yapılan zemin araştırmaları sonucunda oluşan şartları yansıtan 1/5 000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/25 000 ölçekli Çevre Düzeni Plan Tasarıları yeniden düzenlenmiştir. Bu olumlu yaklaşım planlama sürecine ise yansıtılamamış, planlama ilkeleri ve kademelenmesi kapsamında önce çevre düzeni planı çalışmasını ve daha sonra da buna uygun nazım imar planı hazırlanmasını gerektirdiğı hale önce 2001 onanlı NİP, daha sonra da 2002 onanlı ÇDP hazırlanarak onanmıştır.

İmar tüzesinin gereğı NİP'in üst ölçek ÇDP'na uygun hazırlanması gerekmektedir. 12.12.2001 onay tarihli 1/5 000 ölçekli Nazım İmar Planı ile 20.09.2002 onay tarihli 1/25 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı temel prensipler, yaklaşımlar ve anlayış itibariyle benzer niteliklere sahip olsalar da aralarında bazı farklılıklar da bulundurmışlardır.

1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı plan notlarında planlama alanında **“aktif yeşil alan miktarı kişi başına 10 m²”** olarak tarif edilmekte; “sosyal ve teknik altyapı alanları kamu eline geçmeden inşaat uygulaması” yapılamayacağı belirtilmekte, **“inşaat emsallerinin net imar parseli üzerinden hesaplanacağı”** hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtildiğı üzere planlama kademelerinde uygun olmayan içerikte önce 2015 yılı hedefli 2001 onanlı NİP, daha sonra da 2002 onanlı ÇDP hazırlanmış, aykırılık 2006 yılında da en üst ölçekli fiziki planlama aşaması olan ve öncelikli hazırlanması gereken 2025 yılı hedefli 1/100 000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planı'nın hazırlanıp onanmış olması ile sürdürülmüştür.

4.2.1 1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı

2006 yılında Osmaniye ili, 1/100 000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planı 2025 yılını hedef alarak, Osmaniye il sınırı bütününde sürdürülebilir, yaşanabilir bir çevre yaratılmasını; tarımsal, turistik ve tarihsel kimliğinin geliştirilerek korunmasını ve Türkiye'nin kalkınma politikası kapsamında, sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri doğrultusunda, sağlıklı gelişmeyi ve büyüme hedeflerinin sağlamayı amaçlamaktadır.

Çevre düzeni planı Osmaniye ilinin bütününe kapsayan plan onama sınırları içinde; bu planın amacına yönelik planlama ilke ve hedeflerini, ana kararlarını, gelişme önerilerini ve sorunlara müdahale stratejilerini kapsamaktadır.

- Koruma – kullanma dengelerini kurmak,

- Doğal, tarihsel, kültürel, sosyal ve ekonomik değerleri korumak ve geliştirmek,
- Bölge sınırları içinde gelişme potansiyelleri ve iç dinamikler çerçevesinde yerleşmeler arası hiyerarşi ve kademelenmeyi oluşturmak,
- Koruma – kullanma ilkesi çerçevesinde sektörel potansiyellerin harekete geçirilmesini sağlamak,
- Planlama bölgelerinin mevcut ve gelişmesi olası sektörlerde uzmanlaşmasını sağlamak,

- Kirliliğin oluşmadan önlenmesini sağlamak,

- Uygulamaların kolaylığını temin etmek ve sosyal, ekonomik ve mekansal tutarlılığı sağlamak amacıyla Planlama Alt Bölgelerini tespit etmek ve oluşturmak,
- 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın onaylanmasına müteakip, planda yer alan planlama alt bölgeleri **planlarının hızla hazırlanması veya hazırlattırılmasının sağlanması** temel hedefler olarak belirlenmiştir.

Plan kapsamında iki adet alt bölge belirlenmiştir. Osmaniye Merkez – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi Osmaniye ve Toprakkale Belediye ve Mücavir saha sınırları ile, bu alanların dışında kalıp, planlamada bütünlüğün sağlanması açısından planlama sınırlarına dahil edilen; Cevdetiye, Tüysüz Belde Belediye sınırları ile Alahanlı, Nohuttepe, Çardak ve Yeniköy köy yerleşimlerinden oluşmaktadır.

Kadirli – Sumbas Planlama Alt Bölgesi ise, Kadirli ve Sumbas Belediye ve Mücavir alan sınırları ile, bu alanların dışında kalıp, planlamada bütünlüğün sağlanması açısından planlama sınırlarına dahil edilen; Mehmetli, Armağanlı, Alibeyli, Yusufizzettin, Şahaplı, Söğütlüdere, Topraktepe, Çıgıcık ve Amberinarkı yerleşimleri sınırlarından oluşmaktadır.

Planlama alt bölgeleri dışında kalan alanlar ise, bu plan hükümleri ilke ve stratejilerine aykırı olmamak üzere, çevresi ile etkileşimi göz önüne alınarak, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda, 1/5 000 ölçekli nazım imar planı, 1/1 000 uygulama imar planı veya mevzi imar planı yapılacak alanlardır.

Planda genel ilke ve hedefler çerçevesinde strateji ve planlama kararları belirlenmiştir. Bu kararların en başında ilçelerin kimliklerini, birbirleri ile ilişkilerini belirleyen tanımların oluşturulması ve ülke içindeki ekonomik ve sosyal gelişim stratejilerinin belirlenmesi gelmektedir. Planlama bölgesi içinde bulunan planlama alt bölgeleri için plan raporuna göre alanların özellikleri dikkate alınarak ayrı ayrı plan karar ve hedefleri oluşturulmuştur.

- İçme suyu ve tarımda sulama amacıyla kullanılan ve kullanılacak olan barajların su kaynakları ve çevresindeki su toplama havzaları ile rezerv alanlarının korunması,
- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarının korunması,
- Çevre ve Orman Bakanlığı'nca orman kadastro su yapılacak belirlenmiş alanlarla orman özelliği gösteren alanların korunması,
- İlgili kuruluşların yatırım programında yer alan sulama alanlarının korunması,
- Tarım arazilerinin korunması,
- Kentsel ve kırsal gelişme yönlerinin ve alanlarının belirlenmesi,
- Alıcı ortam kirliliğinin önlenmesi,
- Ulusal ve uluslararası mevzuatla belirlenmiş/belirlenecek hassas alan ve ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması planlama ilkeleri olarak belirlenmiştir.

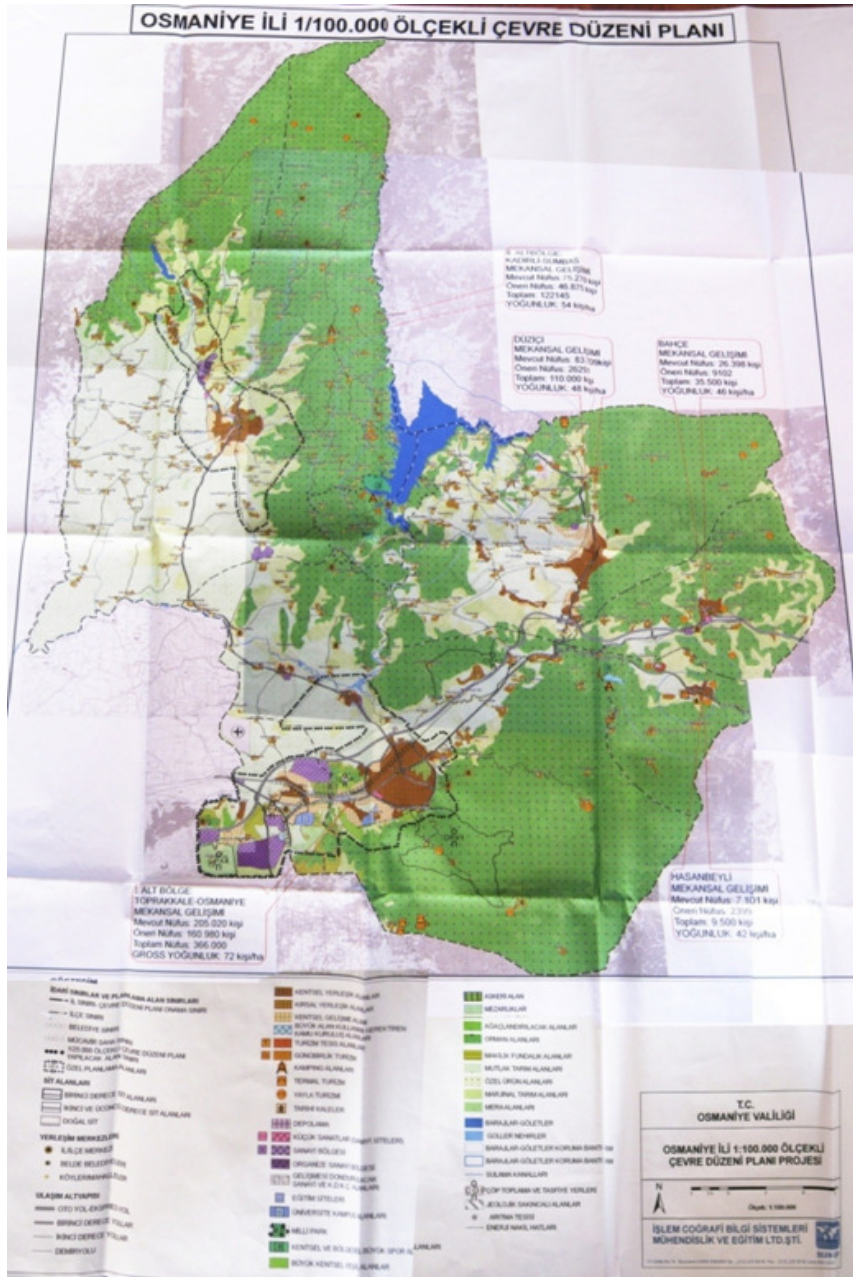
Plan kapsamında yer verilmiş olan sanayi alanlarının¹⁵ ve konut dışı kentsel çalışma alanlarının¹⁶ doğaya zarar vermeyecek nitelikte olması ve dolayısı ile plan hedefleri ile çelişmemesi gerektiği belirtilmiştir.

Planda tanımı yapılan alanlardan biri de tarımsal sanayi alanlarıdır. Tarımsal ürünlerin mamul hale getirilmelerini sağlayan entegre ya da entegre nitelikte olmayan tesisler olarak tanımlanan tarımsal sanayi alanları, plan raporunda yer bulmalarına rağmen plan paftasında bu alanlar özel bir lejant ile gösterilmemiştir. Aynı şekilde planda

¹⁵ Kentsel yerleşimin ihtiyacına yönelik olarak küçük ölçekte zararlı yan etkileri olmayan ve genelde el sanatları biçiminde imalatın yapıldığı işletmelerin bulunduğu alanlar.

¹⁶ İçerisinde motel ve lokanta da bulunabilen, akaryakıt ve bakım istasyonları, resmi ve sosyal tesisler, dumansız, kokusuz, atık ve artık bırakmayan ve çevre sağlığı yönünden tehlike yaratmayan imalathaneler ile patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddeler içermeyen depolar, teşhir ve satış birimlerinin yer aldığı alanlar.

“Nüfusun eğlence ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaya yönelik büyük kentsel açık alanlar” olarak tanımlanmış rekreasyon alanları da plan lejantında ayrı bir lejant ile belirtilmemiştir.

Şekil 4.44 Osmaniye İli 1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı

Osmaniye ilinin 2025 yılı projeksiyon nüfusu il genelinde en fazla 672 000 kişi, ortalama brüt yoğunluk ise 65 kişi/ha'dır. Osmaniye ilinde 2004 yılında nüfusun %59'u tarımda, %8'i sanayide, %33'ü hizmetlerde istihdam edilirken, bu plan ile getirilen kararlar

çerçevesinde, 2025 yılında nüfusun %47'sinin tarımda, %10'unun sanayide, %43'ünün de hizmetler sektöründe istihdam edilmesi planlanmaktadır. Türkiye'de sektörel dağılım oranları ile karşılaştırıldığında Osmaniye ilinin hem mevcut durumda hem de plan projeksiyonunda %20 olan sanayi çalışanı ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. %59 tarım sektöründe istihdam edilen nüfus oranı ile Türkiye ortalaması olan %25,2'nin oldukça üzerinde olan Osmaniye ilinin, planlama kapsamında tarımda çalışan işgücü oranının bu yüzden %47'ye düşürülmesi öngörülmüş, Türkiye ortalaması %48,6 olan hizmetler sektöründeki istihdamın ise bu ortalama ya yakınlştırılarak %43 oranına getirilmesi planlanmıştır.

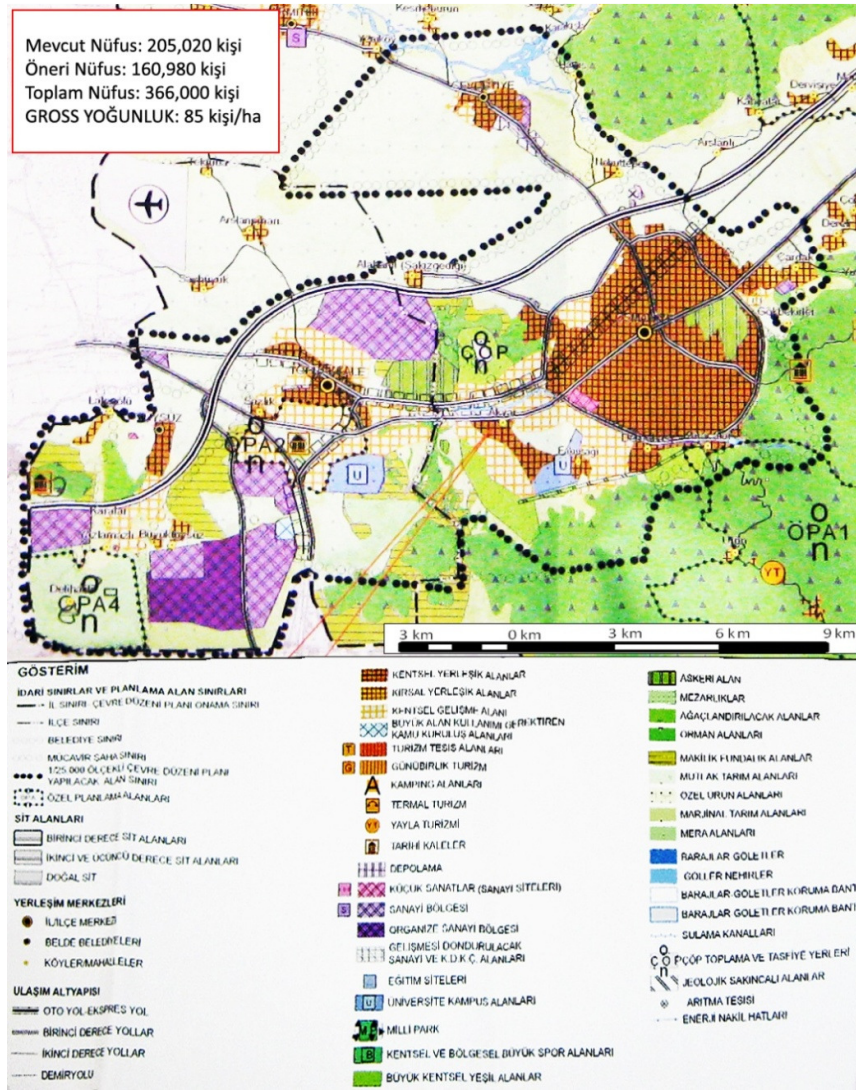
Planın genel hükümleri arasında “Bu planın onama tarihinden önce, çevre düzeni planı bulunmayan alanlarda mer’i mevzuata göre ilgili idaresince onanmış her tür ve ölçekteki imar planı kararları geçerlidir. Ancak, onanlı imar planları üzerinde bu planın kararlarına aykırı olarak plan revizyonu, ilavesi veya değişikliği yapılamaz” maddesi bulunmaktadır. Bu madde, planlamanın yapılma amacı ile çelişki içerisinde. Diğer yandan da alt ölçekli planlama çalışmalarına dayanak oluşturmak ve bu planlama çalışmalarını yönlendirmek erekli 1/100 000 ölçekli il çevre düzeni hazırlanması amacıyla çalışmaktadır.

Genel hükümler arasında bir diğer dikkat çekici madde ise kentsel gelişme alanları ile ilgili olan 9. maddedir: “Kentsel gelişme alanlarında, yerleşimlerin bu planda hesaplanan nüfus projeksiyonlarına ve projeksiyon dönemine göre gerekli kentsel alanların denetimli bir şekilde açılması esastır. Bu alanlar bir bütün olarak planlanacak olup, uygulama etapları bütüncül 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planında veya nazım imar planlarında belirlenmek kaydı ile uygulamalar etaplar halinde yapılabilir. Bu alanlardaki bölgesel yoğunluk dağılımı projeksiyon nüfusu göz önüne alınarak, ilgili idaresince alt ölçekli planlarda belirlenir ve yapılan dağılımın **ortalama brüt yoğunluğu** bu planda belirlenmiş olan **brüt yoğunluğu geçemez**. Bu kapsamda, Kentsel Gelişme Alanları yerleşimlerin makroformunu ve gelişmesini şematik olarak belirleyen alanlar olup planda belirlenen alanın tamamının yerleşime açılacağını göstermez. Alt ölçekli planlar hazırlanırken kurumlardan alınacak görüşler çerçevesinde bu sınırlar kesinleşir. Bu planda tanımlanmış olan kentsel gelişme alanlarında, projeksiyon nüfusunun karşılanması sonucu kesinleşen sınırlar dışında kalan alanlar kentsel ihtiyaca yönelik

sosyal ve teknik altyapı alanları olarak kullanılacaktır.” Bu maddedeki en önemli nokta sosyal ve teknik altyapı alanlarının, projeksiyon nüfusa bağlı olarak sınırlar kesinleştikten sonra planlanacak olmasıdır. Öncelikli hedef belli bir nüfusu sınırları belirlenmiş bir alanda yaşatmaktır. Bu sağlıksız bir planlama yaklaşımıdır. Plan hükümlerinde belirtilenin aksine, öncelikle projeksiyon nüfus göz önüne alınarak bu tür altyapı alanlarının planlanması gerekmektedir. Diğer yandan alan büyüklüğünün yaşayacak nüfus ile bağlantısının doğal yapı verilerine ilişkin boyutu göz ardı edilmektedir.

Osmaniye ilinin 1. derece deprem kuşağında bulunmasından dolayı, plan kapsamında planlama alt bölgelerinde “Afet İskan Sahası” ayrılması öngörülmüştür. İl ÇDP ile “Afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında ilgili yönetmelik hükümleri geçerli olup, yapılacak 1/1000 ölçekli yerleşim amaçlı planlarda jeolojik ve jeo-teknik etüt hazırlanması zorunludur. Yapılan etütler söz konusu alanın en az 100 m çevresini kapsayacak şekilde hazırlanacaktır.” Hükümü getirilmiştir.

Plan notlarında, “İhtiyaç duyulması halinde, planlama alt bölgelerinde, bu planın genel ilke ve politikalarına aykırı olmamak üzere **kamu yararı gözetilerek** karayolu, demiryolu, eğitim, sağlık, güvenliğe yönelik tesisler ve çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla tehlikeli atık, katı atık tesis alanları ve kent bütününe yönelik **arıtma tesisleri**, büyük **kentsel yeşil alanlar**, resmi kuruluş alanları vb, planlama alt bölgelerine ait bütüncül 1/25,000 ölçekli çevre düzeni planı veya nazım imar planlarının onaylanması beklenmeksizin ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşleri alınarak hazırlanacak olan nazım ve uygulama imar planları bakanlığın uygun görüşü alınarak ilgili idaresince onaylanabilir. Söz konusu tesisler amacı dışında kullanılamaz.” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu plan hükmü, onaylanacak tesislerin niteliği konusunda oldukça genel bir kapsamda kalmıştır. Özellikle soysal donatı tesislerini ilgilendiren hükümlerin, tesislerin çeşitlerine göre ayrı ayrı ve net bir şekilde belirtilmiş olması gerekmektedir.

Şekil 4.45 Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi

Çalışma alanını bünyesinde bulunduran Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi'nin, 2025 yılında **hizmetler, eğitim, turizm ve sanayi** sektörlerinde gelişmesi öngörülmüştür. Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi'nin 2025 yılı projeksiyon nüfusu en fazla 366 000 kişi, ortalama brüt yoğunluk 85 kişi/ha'dır.

Çizelge 4.13 Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi'nin 2025 yılı projeksiyon nüfusu

Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi	Nüfus	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)
Mevcut (Meskun)	205 020	2 840	75
Öneri (Gelişme)	160 980	1 435	115
Toplam	366 000	4 275	85

Eğitim ve doğal yapı verilerinden kaynaklanan kısıtlılıklar göz önünde bulundurularak, kentsel gelişme, Osmaniye – Toprakkale (Batı) aksına yönlendirilmiştir. Bu kapsamda Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi'nde yeni bir sanayi bölgesi kurulması öngörülmektedir. Planda, Toprakkale Kalesi'nin bulunduğu ve kentsel gelişme alanı olarak gösterilen alanların içinde (ÖPA 4); ağırlıklı olarak **kentsel yeşil alanlar** ile ticaret ve yönetim merkezleri yer alması, mevcut yerleşme dokusunu bozmayacak şekilde Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu ilke kararları doğrultusunda turizm amaçlı konaklama tesisleri önerilebileceği, bu alanda arkeolojik sit alanını olumsuz etkileyecek sanayi ve konut dışı kentsel çalışma alanları gibi kullanımlara yer verilmemesi öngörülmüştür

İl ÇDP ile Osmaniye'nin ekonomik, sosyo-kültürel gelişimine katkı sağlayacak olan Osmaniye Üniversitesi'nin kurulması, bölgede yer alan yer altı ve yer üstü **su kaynaklarının** öncelikle koruma ilkeleri çerçevesinde planlanması, planlama alt bölgesinde yer alan bağımsız ve dağınık sanayi tesislerinin, üretim ömrü doldukça türüne göre ilgili idaresince Organize Sanayi Bölgeleri veya planda yer alan sanayi alanlarına taşınması öngörülmüştür.

Ulaşılabilirlik ve konumsal özellikleri nedeniyle bir giriş kapısı niteliğinde olan Toprakkale'de bulunan 1. derece arkeolojik sit alanlarını içeren alanda (ÖPA 3), arkeolojik sit alanlarını olumsuz etkileyecek kullanımlar önerilemez. Bu plana dayalı olarak yapılacak olan alt ölçekli planlarda, bu alanda yer alan arkeolojik değerlerin korunması esastır. Arkeolojik sit alanlarını olumsuz etkileyecek kullanımlar bu alanın çevresinde önerilemez.

İl ÇDP ile sanayi faaliyetlerini destekleyici AR-GE ve fuar alanlarının kurulması sağlanması, yüksek / ileri teknoloji üreten, yeni teknolojilere yönelik bir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nin üniversiteye yakın bir alanda oluşturulması öngörülmüştür. Ayrıca bu planlama bölgesinde kentsel gelişme alanı içinde orta yoğunlukta gecekondular, önleme bölgeleri ve toplu konut alanları oluşturulması hükmü getirilmiştir.

Osmaniye için çok büyük bir gereksinim olan işlev alanı olarak "Rekreasyon alanlarında ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşünün alınması ve terkinin yapılması halinde, bu

planda belirtilen rekreasyon alanları ve ihtiyaç duyulması halinde belirlenecek rekreasyon alanları için ilgili idare, diğer ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda işlem yapabilir. Rekreasyon amacına yönelik yapılacak yapılarda yapılanma koşulu olarak emsal 0.01 verilmiş ve yükseklik ise alt ölçekli planlara bırakılmıştır.” şeklinde plan notu getirilmiştir. Plan raporu kapsamında diğer kentsel yeşil alanlarla ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

4.2.3 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Osmaniye – Toprakkale Planlama Alt Bölgesi’ne ait 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ise Osmaniye Belediyesi tarafından 2025 yılı hedeflenerek hazırlanarak, İl Genel Meclisi’nce 05.052008 tarih ve 161 sayılı karar ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Osmaniye – Toprakkale planlama alt bölgesinde koruma – kullanma dengesinin gözetilerek, ülkesel ve bölgesel planlama kararlarına uygun bir şekilde; kontrollü kentsel gelişmenin sağlanmasıyla, uygun gelişme yönlerinin saptanarak, tarım, turizm, sanayi, enerji sektörlerinde gelişmeyi amaçlamaktadır. Planlama ilkelerini oluşturan maddeler il çevre düzeni planındaki ile aynıdır.

1/25 000 ölçekli ÇDP, İl Çevre Düzeni Planı Osmaniye – Toprakkale I. Alt Bölge plan onama sınırları içinde ve il bütünü ekonomik, sosyal yapı ve nüfus büyüklüğü bakımından en önemli bölümünü oluşturmakta, Osmaniye kent merkezi de bu planın içerisinde yer almakta,. bu planın amacına yönelik planlama ilke ve hedeflerini ana kararlarını, gelişme önerilerini ve sorunlara müdahale stratejilerini kapsamaktadır.

Plan kapsamında mutlak tarım alanları ile özel mahsül alanları korunacaktır. Tarım, mera ve orman alanlarına baskının önlenmesi amacıyla kent çevresinde düşük yoğunluklu kullanımların getirilmesi öngörülmüştür.

Şeki 4.46’da izlendiği gibi, 1/25 000 ölçekli ÇDP ile **fay hatları** ve **diğer jeolojik açıdan yapılaşmaya uygun olmayan alanlar** yeşil alan olarak planlanmıştır. 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı çerçevesinde öncelikle yapılaşmaya uygun olmayan alanların yol ve yeşil alanlara ayrılması önerilmiş, diğer büyük rekreasyon alanları ve yeşil alanlar ise şematik olarak planda gösterilmiştir. Rekreasyon alanlarının özellikle mevcut kullanımı tarım alanı olan kentin kuzey bölgesinde planlandıkları görülmektedir. Parklar ve diğer

kentsel yeşil alanlarla ilgili temel açıklamalar plan notlarında belirtilmiş, ayrıntılı kararlar ve açıklamalar ise daha alt ölçekli planlara bırakılmıştır.

Rekreasyon alanları, büyük yeşil alanlar ve bölge parkı gibi kentsel yeşil alanlar plan raporunda sosyo-kültürel merkezler arasında tanımlanmışlardır. Rapora göre sosyo-kültürel merkezler; kent bütününe hizmet edebilecek kentsel ve sosyal altyapı tesislerinin toplu olarak yer aldığı alanlardır. “Bu alanlarda bölge parkı, fuar, panayır, festival alanı, büyük yeşil alanlar (rekreasyon alanları), kentsel ve bölgesel büyük spor alanları, kongre merkezleri yer alabilir. Bu alanlarda, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda hazırlanacak bütüncül imar planları ilgili idarece onaylanmadan uygulamaya geçilemez. Kullanım türleri ve yapılanma koşulları imar planlarında belirlenecektir. Bu alanlarda bütüncül ve özel proje çalışmalarının yapılması zorunludur.” şeklinde plan notu getirilmiştir.

Sosyo-kültürel merkezlerin içerisinde tanımlanmış olsalar da büyük ölçekli yeşil alanlar (rekreasyon alanları) ayrı bir başlıkta ayrıca tanımlanmıştır. Plana göre büyük yeşil alanlar, kent bütünü açık ve yeşil alan ihtiyacı başta olmak üzere, kentte yaşayanların spor, dinlenme, gezinti ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik aktif ve pasif yeşil alanlardır. Bu alanlarda lokanta, gazino, kahvehane, çay bahçesi, büfe, açık olarak düzenlenen oturma ve yemek yerleri ve otopark ile bölgenin doğal nitelikleri göz önüne alınarak açık spor ve su oyunu alanları gibi gününbirlik kullanıma yönelik faaliyetler yer alabilir. Kişi başına düşen kentsel yeşil alan hesabına planda bahsedilen pasif yeşil alanlar dahil olmadığı gibi, bu tür alanlarda lokanta, gazino, kahvehane gibi ticari yapıların da bulunmaması gerekmektedir. Yeşil alanlar ile rekreasyon alanları tam olarak aynı anlamı ifade etmedikleri için, plandaki büyük yeşil alan tanımı bu açıdan yanlıştır. Tanımı yapılmış olan alanlar sadece rekreasyon alanlarıdır. Oysa nüfus büyüklüğü ve fizik mekandaki yeşil alan donatısının düşük ölçütte olması dikkate alındığında büyük ölçekli yeşil alanlar başlığı altında imar tüzesine göre özel mülkiyetteki rekreasyon alanlarının dışında özellikle kamusa alan niteliğinde kent ve bölge parklarının da özgüleneşi gerekliliği göz ardı edilmiştir.

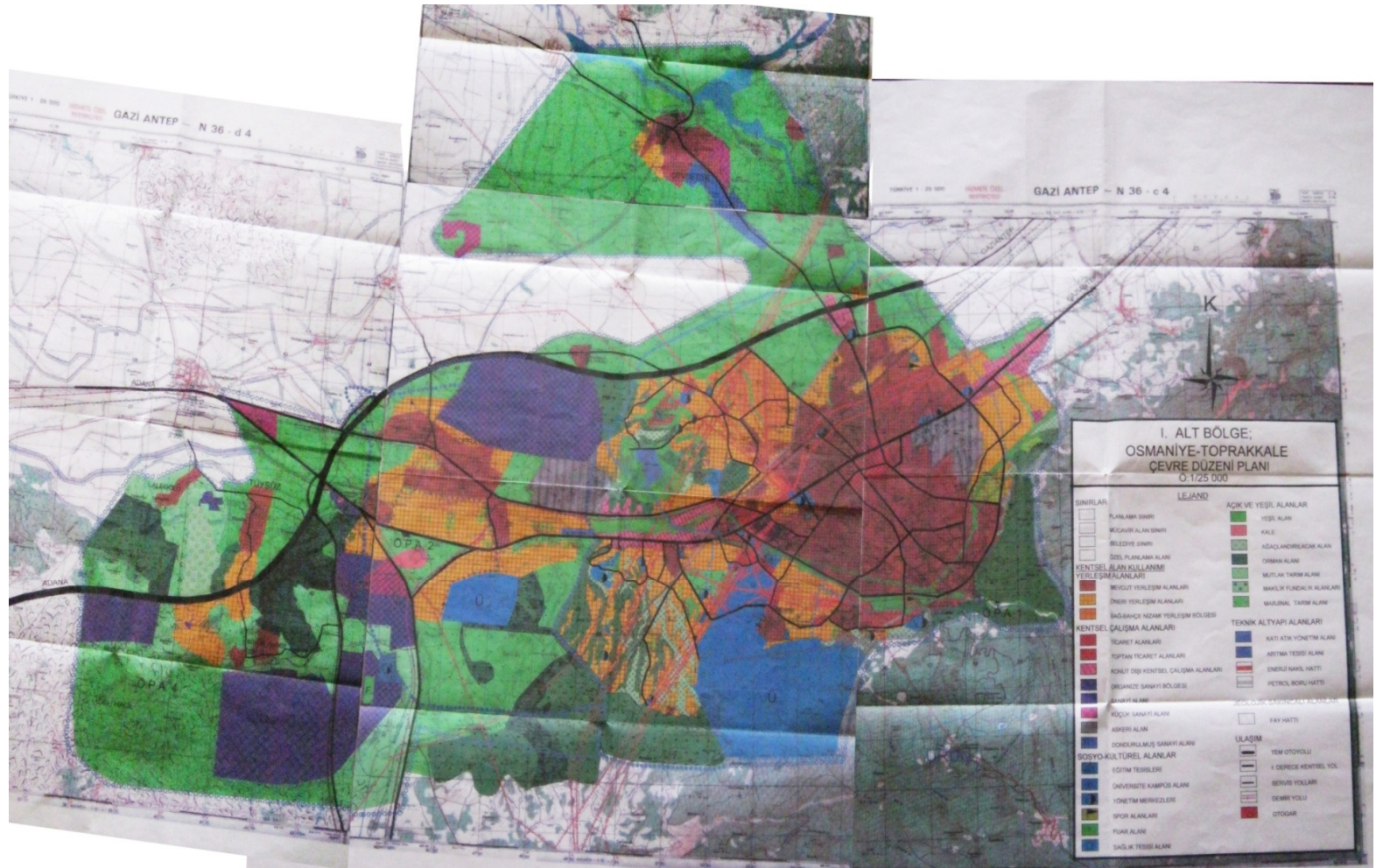
Parklar ve çocuk bahçeleri ise plan kapsamında **“kentsel sosyal altyapı alanları”** arasında tanımlanmıştır. ÇDP’da “Bu alanlarda kent bütününde sağlıklı bir çevre

meydana getirmek amacı ile eğitim, sağlık, dini, kültürel ve idari yapılar ile park ve çocuk bahçeleri gibi yeşil alanlar yapılabilir. Bu alanlarda yapılanma koşulları alt ölçekli imar planlarında ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda belirlenecektir. Bu tesisler için yöre mimarisine uygun projeler geliştirilecektir. Tip proje uygulanamaz.” Plan notu getirilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde her biri farklı yer seçimi ölçütlerine sahip ve farklı nitelikteki pek çok sosyal altyapı alanı aynı kapsamda değerlendirilmiş, açık alan (yeşil alan) gereksiniminin karşılanmasına yönelik temel bir ilke belirlenmemiştir.

1/100 000 ölçekli İl ÇDP ve 1/25 000 ölçekli ÇDP’da izlendiği gibi Osmaniye – Toprakkale Alt Bölgesi’nde ciddi boyutta sanayi alanları planlanmıştır. Yapılan planlama çalışmaları ile tarımda çalışan nüfusun oranının düşmesi ve çalışan kesimin sanayi ve hizmetlerde yoğunlaşması amaçlanmıştır. Bunun neticesinde de Osmaniye’nin bir tarım kenti kimliğinden artık sıyrılması, sanayi ile hizmetler sektöründe daha fazla ön plana çıkmasının amaçlandığı görülmektedir.

Hazırlanan planlardaki yeşil alan durumuna bakıldığında ise planlanmış yeşil alanların kent makroformu için yeterli miktarda olmadığı görülmektedir. Yeşil alanlar oldukça parçalı bir yapı göstermekte ve kendi aralarında bir sürekliliği oluşturmaktan uzak bir görüntü sergilemektedirler. Bu sebepten dolayı da planlarda bir yeşil alan sisteminin varlığından bahsetmek mümkün değildir.

1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı ile 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzen Planı arasında olmaması gerektiği halde bazı uyumsuzluklar da bulunmaktadır. İki plan arasında bulunan farklılıklar Çizelge 4.14’de verilmiştir.

Şekil 4.46 Osmaniye – Toprakkale Alt Bölgesi 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Çizelge 4.14 Osmaniye 1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı ile 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı arasında bulunan farklılıklar

1 ve 2: Sanayi alanı olarak gözükmemektedir. 3: Sanayi alanı olarak gözükmemektedir. 4: Kentsel gelişme alanı olarak gözükmemektedir. 5: Yüksek eğime sahip bir bölge olup burası plan kapsamında kısmen orman alanı olarak gözükmemektedir. 6: Kentsel yerleşik alanların arasında üniversite alanı bulunmaktadır. 7: Kentsel yeşil alan olarak planlanmıştır. 8: Kentsel yerleşik alan karayolu ile sınırlandırılmış, yolun diğer tarafı orman alanı olarak planlanmıştır. 9: Kentsel gelişme alanları ve sanayi alanı planlanmıştır. 10: Kentsel yerleşik alanlar bulunmaktadır. 11: Çöp Toplama ve Tasfiye Yeri bulunmakta ve bu alanın etrafı yeşil alan olarak ayrılmıştır. 12: Plan kapsamında bir fonksiyon getirilmemiştir.	1 ve 2: Sanayi alanları organize sanayi bölgesi olmuştur. 2: Fuar alanı eklenmiştir. 3: Bir kısmı organize sanayi bölgesine katılmışken, bir kısmı da küçük sanayi alanı olarak değiştirilmiştir. 4: Kentsel gelişme alanlarının bir kısmı kentsel yerleşik alan olarak değiştirilmiştir. 5: Yeşil alan olarak gözükken kısımlar kentsel gelişme alanı olmuştur. 6: Üniversitenin alanı genişletilmiştir. Kentsel yerleşik alanların bir kısmı kentsel gelişme alanı olarak değiştirilmiştir. 7: Kentsel yeşil alanların miktarı azaltılmış, Karaçay kıyısı ile sınırlandırılmıştır. Diğer kısımlar ise mevcut yerleşim alanı, spor alanı, eğitim ve yönetim alanları olmuştur. 8: Kentsel yerleşik alanlar karayolunun diğer tarafında da bulunmaktadır. 9: Kentsel gelişme alanlarının miktarı artmış ve karayolunun etrafındaki alan konut dışı kentsel çalışma alanları olmuştur. 10: Kentsel yerleşik alanlar, kentsel gelişme alanları olmuştur. 11: Çöp Toplama ve Tasfiye Yeri etrafındaki yeşil alanların miktarı azalmıştır. Yeşil alanların yerini kentsel yerleşik alanlar ve kentsel gelişme alanları almıştır. 12: Küçük sanayi fonksiyonu getirilmiştir.

4.2.4 İmar Planları

1/5 000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı (Şekil 4.47) incelendiğinde ise kentin güneyinde mevcut bulunan tarım alanlarının, plan kapsamında gelişme konut alanları ile eğitim tesisleri yoğunlukta olmak üzere sosyal donatı alanlarına ayrıldığı görülmektedir. Mutlak tarım alanları, bugünkü arazi kullanımı korunacak alanlar olarak nazım imar planında bulunmaktadırlar. Küçük sanayi alanları ve konut dışı kentsel çalışma alanları kentin giriş – çıkışlarında planlanmıştır.

Kent merkezinde, mevcutta olduğu gibi imar planında da oldukça yoğun bir konut dokusu olduğu görülmektedir. Bu da açık alanlar ve dolayısıyla yeşil alanlar açısından olumsuz bir durum oluşturmaktadır.

Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nce onaylanmış olan "İmar Planı Revizyonuna Esas Jeolojik, Jeoteknik, Jeofizik ve Hidrojeolojik Etüt Raporu" doğrultusunda, Osmaniye 1. derece deprem bölgesi içinde kaldığı için bitişik düzen yapı yapılmama kararı alınmıştır. Eylül 2001'de Afet İşleri Genel Müdürlüğü'ne belediye tarafından yapılan başvuru ile ticaret bölgelerinde bitişik yapı düzeninde yapılaşmaya izin verilmesi istenmiştir. Belediyenin talepleri Afet İşleri Genel Müdürlüğü Fen Kurulu'nca incelenmiştir.

Çukurova Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi tarafından yapılan, "İmar Planına Esas Jeolojik, Jeoteknik, Jeofizik ve Hidrojeolojik Etüt" raporu sonucunda belirtilen kat adetleri meskun ve gelişme konut alanları itibariyle dört ana gruba ayrılmaktadır.

50 ile 100 kişi/ha arasındaki "çok az" diye nitelenen brüt nüfus yoğunluğuna sahip alanlar genelde D-400 karayolunun kuzeyinde yer almaktadır. Aynı yolun güneyinde, Akyar Köyü'nün doğusundaki bir kısım alanda da brüt nüfus yoğunluğu 50-100 kişi/ha olarak belirlenmiştir. Bu alanlarda yerleşilmiş olanlar için ayrı yapı düzeninde 2 kat yapılaşma imkanı getirilmiş; ön bahçe mesafesi mevcut oluşuma göre, yan ve arka bahçe mesafesi ile yapı yoğunlukları imar yönetmeliğine göre belirlenmek üzere sabitlenmemiştir. Gelişme önerilen aynı yoğunluklu alanlarda ayrık düzendeki 2 katlı yapılaşma için minimum 5 metre ön bahçe mesafesi, minimum 3'er metre yan bahçe mesafesi, maksimum 0,20 taban alanı kat sayısı (TAKS) ve maksimum 0,40 kat alanı kat sayısı (KAKS) getirilmiştir. Arka bahçe mesafesi, yönetmelikler gereğince bina

yüksekliğinin yarısı kadar olacaktır. Ancak Kasım 2002’de yaptığı inceleme ve denetleme çalışmaları sonucunda İller Bankası tüm gelişme konut alanları için TAKS değerini 0,30 olarak önermiştir.

Planlamada zemin suyunun yüksek olduğu, bataklık nitelikli alanlarda, 1987 planında da ifade edilen jeolojik kısıtlılık dikkate alınmış, kat adeti 1 olarak önerilmiştir. Bu öneri anılan alanın doğusu içinde yaygınlaştırılmıştır. Söz konusu alanlardaki mevcut yapılaşmanın bir katlı olduğunu, yer yer 2 katlı binalar bulunduğunu, ancak yapı teknolojisinin düşük, yapı temellerinin genelde zayıf olduğunu hatırlatmakta fayda vardır. Yerel taleplerin ve plan bütünlüğünün korunabilmesi maksadıyla, İller Bankası’nın da benimsemesiyle, bu alanlarda kat adeti 2 olarak değiştirilmiştir.

Brüt 100 kişi/ha ile 175 kişi/ha arasında değişen “az yoğunluklu” sahalar, meskun alan içinde Karaboyunlu Mahallesi’nde, gelişme alanları içinde de Fakuşağı Mahallesi’nin kuzey ve kuzeydoğusunda yer almaktadır. Önerilen yapı düzeni ayrık, kat adeti 3’tür. Gelişme alanlarında yer alan az yoğunluklu sahalar için önerilen yapı yoğunlukları azami değerleri ile TAKS için 0,30 ve KAKS içinse 0,90’dır.

Orta yoğunluklu alanlar olarak tanımlanan ve brüt nüfus yoğunluğunun 175 kişi/ha ile 250 kişi/ha arasında olması öngörülen alanlar genel olarak D-400 karayolunun güneyinde kalan mevcut Osmaniye meskun alanları ile mücavirdeki Fakuşağı, Dereobası ve Karacalar köylerinde ve bu köylerin arasındaki gelişme alanlarında yer almaktadır. Yaveriye Köyü yolunun doğrultusundaki bir kısmı alan da aynı niteliktedir. Onaylı nazım imar planında 4 katlı yapılaşması önerilen bu sahalar için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nca onaylanan 1/25 000 ölçekli plan ile 5 kat kararı getirilmiştir. Uygulama İmar Planı onaylı Çevre Düzen Planı kararlarını esas alarak düzenlenmiştir. 5 katlı yapılaşma önerilmiş gelişme alanlarında yapı yoğunlukları azami değerler olarak 0,30 TAKS ve 1,50 KAKS’tır.

250-300 kişi/ha brüt nüfus yoğunluğuna sahip, yüksek yoğunluklu alan olarak tanımlanan sahalar genelde Osmaniye gelişme alanlarının batısında yer almaktadır. D-400 karayolunun güneyindeki, Akyar Köyü’nün batısında ve güneyinde kalan bu alanlar dışında, Çevre Düzeni Planı ile Yaveriye Mahallesi yolunun batısı için de yüksek

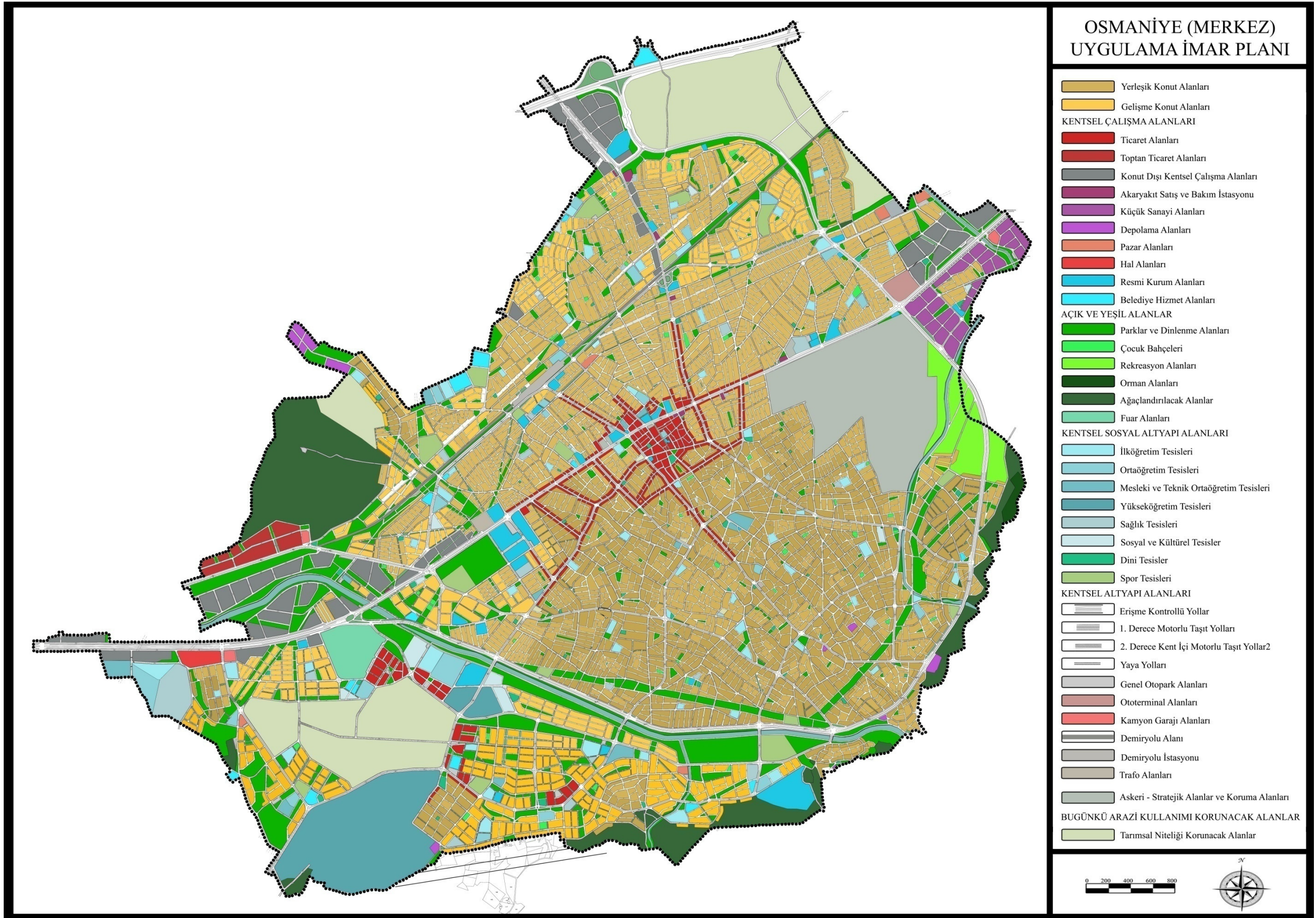
yoğunluk önerilmiştir. Yüksek yoğunluklu 6 katlı yapılaşma alanları için önerilen TAKS ve KAKS değerleri sırayla 0,30 ve 1,80'dir.

Jeofizik ve jeoteknik verilerin izin verdiği kat yüksekliklerinin uygulama imar planında dikkate alınması hususunda önemli bir sorunla karşılaşılmıştır. Özellikle yerleşik alanlarda oluşmuş sokak dokusunun korunabilmesi, mevcut konut stokunun olabildiğince muhafaza edilebilmesi istenildiğinde, jeolojik verilerin öngörüldüğünden daha düşük katlarda yapılaşma öngörmek zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Aksi takdirde yol genişlikleri artırılarak, bina cepheleri arasını aşmak ve daha yüksek binalar yapma imkanı bulunacaktır.

Gerek Osmaniye kent sakinlerinin yola giden arsa paylarını kayıp olarak değerlendirmeleri dolayısıyla ortaya çıkan tepkileri azaltabilmek, gerek mevcut sokak dokusuna olabildiğince az zarar vermek ve gerekse konut stokunu koruyabilmek için planlama çalışmasında ilk alternatif benimsenmiş; bina cepheleri arasında yeterli mesafenin sağlanamaması durumunda 1987 tarihli imar planı ile belirlenmiş kat adetlerinin korunması yönünde karar geliştirilmiştir. Bu karar sonunda Atatürk Caddesi güneyinde kalan yerleşik konut alanlarında (II. Etap), taşınmazın cephe aldığı imar yolunun genişliğine bağlı olarak 3,4, ve 5 katlı yapılaşma önerileri bir araya gelmiştir.

Planlama çalışmaları esnasında yapılan değişikliklerden kentsel yeşil alanlar açısından en önemlisi dere yatakları ile ilgili olan karardır. Eski dere yatağının yeşil alan olarak düzenlenmesi, Nazım İmar Planı onama aşamasında genel bir kabul görmüştür. Ancak daha sonraki günlerde, hak sahiplerinin beklentilerinin karşılanamayacağı endişesi ağır basmış, Çevre Düzeni Planı'nda, detaylı jeolojik ve jeoteknik etütler sonunda yerleşime uygun olabileceği belirlenmiş alanlar yeniden kentsel kullanıma açılmıştır. İmar alanına esas detaylı jeolojik etütler sonunda tayin edilmiş kat yükseklikleri de dikkate alınarak 1/1 000 ölçekli uygulama imar planı taslağı hazırlanmıştır.

Nazım İmar Planı ile Uygulama İmar Planı arasında kentsel yeşil alanlar açısından bir fark bulunmamakla beraber, iki plan arasında birkaç bölgede bazı değişiklikler bulunmaktadır. Nazım İmar Planı'nda, D-400 karayolunun Gaziantep çıkışında konut dışı kentsel çalışma alanlarının batısında kalan kısımda gelişme konut alanı olarak gösterilen alanlar Uygulama İmar Planı'nda yerleşik konut alanı olarak belirtilmiştir.

Şekil 4.47 Osmaniye (Merkez) uygulama imar planı

Nazım İmar Planı ile 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı arasında da bir takım farklılıklar bulunmaktadır. İki plan arasındaki farklılıklar Çizelge 4.15’de verilmiştir. Bu durum, imar planı raporunda “Çevre düzeni planına ve plan notlarına aykırı olarak nazım ve uygulama imar planı yapılamaz. Çevre düzeni planında yapılacak plan değişiklikleri 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 9. maddesi uyarınca Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nca onaylanacaktır. Çevre düzeni planına aykırı olarak yapılarak onaylanan imar planlarının yasal bir geçerliliği bulunmamaktadır.” hükmü ile çelişki göstermektedir.

Çizelge 4.15 Osmaniye 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ile 1/5 000 Ölçekli Nazım İmar Planı arasında bulunan farklılıklar

	
1: Eğitim tesisi olarak gözükmektedir. 2: Kentsel gelişme alanı olarak gözükmektedir. 3: Kentsel yerleşik alan ve kentsel yeşil alanlar bulunmaktadır. 4: Kentsel gelişme alanları bulunmaktadır. 5: Konut dışı kentsel çalışma alanlarının kuzeybatısı tarım alanı olarak gözükmektedir. 6: Kentsel yerleşik alan olarak görülmektedir.	1: Korunacak tarımsal nitelikli alan olarak değiştirilmiştir. 2: Bazı kentsel gelişme alanlarının yerine park ve spor alanları gelmiştir. 3: Kentsel yerleşik alanlar, kentsel gelişme alanları olarak değiştirilmiş ve kentsel yeşil alanların bir kısmı da gelişme alanlarına katılmıştır. 4: Kentsel gelişme alanlarının yerini rekreasyon alanları almıştır. 5: Tarım alanlarının yerini kentsel yerleşik alanlar almıştır. 6: Yerleşik alanlar tarımsal niteliği korunacak alan olarak değiştirilmiştir.

1/100 000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı, 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ve 1/5 000 Ölçekli Nazım İmar Planı olarak üç planda da birbirlerinden farklı noktalar bulunmaktadır. Halbuki bu planlar birbirlerinin devamı niteliğinde olmalı ve aralarında bu şekilde kullanım kararları bakımından farklılıkları bulundurmamaları gerekmektedir.

2003'de sunulan 1/1 000 ölçekli Uygulama İmar Planı'ndaki çeşitli alan kullanımlarının dökümü ise Çizelge 4.16'da verilmiştir.

Çizelge 4.16 1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı alan kullanım değerleri

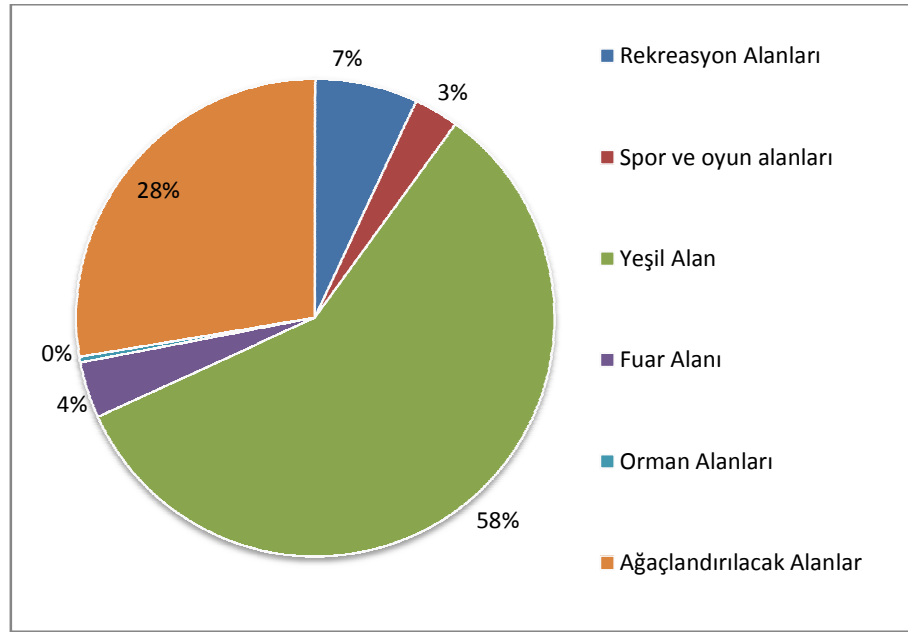
KULLANIM CİNSİ	ALAN (ha)	%
Konut Alanları	1 259,43	28,35
- Gelişme Konut Alanları	387,18	8,72
- Yerleşik Konut Alanı	872,25	19,64
Ticaret Alanları	61,72	1,40
- 5 Katlı Ticaret	6,95	0,16
- 3 Katlı Ticaret	9,56	0,22
- 2 Katlı Ticaret	24,99	0,56
Pazar Yerleri	3,52	0,08
Toptan Ticaret Alanları	16,70	0,38
Sanayi Alanları	147,38	3,32
Küçük Sanayi Alanları	30,60	0,69
Depolama Alanları	3,80	0,09
Konut Dışı Kent. Çal. Alanı, Akaryakıt İst.	112,98	2,54
Fuar Alanı	23,70	0,53
Sosyal Donatı Alanları	794,41	17,88
- Öğretim Kurumu Alanları	236,67	5,33
Yüksek Öğretim	135,25	3,05
Mesleki Orta Öğretim	15,73	0,35
Orta Öğretim	29,19	0,66
İlköğretim	56,50	1,27
- Sosyal ve Kültürel Tesis	13,75	0,31
- Sağlık Tesisi Alanları	33,69	0,76
- Resmi Kurum Alanları	54,88	1,23
- Belediye Hizmet Alanları	12,86	0,29
- Dini Tesis Alanları	11,19	0,25
- Teknik Altyapı Alanları	7,60	0,17
- Yeşil Alanlar, Rekreasyon Alanları	404,93	9,12
- Spor Alanları	18,84	0,42
Askeri Alanlar	130,00	2,93
Orman Alanları	2,40	0,05
Ağaçlandırılacak Alanlar	171,68	3,87
Tarımsal Niteliği Korunacak Alanlar	192,72	4,34
Tarım Alanları	39,52	0,89

Demiryolu ve Petrol Boru Hattı	42,65	0,96
Ulaşım Altyapısı	1 575,02	35,48
Otoyol ve Devlet Yolları	150,00	3,38
Garaj – Terminal Alanları	10,30	0,23
Kent Yolları ve Otoparklar	1 414,72	31,87
TOPLAM PLANLAMA ALANI	4 440,63	100,00

Çizelge 4.16 incelendiğinde, ulaşım altyapısı alanlarından sonra en fazla alana %28,35 oran ile konut alanlarının sahip olduğu görülmektedir. Planlama kapsamındaki konut alanlarının %19,64'ünü yerleşik konut alanları oluşturmaktayken, %8,72'si gelişme konut alanlarına ayrılmıştır. Konut alanlarından sonra ise en geniş üçüncü orana sahip alanlar ise sosyal donatı alanlarıdır. Planlama alanının %17,88'ini oluşturan sosyal donatı alanları içerisinde en büyük paya sahip alanlar % 9,12 oranı ile yeşil alanlar ve rekreasyon alanlarıdır.

1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı Alan Kullanımı'ndaki verilere bakıldığında Yeşil Alanlar ve Rekreasyon Alanlarına ayrılan alan 404,93 hektar olmuştur. Ancak rekreasyon alanları çalışmanın hazırlanma tarihi itibarıyla DOP kapsamında olmadığı için, bu alanların miktarı (43 hektar), 404,93 hektarlık alandan çıkarıldığı zaman geriye kalan yeşil alan miktarı 361,93 hektar olmaktadır. Bu duruma göre, imar planı kapsamında kişi başına düşen kentsel yeşil alan miktarı 18,62 m²/kişi olmaktadır. DOP kapsamında olmayan ve kişi başına düşen kentsel yeşil alan hesaplamasına girmeyen ancak diğer açık ve yeşil alanlar olarak sayılabilecek spor alanlarına ayrılan alanın 18,84 ha olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra planda 23,70 ha'lık alan Fuar Alanı olarak ayrılmıştır. Planda ayrıca 171,68 ha Ağaçlandırılacak Alan ve 2,40 ha Orman Alanları yeşil alan olarak bulunmaktadır. İmar mevzuatında tanımlanmamış olmasına rağmen Osmaniye imar planlarında kendine yer bulan Oyun Alanları ise olarak adlandırılmış açık spor alanları, uygulama imar planı raporunda bulunan alan kullanım değerleri tablosunda spor alanları bünyesinde hesaplanmıştır. Spor ve oyun alanlarının imar planı bünyesindeki açık ve yeşil alanlar arasındaki oranı ise %28'dir. Spor tesislerinin dışında, açık spor alanı olarak gözüken ve yapı yasağı bulunan yerlerde de planlanmış olan oyun alanlarının spor alanları içerisindeki oranı % 49,72'dir. Oyun Alanları olarak tanımlanmış bu alanların yapı yasağı bulunan alanlarda planlanması birer kentsel yeşil alan elemanı olarak planlandıklarını düşündürse de, planda bu alanların bünyesinde

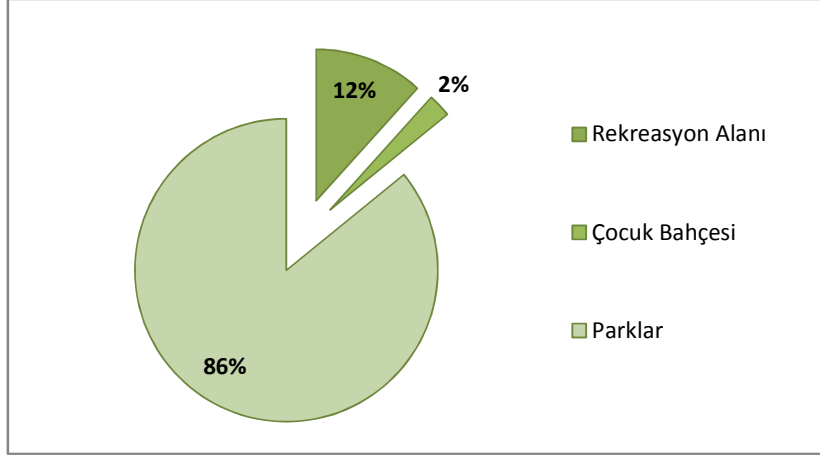
çeşitli spor sahalarının gözükmemesi neticesinde aslında birer açık spor alanı oldukları anlaşılmaktadır. Bu sebepten dolayı çalışma kapsamında hazırlanmış olan Şekil 4.47'deki Uygulama İmar Planı haritasında, çocuk oyun alanları spor alanları olarak gösterilmiştir. Bu konudaki belirsizliğin ortadan kaldırılması için imar planları hazırlanma aşamasında bu tür alanların tanımının net bir şekilde yapılması gerekmektedir. Plan içerisindeki bu alanların yüzdesel olarak dağılımı Şekil 4.48'de verilmiştir.

Şekil 4.48 1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'nda planlanmış olan kentsel açık ve yeşil alanların dağılımı

İmar planında yeşil alanlar açısından gösterim yanlışlıklarından bir tanesi de ağaçlandırma alanları ile ilgilidir. Kentin batısında, D-400 karayolunun kuzeyinde bulunan 43,34 hektarlık kent mezarlığı imar planlarında ağaçlandırılacak alan olarak gösterilmiş, mezarlık olduğu belirtilmemiştir. Halbuki, bu alanın mezarlık olarak ayrı bir şekilde tanımlanması ve pafta üzerinde kendi lejantının bulunması gerekmektedir. Mezarlığın oranı ayrı bir şekilde hesaplanacak olursa ağaçlandırma alanlarının %25,24'ünün kent mezarlığı olduğu görülecektir.

Planda çalışmanın amacı doğrultusunda asıl öneme sahip alanlar olan yeşil alanlar ve ek olarak rekreasyon alanlarının kendi içlerindeki nitelik olarak dağılımları ise aşağıdaki şekilde görülmektedir.

Şekil 4.49 1/1 000 Uygulama İmar Planı'ndaki yeşil alanların nitelik olarak dağılımı

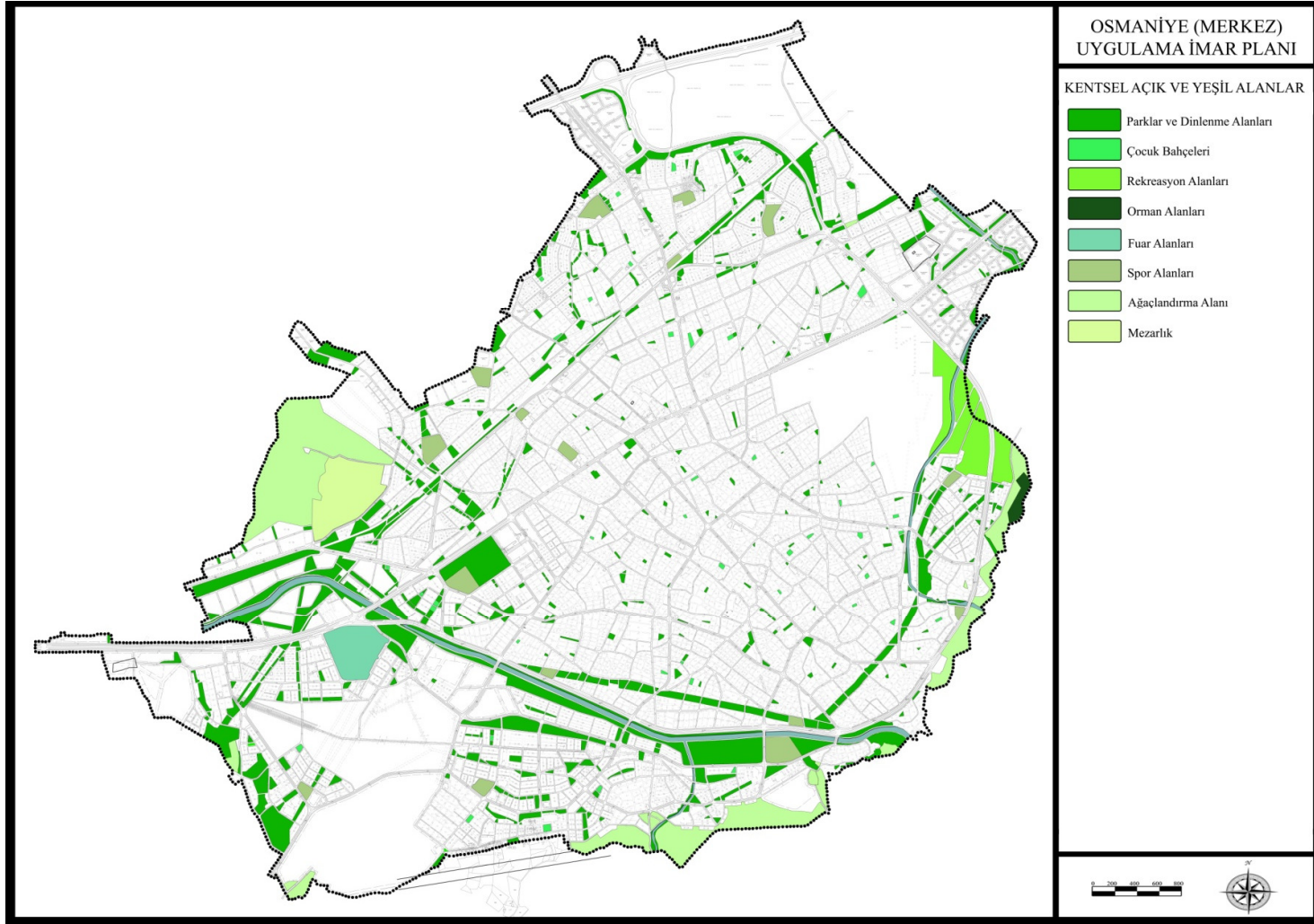
Şekilde görüldüğü gibi planda toplam 404,93 ha ayrılmış kentsel yeşil alanların %86 ile büyük çoğunluğunu park alanları oluşturmaktadır. Bu park alanları arasında bölge parkı, kent parkı, mahalle parkı niteliğinde parklar mevcuttur. Plandaki kentsel yeşil alanların %12'sini ise rekreasyon alanları oluşturmakta olup çocuk bahçeleri de kentsel yeşil alanlar içerisinde %2 oranına sahiptir.

İmar planlarında rekreasyon alanlarının kentsel yeşil alanlar ile birlikte hesaplanması doğru bir yaklaşım değildir çünkü rekreasyon alanları çalışmanın yapılma tarihi itibarıyla DOP kapsamında değildirler. Özel mülkiyete tabi olabilirler ve bir ekonomik değere sahip olmak durumunda kalabilirler. Bu sebeplerden dolayı kişi başına düşen imar planlarında kentsel yeşil alan tanımı yapılırken rekreasyon alanlarının ayrı bir başlık altında ele alınması ve kişi başına düşen kentsel yeşil alan hesabına katılmaması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi her ne kadar kentsel yeşil alan standartlarına miktar olarak uygun bir yeşil alan planlaması yapılsa da bu alanların yer seçimleri ve kent genelinde bir bütüncüllük göstermeleri konusunda bazı olumsuzluklar bulunmaktadır. Osmaniye kent merkezinde mevcut yerleşim alanlarının olduğu bölgede planlanmış yeşil alanların oldukça parçalı ve birbirinden kopuk bir yapı sergilediği görülmektedir. Bu sebepten dolayı kent genelinde süreklilik gösteren bir yeşil alan sisteminden bahsetmek mümkün değildir.

Plan bünyesinde mevcut bir kentsel yeşil alan sistemi olarak Karaçay deresinin kıyıları boyunca ve fay hatlarının geçtiği bölgelerde bir süreklilikten bahsetmek mümkündür. Fay hatlarının üzerinde herhangi bir yapılaşmaya yer verilmemesi doğru bir karar olmasına rağmen planda verilmiş olan faylardan çekme mesafeleri güvenlik açısından yeterli değildir. Aynı durum enerji nakil hatlarında da görülmekte olup, sadece hatların izdüşümleri kadar alan yeşil alan olarak planlanmıştır.

Osmaniye kenti gibi konsantrik kentlerde kent çeperindeki büyük yeşil alanların ve rekreasyon alanlarının kentin çekirdeğiyle ilişkisini sağlama ve alt bölgeleri tanımlama görevi gören yeşil bantların olması gerekmektedir. Planda kent çekirdeğiyle ilişki kuracak bu tarz bantların eksikliği de göze çarpmaktadır. Yeşil bantlar kentsel yeşil alanlar arasındaki ilişkiyi sağlamanın yanı sıra hava koridorlarının oluşması açısından da önemlidirler. Osmaniye gibi hava kirliliğinin yaşandığı ve yazın durağan, boğuk bir havaya sahip bir kentte bu tarz hava koridorlarının mutlaka olması gerekmektedir. Bu açıdan kent çekirdeğindeki yapı yoğunluğunun oluşturduğu baskıyı azaltacak önlemler alınması gerekmektedir.

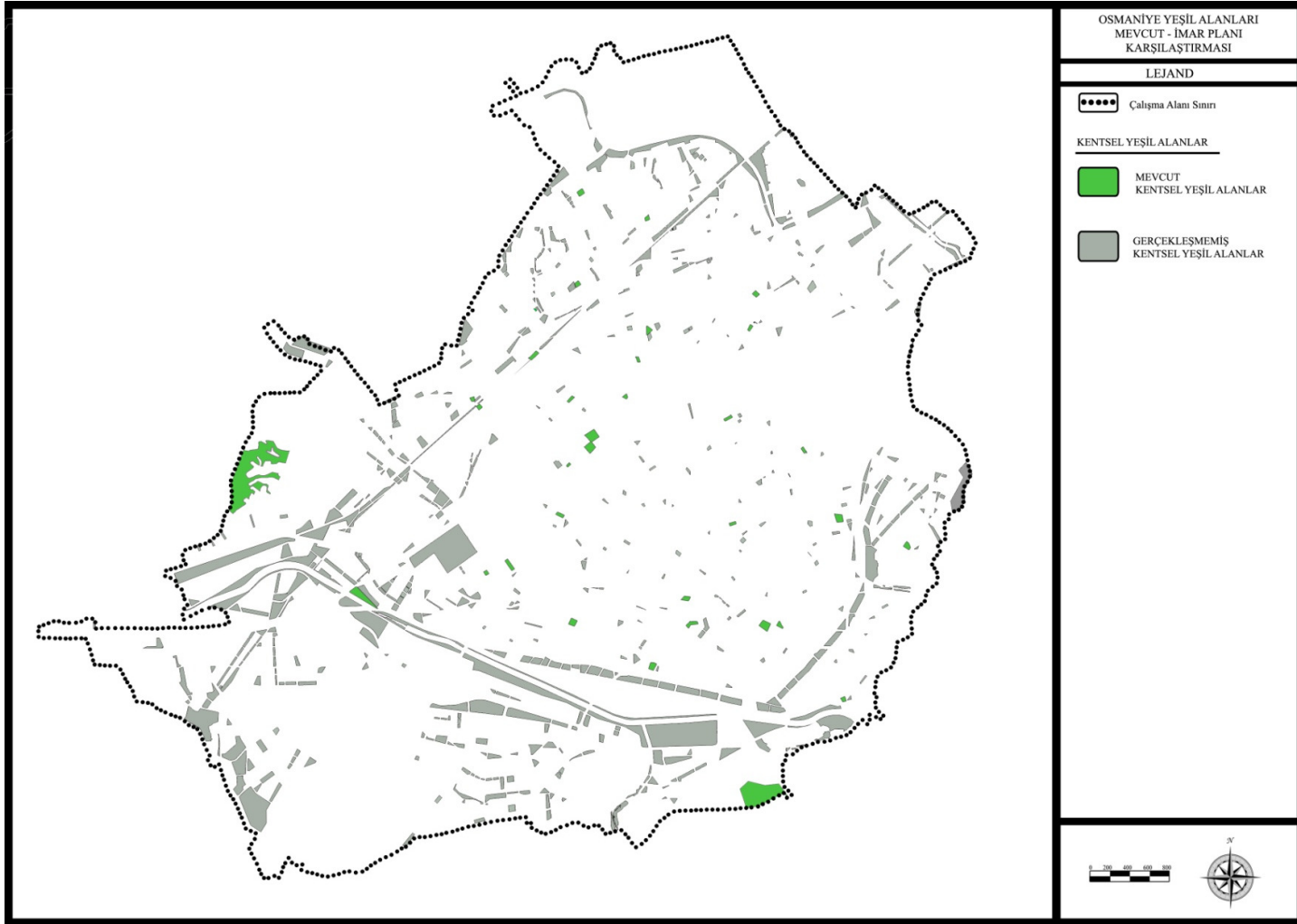
Şekil 4.50 Osmaniye (Merkez) Uygulama İmar Planı'ndaki kentsel yeşil alan durumu

1/1 000 Ölçekli Uygulama İmar Planı ile mevcut durum arasında kentsel yeşil alanların kent içerisindeki kapladıkları alan bakımından büyük bir fark bulunmaktadır. Osmaniye ili imar planı sınırları içerisindeki kentsel yeşil alanların mevcutta gerçekleşme durumu Çizelge 4.17’de görülmektedir.

Çizelge 4.17 Osmaniye ili imar planı sınırları içerisindeki kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu

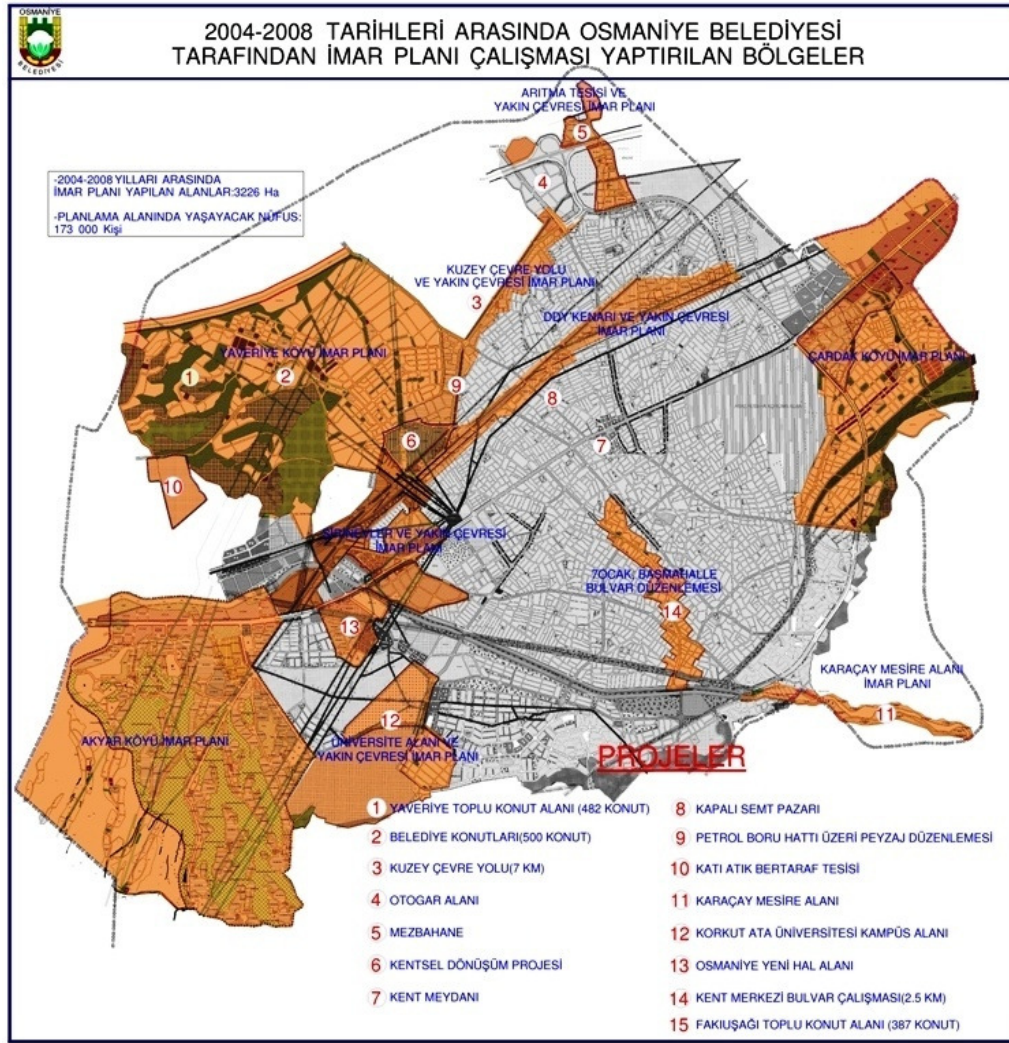
Osmaniye (Merkez) İmar Planı Yüzölçümü: 4 440,63 ha Osmaniye (Merkez) Nüfusu: 194 336 kişi						
	İmar Planı’nda Önerilen		Mevcut Uygulanmış		Gerçekleşmemiş	
	Alan (m ²)	Kişi Başına Düşen Miktar (m ² /kişi)	Alan	Kişi Başına Düşen Miktar (m ² /kişi)	Alan	Kişi Başına Düşen Miktar (m ² /kişi)
Park Alanı	3 527 563	18,15	46 122	0,23	3 481 441	17,92
Çocuk Bahçesi	91 508	0,47	10 673	0,05	80 835	0,42
TOPLAM	3 619 071	18,62	56 795	0,28	3 562 276	18,34

Osmaniye 1/1 000 ölçekli uygulama imar planında belirlenmiş kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu Şekil 4.51’de verilmiştir. İmar planı ile mevcut durum arasındaki farkın büyüklüğü bariz bir şekilde ortadadır. Gerçekleşmiş yeşil alanlar, kent çekirdeğine yakın mesafede bulunmakta ve küçük ölçekli parklar ve çocuk bahçelerinden oluşmaktadırlar.

Şekil 4.51 Osmaniye (Merkez) Uygulama İmar Planı'ndaki kentsel yeşil alanların gerçekleştirme durumu

Konunun başında da belirtildiği gibi yürürlükte olan 1987 onanlı plan üzerinde bugüne kadar birçok değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikler bütüncül planlama anlayışından uzak, parçacıl yapıda bulunan değişiklikler olmuştur. Bu duruma örnek olarak 2004-2008 yılları arasındaki imar planı değişiklikleri Şekil 4.52’de verilmiştir.

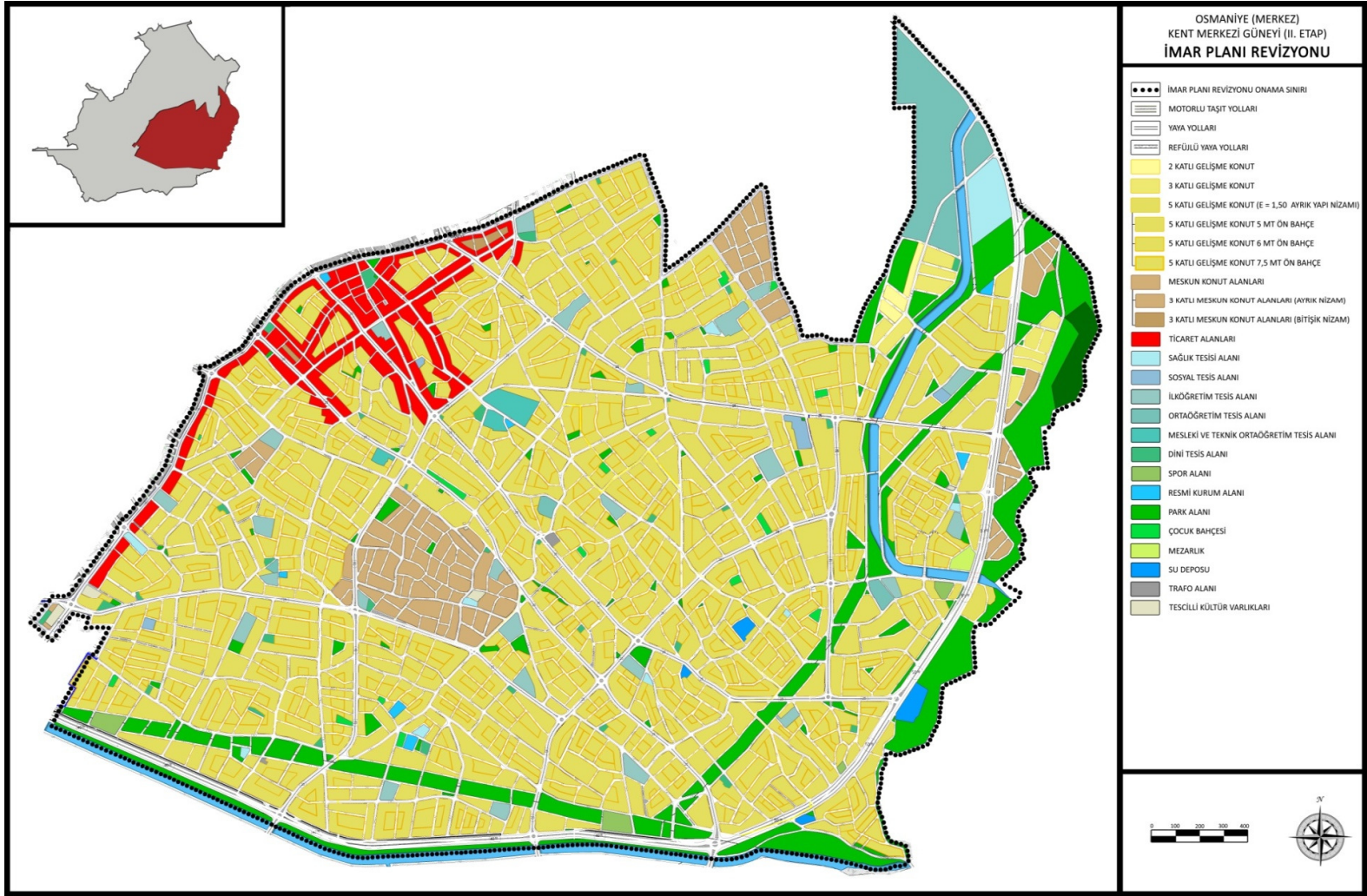
Şekil 4.52 2004 – 2008 yılları arasında Osmaniye Belediyesi tarafından imar planı çalışması yaptırılan bölgeler

Şekil 4.89’da görüldüğü gibi yapılan imar değişiklikleri bulvar düzenlemesi, mesire alanı düzenlemesi veya meydan düzenlemesi gibi küçük çaplı değişiklikleri içerdiği gibi ciddi bir nüfusu kapsayan konut alanları ve dönüşüm projelerini de içermektedir. Bu şekilde etkileri tüm kenti kapsayan imar planı değişikliklerinin kentten bağımsız olarak ele alınması sağlıklı bir planlama tutumudur. 2004 – 2008 arasında yapılan imar değişikliklerine bakıldığında da, yapılan bu planlama çalışmaları sonucunda kent

merkezinde ciddi bir planlama alanını ve de nüfusu kapsadığı görülmektedir. Bu tarz kent ölçeğine göre büyük çapta yapılan değişikliklerin kentin geri kalanını etkilemeyeceği düşünülemez. Bu sebepten dolayı, kentin genelini etkileyecek olan böylesi değişikliklerin parça parça değil, kent geneliyle birlikte bütüncül bir şekilde yapılması gerekmektedir.

2011 yılı itibariyle yine parçacıl nitelikte olan bir imar değişikliği de 2 Ocak 2011 tarihinde yapılmıştır. Ocak 2011’de, Osmaniye Belediyesi 2. Etap Revizyon İmar Planı’nı (Şekil 4.53) açıklamıştır. Hazırlanan bu revizyon planı ile TAKS değerleri %40’tan %35’e düşürülmüştür. Bu değişiklik betonlaşmanın önceki plana nispeten azalması anlamına geldiği için yeşil alanlar açısından olumlu bir gelişme sayılabilir. Ancak önceden arsa önünden geçen yolun genişliğine göre arsa üzerinde yapılacak kat yüksekliği 2 ile 5 kat arasında değişirken, yapılan değişiklikle 2. Etap Revizyon İmar Planı alanı içerisinde kalan alanların tamamında yol genişliğine bakılmaksızın bazı teknik şartlar yerine getirilerek 5 kat yükseklik için izin verilebilmektedir. Sosyal donatı alanlarının artırılmadan yapılan bu değişiklik ile kentteki betonlaşmanın hız kazanmasına sebebiyet verilmektedir. Bunun yanı sıra, revizyon imar planının halihazır harita yenilenmeden yapılması da uygulama konusunda bazı sıkıntıları ortaya çıkaracaktır.

2. Etap Revizyon İmar Planı kapsamındaki değişiklikler kentsel yeşil alanlar açısından incelendiğinde, ilk göze çarpan değişikliğin önceki planda alanın kuzeyinde bulunan rekreasyon alanlarının bu planda çıkarılması olduğu görülecektir. Bu alanlar yeni planda eğitim ve sağlık tesisleri olarak planlanmıştır. Rekreasyon alanlarının yanı sıra mahalle parkı niteliğinde bölgeye dağılmış olan parklardan bir kısım iptal edilmiş bir kısım ise yeni yeşil alan olarak planda yerini almıştır. Revizyon öncesi ve sonrasındaki kentsel yeşil alan durumu Şekil 4.54’de verilmiştir. Kentsel yeşil alanlar dışındaki sosyal altyapı alanlarında bunun dışında bir değişiklik yapılmamıştır.

Şekil 4.53 Osmaniye (Merkez) Kent Merkezi Güneyi (II. Etap) İmar Planı Revizyonu

Osmaniye Belediyesi'nin Revizyon İmar Planı hakkında yaptığı açıklamada¹⁷ vatandaşların haklarına eşit bir şekilde ulaşılmasından bahsedilmesine rağmen, yeterli miktardaki sosyal donatı alanlarına ulaşım hakları konusunda planda bir düzenleme görülmemektedir. Yerel yönetimler tarafından yüksek katlı binaların çağdaşlık, modernlik olarak algılanması oldukça sağlıklı bir tutumdur. Bu sağlıklı tutum halka da yansımakta ve son yıllarda halk arasında iki katlı müstakil evleri terk edip çok katlı apartmanlara yerleşmenin bir yüksek statü sembolü olarak algılandığı görülmektedir. Halbuki önemli olan gerek konut stokuyla gerekse sosyal donatı alanlarıyla, kentin tüm elemanlarıyla barındırdığı nüfus için yaşanabilir, sağlıklı bir çevre sunmasıdır. Konut yoğunluğunda bir artış yapılacağı zaman bununla paralel olarak sosyal donatı alanlarının miktarında da bir o kadar artış olması gerekmektedir, ancak Revizyon İmar Planı'nda bu durum gerçekleşmediği gibi kentsel yeşil alanların miktarı da azaltılmış ve kent sakinleri için yaşanabilirliği daha da zorlaşan bir kent dokusu ortaya çıkmıştır.

Daha önce de bahsedildiği gibi kent çeperlerindeki yeşil alanlar kadar bu alanları merkeze bağlayacak ve tüm kent sakinlerinin rahat bir şekilde ulaşabileceği alanlarda yeşil bantların da olması gerekmektedir. Bu yeşil bantlar en çok kentin en yoğun bölgesi olan II. Etap bölgesinde yaşayanlar için önem arz etmektedir çünkü bu bölgede yaşayanlar için, ulaşılabilir mesafede olmayan kent çeperindeki kentsel yeşil alanlar bir

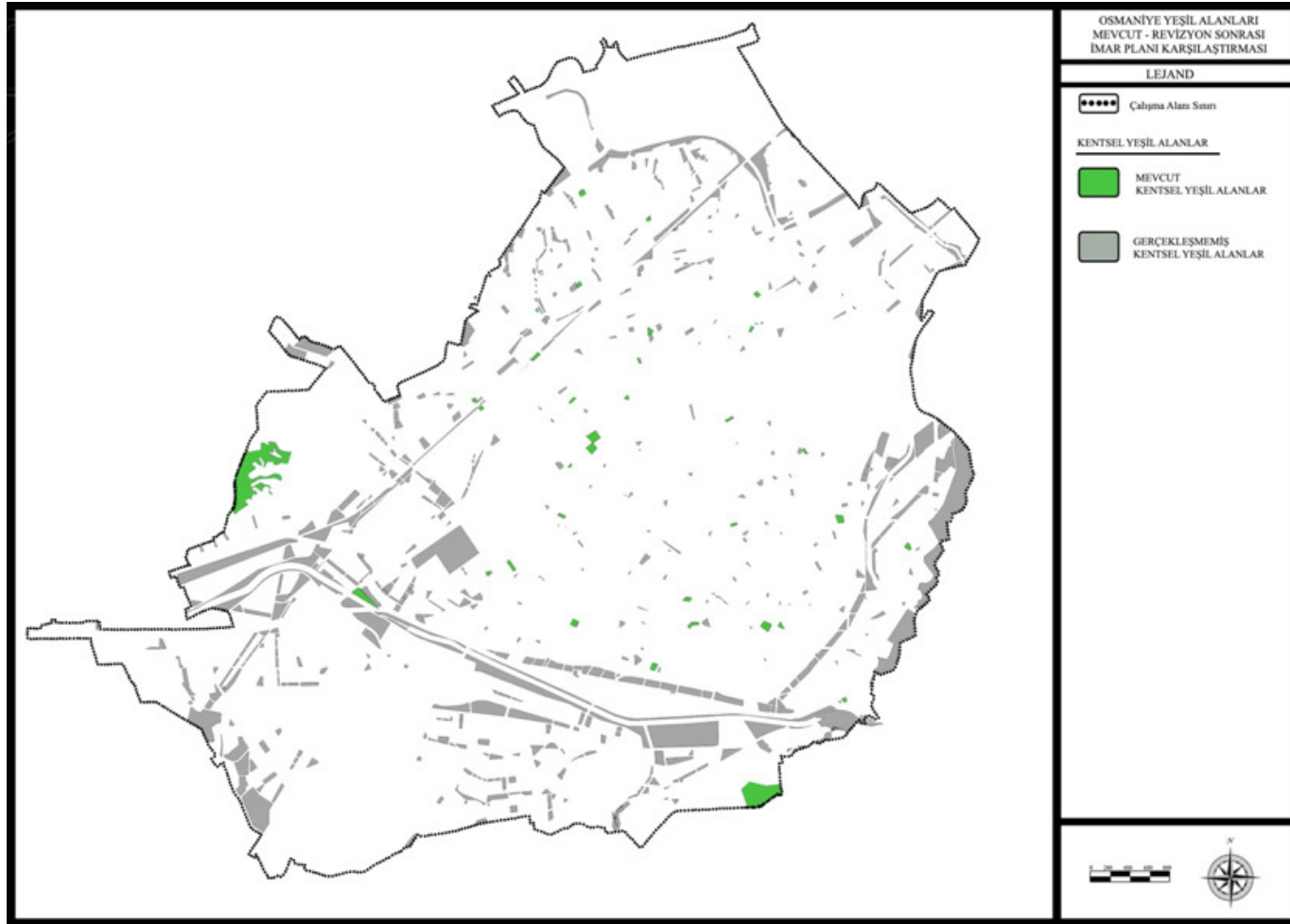
¹⁷ "Onaylanan bu imar planının hazırlanışındaki temel amacımız kent dokusunu oluşturan birçok öğenin fiziksel olarak sürekli değişmesi ihtiyacına cevap vermek, kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı bir ekonomik kalkınma modelini ortaya koymak, kentsel alanların en etkin biçimde kullanımına ve gereksiz kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejiler belirlemek için özel kentsel dönüşümün uygulanmasını sağlamaktır. Ayrıca belediyemizin temel görevlerinden biri olan sosyal belediyecilik anlayışı içerisinde mutlu şehir olma hedefimiz gereği halkın maddi ve sosyal refahına katkıda bulunmak adına şehrin imkanlarını ve değerlerini adil bir şekilde hemşerileri ile paylaşmaktır. Söz konusu planla hakların her vatandaşımıza eşit bir şekilde verilmesi sağlanmıştır. Kentsel dönüşümde inşaat sektörünün önü açılarak vatandaşlarımızın imar hakkından eşit ve adil yararlanması sağlanırken, Osmaniye'nin en büyük sorunlarının başında gelen çarpık yapılaşma bu kararlar tarihiyle karışmıştır. Osmaniye büyük köy görünümünden kurtulacaktır. Ayrıca yine bu kararlar farklı mimari çözümlerin önü açılarak şehrimizde yapısal estetik gelişecektir."

anlam ifade etmemektedir. Konut yoğunluğu artırılırken, bölge sakinleri için gerekli açık ve yeşil alanların da planlanmaması Revizyon İmar Planı'nın en büyük eksikliğidir.

Son olarak yapılan Revizyon İmar Planı sonrasında planlanmış kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu Şekil 4.55'de verilmiştir. Kentin en yoğun bölgesi olan II. Etap'taki yeşil alan yetersizliği revizyon planından sonra da değişmemiş ve kat izinlerinin de artırılmasıyla bölgedeki yetersizlik çok daha önemli bir seviyeye ulaşmıştır.

4.54 Osmaniye (Merkez) II. Etap İmar Planı Revizyonu öncesi ve sonrasında kentsel yeşil alanlar

Şekil 4.55 Revizyon İmar Planı sonrası planlanmış kentsel yeşil alanların gerçekleşme durumu

4.3 Değerlendirme

Osmaniye il nüfusunun büyük bir çoğunluğunu bünyesinde barındıran kent merkezinde bu nüfusun gereksinim duyduğu miktarın çok altında, kişi başına 0,28 m² düşen bir kentsel yeşil alan varlığı söz konusudur. Mevcut bulunan kentsel yeşil alanlar ise gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yeterli ve ulaşılabilir değildirler. Kentteki park ve çocuk bahçeleri, her kesimin kullanabileceği fonksiyonları içermemeleri, yeterli güvenliğe sahip olmamaları gibi nedenlerden dolayı, bir kamusal alanın taşınması gereken özelliklere sahip değildir. İmar planlarında da, kentsel yeşil alanların tasarımında öncelikli olarak fay hatları gibi doğal eşik niteliğindeki alanlar ile niceliksel değer ön plana tutulmuştur. Ancak bunlar ideal bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturmak için yeterli değildir. Bu ölçekteki bir kentte, tüm kenti etkileyebilecek imar planı revizyonlarının parsel ölçeğinde, donatı kayıplarını ve yoğunluk artışını yönlendirir içerikte değil, bütüncül ve katılımcı süreçlerde planlanması gerekmektedir. Osmaniye’de ise bunun tam aksi bir şekilde, parçacıl olarak sürekli değiştirilen imar planları bütüncül planlama anlayışına uymamakla birlikte, kent genelinde süreklilik gösterecek bir kentsel yeşil alan sistemi tanımlamamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Yaşanabilirlik puanlanabilir ölçütleri ile yerleşmeleri tanımlamakta ve sınıflamakta kullanılan bir kavramdır. Yaşanabilir yerleşme sistemleri;

- İnsan hakları ile bağdaşık planlama sistemi çerçevesinde şekillenen hakça bir gelişim,
- Çevre hakkını ön planda tutan, çevre kirliliğini yönlendirmeyen yapılaşma, ulaşım sistemleri ve enerji kullanımı,
- Kent içinde ve yakın çevresinde kentlinin yaşam kalitesini korumaya yönelik ortak yaşam kaynaklarının korunması,
- Kabul edilebilir barınma ölçütlerine sahip, farklı kesimlerin taleplerine cevap verebilir nitelikte mülk konut, kiralık konut, sosyal konut, öğrenci yurtları, yaşlılar evi vb. konut edinebilirliği,
- Doğal afet risklerinin minimize edilebildiği, insanlar arasındaki ilişkilerde hukuk sisteminin egemen olabildiği, canın ve malın güven altında bulunabilirliği,
- Trafik kazaları, iş kazaları, terör vb. olaylardan etkilenme olasılığının düşük olduğu, akşam eve dönebilme olanağının yüksek olduğu yerleşme sistemi,
- Doğal ve tarihi değerlere saygılı ve korunmayı ön planda tutan gelişim, yapılaşma sistemi,
- İçilebilir su ve su kaynaklarının korunabilirliği,

- Gelecek nesillerin kendine yeter yerleşme sistemine sahip olmasını, özellikle 1. ve 2. sınıf tarım topraklarını korumayı yönlendiren, toprak değerlerinin korunabilirliği,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarını değerlendirmeyi ön planda tutan ulaşım, ısıtma vb. sistemlerin kullanılabildiği solunabilir hava ve korunabilirliği,
- Katı atıkların uzaklaştırılması ve değerlendirilebilirliği,
- Ulaşım ve iletişim olanaklarının sağlanabilirliği,
- Yağmur suyu, kanalizasyon, elektrik vb. teknik altyapı olanaklarına sahip olabilirlik,
- Gereksinimlere cevap verebilecek, yeterli açık alanları da içeren yeşil alan, spor alanı, yönetim, eğitim, kültür, dini ve sağlık tesis alanları, ulaşım yüzeyleri, meydan ve otopark alanları vb. sosyal donatı alanlarına sahip olabilirlik,
- Yerleşmenin kendine özgü karakterini ön planda tutan, benzeşmeyi yönlendirmeyen okunaklılık ilkesinin sağlanabilirliği,

ölçütleri çerçevesinde değerlendirmekte, iyi yerleşmeyi hedefleyen bu ölçütlerin sağlanabilirliği planlama ilkelerinin başında gelmektedir.

Çalışma alanı; Osmaniye il merkezi olması, turizm potansiyeli ve ulaşım odağı olması nedeniyle yerleşik nüfusun dışında da önemli boyutta nüfusa hizmet vermektedir. Bu nedenle kentin imajı ve bu imajın niteliğinde kentsel yeşil alan yeterliliği daha da önem taşımaktadır.

Kent yerleşmelerinin insanlar için yaşanabilir koşullara sahip olabilmesi için, barındıkları nüfusa cevap verebilecek yeterli açık alanları da içeren sosyal donatı alanlarına sahip olmaları gerekmektedir. Sosyal donatı alanları içerisinde de kent ekolojisine yaptıkları katkılarının yanı sıra kent sakinlerinin fizyolojik ve psikolojik gereksinimlerini karşılayabildiği; dinlenme, eğlenme, diğer insanlarla ilişki kurma ve kamusal alanda eşitlenme, eğitim, gereğinde sığınma alanları olmaları bakımından kentsel yeşil alanlar, sağlıklı bir kent yaşamı için büyük öneme sahiptirler.

Yakın geçmişte izlenen dönüşüm sürecinde plansız yapılaşmalar ile hızlı ve kontrolsüz göçün de etkisiyle kentleşme oranının ve yapı yoğunluklarının artması kentsel yerleşmelerde tüm sosyal donatı alanları koşutunda yeşil alan yetersizliğini de

yönlendirmiştir. Genel olarak tanılanmaya çalışılan donatı alanları yetersizliği sorunun ağırlıkla büyük kentlere ilişkin olduğu algılanmakta ve dile getirilmektedir. Oysa bu çalışma kapsamında incelenmiş olan Osmaniye kentsel yerleşmesine ilişkin analizler sorunun orta ölçekli kentsel yerleşmeleri de kapsayan çok daha kapsamlı ve yaygın içeriğe sahip olduğunu yansıtmaktadır.

Osmaniye kent merkezi kentsel yeşil alanlar bakımından sahip olduğu kişi başına düşen $0,27 \text{ m}^2/\text{kişi}$ oranı ile Türkiye standardı olan $10 \text{ m}^2/\text{kişi}$ 'nin oldukça altında bir değere sahip olduğu görülmektedir. Toplamda 56.795 m^2 alana sahip kentsel yeşil alanların %81'ini kapsayan 46.122 m^2 'sini parklar, %19'unu kapsayan 10.673 m^2 'sini ise çocuk bahçeleri oluşturmakta, kent genelindeki bu yetersizlik durumu mahalle ölçeğine inildiğinde de izlenebilmektedir. Hiçbir mahallede mahalle ölçeği için yeterli sayılabilecek nitelikte kentsel yeşil alan bulunmadığı gibi bazı mahallelerde yeşil alan donatısına hiç yer verilmediği görülmektedir. Karaoğlu Parkı örneğinde de izleyebildiğimiz gibi artan nüfus ve yoğunluk değerlerinde karşın biryandan yeni yeşil alanlar üretilemezken diğer yandan da zaman içerisinde var olan kısıtlı büyüklükteki yeşil alanlar kısmen yapılaşmaya açılmıştır. Osmaniye'de mevcut kentsel yeşil alanlarda kalite sorunları belirlenmiş, yapılan incelemeler sonucunda çocuk bahçelerinin 6 tanesinin kötü kalitede, 3 tanesinin orta kalitede ve bir tanesinin de iyi kalitede ve mahalle parklarının değerlendirilmesi sonucunda da 11 tanesinin kötü nitelikte, 5 tanesinin orta nitelikte ve sadece bir tanesinin iyi nitelikte olduğu belirlenmiştir. Osmaniye'deki mevcut kentsel yeşil alanlarda bitkilendirme ve zemin kaplaması açısından, kent mobilyalarında malzeme, doku ve renk açısından uyumsuzluk bulunmakta, birbirini bütünlemeyen ve yerellik, estetik bütünlük hedeflemeyen uygulamalar yapılmıştır. Kent merkezinde kentsel yeşil alanlar da dahil olmak üzere engellilerin kullanımını ön planda tutan tasarım yaklaşımları izlenmemekte, kentsel alanın ve yetersiz ölçütlere sahip kentsel yeşil alanların önemli bir kısmını engelli kişiler kullanamamaktadır. Osmaniye'deki çocuk bahçeleri oldukça küçük ölekte olup, genelde yaş gruplarına ayırmaksızın standart çocuk oyun gruplarından oluşmaktadır. Kent içerisindeki bu tür alanlarda genelde kent içi ana ulaşım akslarının üzerinde yer almaları, yeşil alan düzenlemesi eksikliği, çocuk doğası ile uyumsuz zemin malzemesi

seçimleri, ocuk bahçesinin yolla ilişkisini koparacak düzenlemeler ve yeterli aydınlatma eksikliği gözlenmektedir.

Osmaniye’de il yapıldığı 1996 senesine kadar tek veya çift katlı, bahçeli müstakil evlerin oluşturduğu gibi yerleşme dokusu yaygınken, özellikle bu kesitten sonra artan apartmanlaşma ve betonlaşma süreci ile yerleşme dokusu özgün niteliklerinden uzaklaşarak bozulmuş ve yaygın sorun niteliğinde benzeşme sürecine girmiştir. 1990 öncesinde bahçeli evlerden oluşan düşük yoğunluklu yerleşme dokusunun da etkisiyle kent sakinleri tarafından eksikliği hissedilmeyen kentsel yeşil alanlar, betonlaşmanın ve nüfus yoğunluğu değerlerinin artması ile kent için çözüm bekleyen önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Kişi başına düşen alan yetersizliği koşutunda mevcut kentsel yeşil alanların (park ve ocuk bahçeleri) hem nicelik hem de nitelik bakımından olması gerekenden daha düşük seviyede olması ise bu sorunun önemini artırmaktadır. Yaygın içerikte mevcut yeşil alanlarda yeterli büyüklükte olma, tasarım, bitkilendirme, kentsel mobilya kalitesi ve bakım sorunları belirlenmiştir. Kent imajının bir parçasını oluşturan yol bitkilendirmelerinde de diğer yeşil alanlarda olduğu gibi belli bir konsept dahilinde bir tasarım gerekmektedir. Yerleşik alan içerisinde ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikteki yeşil alanlardan yoksun olan kent sakinleri de ihtiyaçlarını ancak ulaşabildikleri kent dışındaki alanlarda gidermeye çalışmaktadır. Bu eğilim ise tüm nüfusa hizmet etmeme, nüfusun büyük kısmı için ulaşamama, gereksinim duyulan zaman ötesinde ancak programlayarak ulaşma, kentsel yerleşme içerisindeki yeşil alanların fiili kullanım dışındaki açık alan, iklimlenme, manzara, alt bölgeleri tanımlama, doğayı hissetme ve doğallığı yaşama, zemin suyunu besleme, iletişim kurma, gün içindeki sorunlardan uzaklaşma, sığınma mekanı vb. işlevlerini öteleme gibi sorunları yönlendirdiği de göz ardı edilmemelidir. Başka bir ifade ile kent dışında ulaşılabilen açık alan veya yeşil alanlar ile yerleşik alan içerisindeki yeşil alanlar ayrı ayrı değerlendirilmelidir çünkü her ikisi de ayrı öneme sahiptir ve hiçbir durumda kent dışındaki açık alan varlığı sorunun giderildiği anlamına gelmemektedir.

Osmaniye’de planlama çalışmaları bütüncül yaklaşım yerine parsel lğinde plan değişiklikleri süreci ile şekillenmiş, 1987 onanlı imar planı üzerinde kadastro hatlarını ve

mülkiyet dokusunun dikkate alınmadan hazırlandığı dayanak gösterilerek yapılan çok sayıda imar planı değişikliği ile yol, otopark alanı ve yeşil alanlar kaldırılmış veya daraltılmış, bina kat yükseklikleri artırılmış, çekme mesafeleri azaltılmış veya kaldırılmış, ayrı yapı düzeni bitişik veya blok düzen olarak değiştirilmiştir. Ayrıca imar planlarında araçlı yol alanları gerekli ayırıcı yeşil bantlar, yeterli yaya alanları, bisiklet yolları ve koşu alanları dikkate alınmadan planlanmış, kent genelinde merkez bağlantısını sağlayacak güvenli ve yeşil donatı elemanlarını da içerecek bir yaya aksı düzenlenmemiş, bu gereksinim yetersiz kaldırımlar ile karşılanmaya çalışılmıştır. Yapılan plan değişikliklerinin ortak özellikleri imar tüzesinin gereklerine karşın yoğunluk artırıcı ve donatı ölçülerini düşürücü nitelikte olmasıdır. Yerel yönetimlerin talepler koşutunda daha fazla inşaat alanı odaklı yoğunluk artırıcı, donatı ölçütlerini düşürücü politikalara yoğunlaşmaları ve hazırlanan imar planlarının hızla artan betonlaşma ile ortaya çıkan yetersiz kentsel yeşil alan sorununa cevap verememesi ve parsel ölçeğinde söz konusu edilmiş plan değişiklikleri süreci de yeşil alan yetersizliği sorununu ağırlaştırmıştır. İmar planları kentsel yeşil alanlar başta olmak üzere, gerekli donatı ölçütleri sağlanmadan onanmış ve yürürlüğe girmiştir.

İmar tüzesinin gereği her ölçekteki planın bir üst ölçekteki plana uygun olması gerekmektedir. Oysa yapılan incelemelerde imar planları arasında uyumsuzluklar bulunduğu belirlenmiştir.

1999 Marmara Depremi, kentsel yeşil alanların bir afet durumunda insanların toplanma, sığınma ve barınma ihtiyaçlarına yönelik boyutunun herkes tarafından daha da iyi algılanmasını yönlendirmiştir. Bu konuda yapılan çeşitli düzenlemeler ile kentsel yeşil alanlara verilmesi gereken önem bir derece artmış, ancak uygulamada somut sonuçlar alınamamıştır. Osmaniye kent merkez için hazırlanmış olan imar planlarında görüldüğü gibi, fay hatlarının güzergahındaki alanlar ve diğer yapı yasaklı alanlar kentsel yeşil alan olarak ayrılmıştır. Ancak, 1. derece deprem bölgesi niteliğindeki bu alanda yaşayan kent sakinleri için, olası bir afet durumunda toplanacakları ve gerekirse bir süre barınma ihtiyaçlarını karşılayacakları ve ulaşılabilirlik bakımından tüm kente hitap edecek nitelikte büyük kentsel yeşil alanlara yer verilmemiştir. Diğer yandan deprem odaklı yapılaşmanın sağlanamaması, önceki depremlerden oluşmuş fay kırıklarını baz alarak ve bir sonraki kırığın da burada olacağı varsayımına dayalı

planlama anlayışı, sadece fay hatları boyunca yetersiz bir şerit halinde yeşil alan düzenlemesi de planlama ilkelerine uygun, olumlu bir yaklaşım değildir. Öncem taşıyan bir başka konu da belirlenmiş fay hatlarının kentsel yeşil alan olarak düzenlenmesinin, afete yönelik alınacak önlemler bakımından tek başına yeterli olmadığıdır. Bu alanlar afet sonrası uzaklaşılması gereken alanlar olması nedeniyle aynı zamanda farklı alt bölgelerde deprem sonrası sığınma mekanları olarak planlanmasını gerektirmektedir. Osmaniye’de geniş ve yoğun yerleşim alanlarını bölecek, tampon alan görevi görecektir, afet sonrasında geçici toplanma alanı olarak kullanılabilecek ve evleri yıkılan kent sakinlerine tahsis edilecek geçici yapılar için rezerv oluşturacak yeşil alan ihtiyacı bulunmaktadır. Oysa Osmaniye imar planlarında bu konu da göz ardı edilmiştir.

Planlama ilkeleri kapsamında imar planında kişi başına düşen kentsel yeşil alan miktarı imar tüzesindeki ölçütlere uygun olsa da, bu alanların planlama alanı içerisindeki dağılımı da önemlidir. Konu Osmaniye özeline bu kapsamda da ulaşılabilirlik açısından kent sakinleri için olumsuz bir boyuta sahiptir. Kentin en yoğun olduğu bölgeler mevcutta olduğu gibi imar planında da kentsel yeşil alan konusunda sıkıntılı olup, bu bölgeleri kent çeperinde planlanmış yeşil alanlarla ilişkilendirecek bir tasarım bulunmamaktadır. Ocak 2011’de yapılan II. Etap İmar Planı Revizyonu ile bu bölgenin yoğunluğu verilen kat izinleri ile birlikte daha da artırılmış ancak kentsel yeşil alanların miktarı önceki plana göre azaltılmıştır. Bu durum Osmaniye kent merkezinin yaşanabilirliğini de aynı oranda zorlaştırmıştır.

Osmaniye kent merkezinde gerek mevcut durum gerekse imar planlarındaki durum göz önüne alındığında kentsel yeşil alanların genel olarak nüfus ölçütü açısından ve sayısal olarak yetersiz, var olan yeşil alanların da oldukça küçük boyutlarda ve birbirleri ile ilişkisi olmayan birimlerden oluşmuş, bütünleşmeyen, süreklilik göstermeyen parçalı bir yapıda olduğu görülmektedir.

Yerleşme dokusunun eko-sisteme zarar vermeyecek, doğal alanların birbirleri ile ilişkili olduğu bir yapıda olması gerekmektedir ve bu durum da bir yeşil alan sisteminin varlığı ile mümkündür. Yerleşme alanlarının solunum sistemini temsil eden yeşil alan sistemlerinin noksanlığında, o yerleşme alanının yaşanabilirliği de büyük ölçüde azalmaktadır. Osmaniye kent merkezinde bu tarz bir sistem olmadığı gibi bu sistemin

alt elemanları sayılabilecek, kent merkezinin kent çeperlerindeki büyük kentsel yeşil alanlar ile ilişkisini sağlayacak ve alt bölgeleri tanımlayacak yeşil bantların varlığı da görülmemektedir. Bu yeşil bantların bir önemli işlevi de alt bölgeleri birbirinden ayırmak, tanımlı hale getirmek, hava ve donatı koridorları yaratmak, kenti içinde doğallığı yaşatmak, kentin her noktasından yeşil alanlara kolayca ulaşımı sağlamaktadır. Osmaniye örneğine bakıldığında ise mevcut durumda yürüme mesafesi içerisinde herhangi bir kentsel yeşil alana sahip olmayan mahalleler bulunmaktadır. Ulaşılabilirlik konusunda da bu şekilde bir yetersizliğin olması, kent bünyesindeki insanların fiziksel ve psikolojik sağlıkları açısından olduğu kadar kent ekolojisi açısından da olumsuz bir durum teşkil etmektedir.

5.2 Öneriler

Örgütlenme

Daha yaşanabilir ve nefes alan bir kent için öncelikle geniş katılımlı bir örgütlenme modelinin oluşturulması gerekmektedir. Osmaniye Belediyesi başta olmak üzere yerel yönetim birimleri, TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) bölgesini kapsayan Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi öncelikli olmak üzere eğitim birimleri, sivil toplum örgütleri ile yerel basın aracılığıyla bizzat halkın katılımının sağlanmasıyla oluşturulacak ortak bir çatı altında mevcut sorunların tartışılıp, herkesin yarar sağlayabileceği nitelikte akılcı çözümlere ulaşılması hedeflenmelidir. Örgütlenme şeması oluşturulduktan sonra ise öncelikli olarak izlenecek politika ile yöntem ve çalışma planı oluşturulmalıdır.

Oluşturulan bu örgüt yapısında, yerel dernekler, gereğinde geniş katılımlı toplantılar ve basın aracılığıyla gereksinimler belirlenmeli ve konuyla ilgili görüşler alınmalı, paylaşılmalı ve çözüm önerileri tartışılmalıdır. Bu örgütsel yapı içerisinde kamu kurumları temsilcileri de bulunmakla birlikte yönetim sivil kişilere bırakılarak sorunun sahiplenilmesi sağlanmalıdır. Aynı şekilde örgüt çatısı altında alınacak kararlar hakkında da halkı bilinçlendirme görevini üstlenerek halk ile karar alma birimleri arasında sürekli bir bilgi akışını sağlamalıdır. Aynı zamanda kent bünyesindeki tüm eğitim birimlerinde uygulanmak üzere öğrencilerin yaş grupları göz önüne alınarak bir program hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir. Bu program dahilinde, periyodik bir süre

öğrencilerin ile yaşadıkları kent için alınan kararlar hakkında bilgilendirilmeli, yaşam çevrelerini tanıma ve sahip çıkma, mevcut durum hakkında tartışabilecekleri, önerilerini dile getirebilecekleri, kent kavramı ve kentli olma bilincini öğrenebilecekleri bir ortam sağlanmalıdır. Böylelikle hem örgüt çalışmaları daha geniş bir kitleye ulaşabilecek hem de kent genelinde sosyal bir değişimin oluşmasına da ön ayak olunabilmektedir. Bu yaklaşım yeşil alan gereksiniminin yanı sıra kente ilişkin tüm sorun başlıkları için gereklidir. Örgütlenme modeli aynı zamanda araştırma, planlama, uygulama ve finansman sorunlarını da kapsamalı ve bütüne yönelik genel planlama kararları kapsamında gösterilecek her etkinlik yararlılık sağlayacak ve kamu kurumları için de yönlendirici olacak, denetim görevi sağlanacaktır. Yapılacak çalışmalar ile kentin başta kentsel yeşil alan sorunu olmak üzere tüm sorunları için çözümler aranması ve uygulanmasının yanı sıra mevcut durumun daha da kötüye gitmesi önlenecek, yeni gelişmelerin sağlıklı yönlendirilmesi sağlanacaktır.

Osmaniye'nin güncel halihazır harita sorunu giderilmeli ve bu halihazır durum çalışmaların başlangıç noktasını oluşturarak, her konuyu güncel takip etmek erekli sosyal ve fizik mekana ilişkin kent bilgi sistemi, kentsel hafıza ve işlemleri takip etme erekli bilgi sistemi oluşturulmalıdır.

Kentsel İmaj

Kentsel yeşil alanların ekolojik, fiziksel ve psikolojik etkilerinin yanı sıra kent imajı için de büyük önemi vardır. Konunun iki boyutu ön plana çıkmaktadır ki, bunlardan bir tanesi yaşayanların yeterli donatı alanlarına sahip olması, yaşadıkları çevrede mutlu olmalarıdır. Diğer boyutu da kentsel alanın yatırım ve pazarlama olanaklarına sahip olması, sağlıklı ve kaliteli kentsel mekanın istihdam yaratıcı ve geliri, kalkınmayı yönlendiriyor olmasıdır. Özellikle de turizm konusunda koruma, özgün ve yerel özellikler taşıyan yapılaşma, tarihi değerler ve yeterli açık alanların varlığı ile yönlendirilebilecek doğal çevrenin kentsel imaja ilişkin katkısı önemlidir. Osmaniye kent merkezinde son yapılan revizyon imar planı ile birlikte yapılaşma yoğunluğunun daha da arttığı göz önüne alınırsa, bu yoğunluğun insan üzerinde yarattığı baskıyı azaltmak için kentsel yeşil alan varlığının artırılması, var olanların kesinlikle korunması, konuya ilişkin günümüze kadar izlenmiş olandan farklı politikalar geliştirilmesi, kentsel imajın

Osmaniye için diğer yerleşmelerden farklı nitelikleri ön plana çıkarır şekilde iyileştirilmesi gerekmektedir.

Çevresinde bulunan birçok arkeolojik sit alanının varlığı, Akdeniz'e 20 km mesafede olması, Karatepe – Aslantaş Milli Parkı, yaylacılık ve doğa turizmine elverişliliği ile birçok turizm potansiyelini bünyesinde barındıran Osmaniye için bu turizm potansiyellerini harekete geçirmekte ve sürdürülebilirliklerini sağlamada öncelikli olarak yapılması gereken şeylerden birisi de turizm ihtiyaçlarına cevap verebilecek altyapının sağlanmasıdır. Bu altyapının sağlanmasında önemi olan elemanlardan birisi de yerli ve yabancı turistlerin yanı sıra girişimcilerin de ilgisini çekebilecek bir fiziki çevre sergileyebilmektedir.

Son yıllarda bu konuda en bilindik örneklerden biri Eskişehir kentidir. Porsuk Çayı projesi, yeni bir ulaşım sistemi ve pek çok dönüşüm projesi ile yeniden işlevlendirme, restorasyon, bazı işlev alanlarının da kent dışına çıkarılması uygulamalarının yanı sıra çay temizlenmiş ve çeşitli işlev alanları ile bu bölge hayata döndürülmüş, çekim odağı haline getirilerek turizm açısından da kent ilgi odağı haline gelmiştir. Osmaniye'de de Karaçay çevresinde yapılacak bu kapsamda bir çalışma mevcut durumda bir fonksiyon barındırmayan çay kenarına hareketlilik getirecek, bölgede fay hatlarının bulunmasından dolayı yerleşim alanları arasında bir tampon görevi sağlayacak ve kent merkezine uğramadan veya uğrayıp konaklamadan ayrılan turistler için bir çekim merkezi oluşturacaktır. En önemli yararlılık ise yaşayanlar için rekreatif işlevleri öne çıkan bir çekim merkezi oluşturmasıdır.

Sürdürülebilir ve Yaşanabilir Yerleşme Sistemi

Bir kent için yaşanabilirliğin sağlanması ve bunun sürdürülebilir olması, bünyesinde sağlıklı bireylerin yetişmesi için önem taşımaktadır. Kentsel yeşil alan sistemleri, bir yerleşmedeki yaşanabilirliğin sağlanmasına hayati rol oynamaktadırlar. Osmaniye kent merkezi için yapılacak imar planı çalışmalarında konunun göz önünde bulundurulması ve kent makroformuna uygun yeterlilikte bir yeşil alan sisteminin planlanması gerekmektedir. Hava kirliliğine ve özellikle yaz aylarında oluşan boğucu atmosfere önlem olması açısından hava koridorları oluşturulmalı ve kent genelinde ağaçlandırma çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmelidir. Ulaşılabilirlik ilkesi koşutunda minimum

alan büyüklüğü ölçütlerine uygun nitelikte kentsel yeşil alanlar düzenlenmelidir. Bu kentsel yeşil alanlar da parçalı bir yapıda olmamalı, sistemin bir parçası olarak birbirleri ile bağlantı içerisinde olarak süreklilik oluşturmalarıdır. Farklı karakterde yeşil alanların kent içerisindeki alan kullanımları arasında tampon olarak kullanılması hem yerleşim bölgesi bünyesinde fiziksel bir denge oluşturacak hem de süreklilik içeren yapıda olacakları için mikroklima açısından daha fazla konforun oluşmasını sağlayacaklardır. Yapılacak planlama çalışmalarında doğal eşikler dikkate alınmalıdır.

Osmaniye'nin 1. derece deprem bölgesi olmasından dolayı bu konuya da öncelik verilmelidir. Öncelikli olarak fay hatlarının etrafındaki kentsel yeşil alanların miktarı artırılmalıdır. Bundan sonraki aşama olarak bir afet senaryosu hazırlanmalı ve alt bölgeler belirlenerek, bu senaryoya göre her alt bölgede birer adet Afet Sonrası Toplanma ve Barınma Alanı belirlenmeli ve bu alanlarda afet sonrası ihtiyaçlara yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Halkı bilinçlendirme çalışmalarında deprem konusuna da yer verilmeli, hazırlanacak senaryoya göre herkes ne yapması ve hangi toplanma bölgesine gitmesi gerektiği konusunda bilgilendirilmelidir.

Mevcut kentsel yeşil alanlarda ise iyileştirme çalışmaları yapılmalı, özellikle çocuklara yönelik donatı elemanları çeşitlendirilmelidir. Kamusal alanlar her kesimin kullanabileceği özgür alanlardır ve mevcut bulunan kentsel yeşil alanlar ile sonradan kente kazandırılacak olanlar yapılandırılırken bu ilke göz önüne alınarak bir tasarım yapılmalıdır. Buna göre engelli vatandaşlar, yaşlılar ve çocuklu aileler gibi kesimlerin de rahatça kullanabileceği düzenlemeler getirilmelidir. Parklarda güvenlik konusunda da gerekli tedbirler alınmalı ve halkın güven içerisinde bu alanları kullanmaları sağlanmalıdır.

Önem taşıyan diğer bir konu da kamusal nitelikte açık ve kapalı spor alanlarının, rekreasyon alanlarının, ciddi bir gereksinim oluşturan otopark ve meydan alanlarının da açık alan kavramı kapsamında artırılmasına ilişkin önlemlerin ve gerekli plan kararlarının alınmasıdır.

Ekonomik Boyut

Sürdürülebilir, yaşanabilir ve kaliteli, okunaklı yerleşme sistemlerinin sağlanmasında fiziksel çevre ile toplumun yanı sıra ekonomik boyut da işlev görmektedir. Kent

genelinde uygun nitelik ve niceliğe sahip kentsel yeşil alanların kazandırılması ile birlikte iyileşen çevre koşulları beraberinde kent imajının daha iyi bir duruma gelmesi, kentin saygınlık kazanması ve dolayısıyla varsıllaşma yönlendirilecektir. Diğer yandan yeşil alan kazanımına ilişkin maliyeti düşürmeye yönelik farklı uygulama araçları devreye sokulmalı, bu amaca ilişkin arsa ve konut stoku oluşturulmalı, gereğinde kamulaştırma uygulamalarına gidilerek yeşil alan kazanımının üstün kamu yararı taşınması ve kamu yararının parayla ölçülemeyen boyutu dikkate alınmalıdır. Kentsel yeşil alanların kentsel imaj, daha iyi nesiller yetiştirmek, yeşil alanların üstlenecekleri eğitim işlevi, sağlıklı yaşam çevresi, yerleşmenin çekiciliğinin yönlendireceği ekonomik kazanımlar ve turizme yansıyan katkılarının ekonomik boyutu da unutulmamalıdır.

Hazırlanan imar planı verilerinde ve yerel yönetim kaynaklarında fiili olarak yeşil alan kullanımı olanaklı olmayan kamu tesislerine ait bahçe yüzeyleri ve refüj alanları yeşil alan hesabına dahil edilmiştir. Bu konuda gereksinimi ve sorunu tam olarak ortaya koyan ve algılayan, aynı zamanda da çözüm arayan bir yaklaşımın geliştirilmesi gerekmektedir. Sonuçta önemli olan bir hesap sorunu değil, yaşam kalitesidir ve bu da ancak kamusal nitelikte yeşil alan oranının gerektiği yerde ve büyüklükte sağlanması ile giderilebilecek niteliktedir.

Osmaniye yerleşmesi merkezde boş parsel oranı düşük, ancak çeperlerde kısmen de olsa boş parselleri içeren bir mekansal yapıya sahiptir. Yerleşik alan içerisinde boş parseller, özellikle gençlerin oyun alanı gereksinimini kısmen de olsa gidermektedir. Ancak bu tespit de yapılaşma ve yoğunlaşma sürecinde gelecekte yaşanacak daha da ağır sorunların habercisi durumundadır.

Sonuç olarak bu çalışma kapsamında elde edilen verilere ve araştırma sonuçlarına dayanılarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilerin hayata geçirilmesinde en önemli faktör yerel yönetimlerin bu konuda alacakları tavidir. Kentin daha yaşanabilir bir çevreye kavuşması ve bu konuda sürdürülebilirliğin sağlanması için yerel yönetimlerin güncel taleplere bağlı kısa ömürlü çözümler değil, uzun vadeli projeksiyonlar doğrultusunda hazırlanmış planlar ile akılcı çözümler üretmesi ve bunları hızlı bir şekilde uygulaması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- [1] Sancaklı, Ö., (2004), Kamu Yararı Sorunsalının Kent Planlama Disiplinindeki Rolü ve Vezneciler Sultançiftliği Raylı Sisteminin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [2] Akıllıoğlu, T., (1991), “Kamu Yararı Kavramı Üzerine Düşünceler”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:24 Sayı:2, Ankara.
- [3] Keleş, R., (1993), “Kentleşme ve Kamu Yararı, Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar”, Ekonomi Hukuk Kongresinde Sunulan Bildiriler, İstanbul.
- [4] Tunaya, T. Z., (1975), Siyasi Mücadeleler ve Anayasa Hukuku, 3. Baskı, İstanbul.
- [5] Doğanay, Ü., (1974), “Toplum Yararı ve Kamu Yararı Kavramları”, Mimarlık Dergisi, İstanbul.
- [6] Gözübüyük, Ş., (2003), Anayasa Hukuku, Güncelleştirilmiş 12. Baskı, Ankara
- [7] Özay, İ., (2002), Günışığında Yönetim, Alfa Yayınları, İstanbul.
- [8] Dik, E., (2006), Kamu Yararı, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- [9] Weber, M., (2000), Modern Kentin Oluşumu, Bakış Kitaplığı, İstanbul.
- [10] Habermas, J., (1995), “Kamusal Alan: Ansiklopedik Bir Makale”, Nuran Erol (Çev.), Birikim Dergisi, 70:62-66.
- [11] Sennett, R., (1999), Gözün Vicdanı, Kentin Tasarımı ve Toplumsal Yaşam, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- [12] Otaner, F. ve Keskin, A., 2005. Kentsel Geliştirmede Kamusal Alanların Kullanımı, İTÜ Dergisi, 4(1): 107-114.
- [13] Deniz, B., 2005. Kentsel kamusal mekanlar bağlamında Centennial Olimpiyat Parkı'nın (Atlanta, ABD) irdelenmesi, ADÜ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2: 5-10.
- [14] Francis, M., (1989), Control as a Dimension of Public Space Quality, Pelenum Press, New York, USA; Derleyen: Aygün Öztürk, A., (2009), Kamusal Alan Olarak Meydanlar: Mekan ve Yaşamla Kurduğu İlişki, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- [15] Baş, H. İ., (1985), Kentsel Donatılar, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [16] Çetiner, A., (1972), Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İstanbul Teknik Üniversitesi, Baskı Atölyesi, İstanbul.
- [17] Yıldızcı, A. C., (1982), Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, Doçentlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- [18] Keleş, R. (1984), Kentleşme ve Kent Politikası, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 540, Ankara.
- [19] Gül, A., Küçük, V., (2001), Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Isparta.
- [20] Çalışkan, A. M., (1990), 3194 Sayılı İmar Yasası Açısından Kentlerimizde Açık-Yeşil Alan Sisteminin Geleceği ve Ankara-Çankaya İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [21] Özgüç, İ.M., (1998), “Çocuk Oyun Bahçelerinde Tasarım İlkeleri”, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 5, İstanbul.
- [22] Fanuşçu, E. M., (1998), “Çocuk Oyun Alanları”, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 5, İstanbul.
- [23] Demir, Z., (2004), Düzce’nin Yeni Kentleşme Sürecinde Açık ve Yeşil Alanlara Yeni Fonksiyonlar Kazandırılması, Doktora Tezi, İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [24] Yaltırık F., Efe, A., (1989), Otsu Bitkiler Sistematiği, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- [25] Özdamar, U., (2006), Açık-Yeşil Alan Kullanımlarının İmar Planlarındaki Dağılımları ve Uygulama Sorunları – Bursa Osmangazi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- [26] İBB Şehir Planlama Müdürlüğü Donatı Çalışması, (2004), Nüfus Donatı Dağılımının İncelenmesi ve Öneri Donatılara İlişkin Analitik Etüd İçi, İstanbul; Derleyen: Öztürk Levend, T., (2008), İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık ve Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- [27] Osmaniye Belediyesi, Osmaniye İli Hakkında Genel Bilgiler, http://www.osmaniye-bld.gov.tr/tr/index.php?mode=osmaniye_rehberi, 12 Şubat 2011
- [28] Tülüçü, K., (1993), “Osmaniye Tarihi Akışı”, Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyumu, 15-17 Kasım 1993, İstanbul.
- [29] Sansar, M. F., (2006), Tanzimat Döneminde Bir İskan Modeli: Fırka-i Islahiye ve Osmaniye (Cebel-i Bereket), T.C. Osmaniye Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi -2, Osmaniye.
- [30] T.C. Resmi Gazete, Cebelibereket İlinin Lağvedilmesi Hakkındaki Karar, 27.05.1933

- [31] Can, H., (1998), Osmaniye İli XX. Yüzyıl İnanç Coğrafyası, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- [32] T.C. Osmaniye Valiliği, <http://www.osmaniye.gov.tr/>, 12.02.2011
- [33] Kılınç, G., (2006), Türkiye’deki İlçelerin Kentleşme Derecelerine Göre İl Olma Potansiyellerinin Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [34] Google Earth uydu görüntüsü, 2010
- [35] T.C. Osmaniye Valiliği, (2008), Osmaniye Kaleler Şehri, Ekin Grubu Yayınları, Osmaniye.
- [36] Osmaniye Belediyesi, (2007), 2007-2011 Stratejik Plan Raporu
- [37] Tıraş, M., (2008), “Osmaniye’de Kentsel Arazi Kullanımından Kaynaklanan Mekansal Sorunlar”, Doğu Coğrafya Dergisi, 19: 267-279, Kahramanmaraş.
- [38] Binici, H., vd., (2005), “Osmaniye’de Kentleşme”, Antalya Yöresi Mühendislik Problemleri Sempozyumu, 2:571-579, Antalya.
- [39] Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr>, 15.02.2011
- [40] T.C. Osmaniye Valiliği İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü, <http://www.osmaniyenufus.gov.tr>, 15.02.2011
- [41] Koç, E., Zervent Ünal, B., (2008), “Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Parametreleri Analizi: Osmaniye İli Değerlendirmesi”, Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt.23 Sayı.1, Adana.
- [42] Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, (2010), TR 63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) Bölge Planı 2010-2013, http://dogaka.org.tr/images/stories/sdp/dogaka_bolge_plani.pdf, 15.02.2011
- [43] İzgi, M. T., (2007), Osmaniye İlinin Turizm Potansiyelinin Bölgesel Kalkınma Politikaları Açısından Değerlendirilmesi ve Sürdürülebilir Turizmin Gelişimi İçin Bir Model Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [44] Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, (2009), Osmaniye İli SWOT Analizi, Osmaniye.
- [45] DPT, (2000), Osmaniye İli Raporu, Yayın No: 2498, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Damla ERGAN
Doğum Tarihi ve Yeri : 7 Kasım 1986, İstanbul
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : damlaergan@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Lisans	Peyzaj Mimarlığı	İstanbul Üniversitesi	2008
Lise	Fen	Davutpaşa YDA Lisesi	2004

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	Firma/Kurum	Görevi
2011	Ad Peyzaj Botanik İnş. San. Tic. Ltd. Şti.	Peyzaj Mimarı
2010	Medosa Mimarlık Mühendislik İç ve Dış Tic. Ltd. Şti	Peyzaj Mimarı